

Dokument ten służy wyłącznie do celów informacyjnych i nie ma mocy prawnej. Unijne instytucje nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jego treść. Autentyczne wersje odpowiednich aktów prawnych, włącznie z ich preambułami, zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej i są dostępne na stronie EUR-Lex. Bezpośredni dostęp do tekstów urzędowych można uzyskać za pośrednictwem linków zawartych w dokumencie

► **B**   **ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr 883/2004**

z dnia 29 kwietnia 2004 r.

w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

(Tekst mający znaczenie dla EOG i dla Szwajcarii)

(Dz.U. L 166 z 30.4.2004, s. 1)

zmienione przez:

		Dziennik Urzędowy		
		nr	strona	data
► <u>M1</u>	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 988/2009 z dnia 16 września 2009 r.	L 284	43	30.10.2009
► <u>M2</u>	Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1244/2010 z dnia 9 grudnia 2010 r.	L 338	35	22.12.2010
► <u>M3</u>	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 465/2012 z dnia 22 maja 2012 r.	L 149	4	8.6.2012
► <u>M4</u>	Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1224/2012 z dnia 18 grudnia 2012 r.	L 349	45	19.12.2012
► <u>M5</u>	Rozporządzenie Rady (UE) nr 517/2013 z dnia 13 maja 2013 r.	L 158	1	10.6.2013
► <u>M6</u>	Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1372/2013 z dnia 19 grudnia 2013 r.	L 346	27	20.12.2013
► <u>M7</u>	zmienione rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1368/2014 z dnia 17 grudnia 2014 r.	L 366	15	20.12.2014
► <u>M8</u>	Rozporządzenie Komisji (UE) 2017/492 z dnia 21 marca 2017 r.	L 76	13	22.3.2017
► <u>M9</u>	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1149 z dnia 20 czerwca 2019 r.	L 186	21	11.7.2019

sprostowane przez:

- **C1**   Sprostowanie, Dz.U. L 188 z 9.7.2013, s. 10 (883/2004)

**ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO
I RADY (WE) nr 883/2004**

z dnia 29 kwietnia 2004 r.

w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

(Tekst mający znaczenie dla EOG i dla Szwajcarii)

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Definicje

Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia:

- a) określenie „praca najemna” oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce;
- b) określenie „działalność na własny rachunek” oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce;
- c) określenie „ubezpieczony”, w odniesieniu do działów ubezpieczenia społecznego objętych przepisami tytułu III, rozdział 1 i 3, oznacza każdą osobę spełniającą warunki wymagane na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego właściwego zgodnie z tytułem II, do posiadania prawa do świadczeń, z uwzględnieniem przepisów niniejszego rozporządzenia;
- d) określenie „urzędnik służby cywilnej” oznacza osobę uważaną za taką lub traktowaną jako taką przez Państwo Członkowskie, któremu podlega zatrudniająca go administracja;
- e) określenie „system specjalny dla urzędników służby cywilnej” oznacza każdy system zabezpieczenia społecznego, który jest różny od ogólnego systemu zabezpieczenia społecznego, mającego zastosowanie do osób zatrudnionych w zainteresowanym Państwie Członkowskim, i któremu podlegają wszyscy urzędnicy służby cywilnej lub pewne grupy takich urzędników;
- f) określenie „pracownik przygraniczny” oznacza każdą osobą wykonującą pracę najemną lub na własny rachunek w Państwie Członkowskim, która zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego, gdzie co do zasady powraca każdego dnia lub co najmniej raz w tygodniu;
- g) określenie „uchodźca” ma znaczenie nadane mu w art. 1 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców, sporządzonej w Genewie, dnia 28 lipca 1951 r.;

▼B

- h) określenie „bezpąństwowiec” ma znaczenie nadane mu w art. 1 Konwencji dotyczącej statusu bezpąstwowców, sporządzonej w Nowym Jorku, dnia 28 września 1954 r.;
- i) określenie „członek rodziny” oznacza:
1. i) każdą osobę określoną lub uznaną za członka rodziny lub określoną jako członek gospodarstwa domowego przez ustawodawstwo, na mocy którego przyznawane są świadczenia;
  - ii) w odniesieniu do świadczeń rzeczowych zgodnie z tytułem III, rozdział 1, dotyczącym świadczeń z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby, macierzyństwa i równoważnych świadczeń dla ojca – każdą osobę określoną lub uznaną za członka rodziny lub określoną jako członek gospodarstwa domowego przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, na terytorium którego osoba ta zamieszkuje;
  2. jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, które ma zastosowanie zgodnie z akapitem pierwszym, nie dokonuje rozróżnienia pomiędzy członkami rodziny a innymi osobami, do których się ono stosuje, to za członków rodziny uważa się małżonków, nieletnie dzieci i dzieci pozostające na utrzymaniu, które osiągnęły pełnoletniość;
  3. jeżeli, na podstawie ustawodawstwa, które ma zastosowanie zgodnie z akapitem pierwszym i drugim, osoba jest uważana za członka rodziny lub członka gospodarstwa domowego tylko wtedy, gdy mieszka ona w tym samym gospodarstwie co ubezpieczony albo emeryt lub rencista, to warunek ten uważa się za spełniony, jeśli wspomniana osoba pozostaje głównie na utrzymaniu ubezpieczonego albo emeryta lub rencisty;
- j) określenie „zamieszkanie” oznacza miejsce, w którym osoba zwykle przebywa;
- k) określenie „pobyt” oznacza pobyt czasowy;
- l) określenie „ustawodawstwo” oznacza, w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, przepisy ustawowe, wykonawcze i inne oraz obowiązujące środki wykonawcze odnoszące się do działań systemu zabezpieczenia społecznego, objętych art. 3 ust. 1;

Określenie to nie obejmuje postanowień umownych innych niż te, które służą wykonaniu obowiązku ubezpieczeniowego wynikającego z przepisów ustawowych i wykonawczych, o których mowa w poprzednim akapicie, lub które były przedmiotem decyzji władz publicznych, która nadała im charakter obligatoryjny lub rozszerzyła ich zakres, pod warunkiem że zainteresowane Państwo Członkowskie złoży oświadczenie i powiadomi o tym Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i Przewodniczącego Rady Unii Europejskiej. Oświadczenie takie publikowane jest w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*;

- m) określenie „właściwa władza” oznacza, w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, ministra, ministrów lub inną odpowiednią władzę, której podlegają na całym terytorium danego Państwa lub jego części, systemy zabezpieczenia społecznego;

▼B

- n) określenie „Komisja Administracyjna” oznacza komisję, o której mowa w art. 71;

▼M9

- na) „Europejski Urząd ds. Pracy” oznacza organ ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1149 ⁽¹⁾ oraz o którym mowa w art. 74a;

▼B

- o) określenie „rozporządzenie wykonawcze” oznacza rozporządzenie, o którym mowa w art. 89;
- p) określenie „instytucja” oznacza, w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, organ lub władzę odpowiedzialną za stosowanie całości lub części ustawodawstwa;
- q) określenie „instytucja właściwa” oznacza:
- i) instytucję, w której zainteresowany jest ubezpieczony w chwili składania wniosku o świadczenie, albo
  - ii) instytucję, od której zainteresowany ma prawo uzyskać świadczenia lub miałby prawo do uzyskania świadczeń, gdyby on sam lub członkowie jego rodziny zamieszkiwali na terytorium Państwa Członkowskiego, gdzie znajduje się ta instytucja, albo
  - iii) instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę danego Państwa Członkowskiego, albo
  - iv) w przypadku systemu dotyczącego obowiązków pracodawcy w zakresie świadczeń określonych w art. 3 ust. 1, albo pracodawcę albo ubezpieczyciela biorącego udział, lub, w przypadku ich braku, organ lub władzę, określone przez właściwą władzę danego Państwa Członkowskiego;
- r) określenie „instytucja miejsca zamieszkania” oraz „instytucja miejsca pobytu” oznaczają odpowiednio, instytucję właściwą do udzielania świadczeń w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej oraz instytucję właściwą do udzielania świadczeń w miejscu pobytu osoby zainteresowanej, zgodnie ze stosowanym przez nie ustawodawstwem lub jeżeli taka instytucja nie istnieje, instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę danego Państwa Członkowskiego;
- s) określenie „właściwe Państwo Członkowskie” oznacza Państwo Członkowskie, na terytorium którego znajduje się instytucja właściwa;
- t) określenie „okres ubezpieczenia” oznacza okresy składkowe, okresy zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, tak jak je określa lub uznaje za okresy ubezpieczenia ustawodawstwo, w ramach którego

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1149 z dnia 20 czerwca 2019 r. ustanawiające Europejski Urząd ds. Pracy, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 883/2004, (UE) nr 492/2011 i (UE) 2016/589 oraz uchylające decyzję (UE) 2016/344 (Dz.U. L 186 z 11.7.2019, s. 21).

▼B

zostały spełnione lub zostały uznane za spełnione, oraz wszelkie okresy traktowane, jako takie, o ile są uznane przez to ustawodawstwo za równorzędne z okresami ubezpieczenia;

- u) określenia „okres zatrudnienia” lub „okres pracy na własny rachunek” oznaczają okresy określone lub uznane za takie przez ustawodawstwo, w ramach którego zostały spełnione oraz wszelkie okresy z nimi zrównane, o ile są one uznane przez to ustawodawstwo za równorzędne z okresami zatrudnienia lub okresami pracy na własny rachunek;
- v) określenie „okres zamieszkania” oznacza okresy określone lub uznane za takie przez ustawodawstwo, zgodnie z którym zostały one spełnione lub uważane są za spełnione;

▼M1

va) określenie „świadczenia rzeczowe” oznacza:

- (i) do celów tytułu III rozdział 1 (świadczenia z tytułu choroby, macierzyństwa i równoważne świadczenia dla ojca) – świadczenia rzeczowe przewidziane w ustawodawstwie państwa członkowskiego, które służą zapewnieniu, udostępnieniu, bezpośredniemu opłaceniu lub zwrotowi kosztów opieki medycznej oraz produktów i usług stanowiących element dodatkowy takiej opieki. Określenie to obejmuje również świadczenia rzeczowe z tytułu długotrwałej opieki;
- (ii) do celów tytułu III rozdział 2 (wypadki przy pracy i choroby zawodowe) – wszystkie świadczenia rzeczowe w zakresie wypadków przy pracy i chorób zawodowych określonych w lit. i) powyżej i przewidziane w systemach państw członkowskich w zakresie wypadków przy pracy i chorób zawodowych;

▼B

- w) określenie „emerytura lub renta” oznacza nie tylko emerytury lub renty, ale też świadczenia zryczałtowane, które mogą zastąpić emerytury i renty oraz wypłaty z tytułu zwrotu składek, jak również, zgodnie z postanowieniami tytułu III, podwyżki rewaloryzacyjne lub zasiłki uzupełniające;
- x) określenie „świadczenie przedemerytalne” oznacza: wszystkie świadczenia pieniężne inne niż zasiłek dla bezrobotnych lub wcześniejsze świadczenie z tytułu starości, a emerytura udzielane od określonego wieku pracownikom, którzy ograniczyli, zaprzestali lub zawiesili swą dającą wynagrodzenie pracę do wieku, w którym kwalifikują się do emerytury lub do wcześniejszej emerytury, a których otrzymywanie nie jest uzależnione od tego, czy zainteresowana osoba pozostaje w dyspozycji służb zatrudnienia właściwego państwa; „wcześniejsze świadczenie z tytułu starości” oznacza świadczenie udzielane przed osiągnięciem zwykłego wieku emerytalnego, które albo jest nadal przyznawane po osiągnięciu wspomnianego wieku, albo jest zastępowane innym świadczeniem z tytułu starości;

▼B

- y) określenie „świadczenie z tytułu śmierci” oznacza każde świadczenie wypłacone jednorazowo w razie zgonu, z wyłączeniem świadczeń zryczałtowanych, przewidzianych w lit. w);
- z) określenie „świadczenie rodzinne” oznacza wszelkie świadczenia rzeczowe lub pieniężne, które mają odpowiadać wydatkom rodziny, z wyłączeniem zaliczek z tytułu świadczeń alimentacyjnych oraz specjalnych świadczeń porodowych i świadczeń adopcyjnych wspomnianych w załączniku I.

*Artykuł 2***Zakres podmiotowy**

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do obywateli Państwa Członkowskiego, bezpaństwowców i uchodźców mieszkających w Państwie Członkowskim, którzy podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku Państw Członkowskich oraz do członków ich rodzin i osób pozostałych przy życiu.

2. Ponadto niniejsze rozporządzenie stosuje się do osób pozostałych przy życiu po osobach zmarłych, które podlegały ustawodawstwu jednego lub kilku Państw Członkowskich, niezależnie od obywatelstwa tych osób, o ile pozostali przy życiu są obywatelami jednego z Państw Członkowskich lub bezpaństwowcami, lub uchodźcami, zamieszkującymi na terytorium jednego z Państw Członkowskich.

*Artykuł 3***Zagadnienia objęte rozporządzeniem**

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do całego ustawodawstwa odnoszącego się do następujących działów zabezpieczenia społecznego:

- a) świadczeń z tytułu choroby;
- b) świadczeń z tytułu macierzyństwa i równoważnych świadczeń dla ojca;
- c) świadczeń z tytułu inwalidztwa;
- d) świadczeń z tytułu starości;
- e) rent rodzinnych;
- f) świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i choroby zawodowej;
- g) zasiłków na wypadek śmierci;
- h) świadczeń dla bezrobotnych;
- i) świadczeń przedemerytalnych;
- j) świadczeń rodzinnych;

2. O ile załącznik XI nie stanowi inaczej, niniejsze rozporządzenie stosuje się do ogólnych i specjalnych systemów zabezpieczeń społecznych, bez względu na to czy są one składkowe, czy nieskładkowe, oraz do systemów związanych z obowiązkiem pracodawcy lub armatora.

3. Niniejsze rozporządzenie stosuje się także do specjalnych nieskładkowych świadczeń pieniężnych objętych art. 70.

4. Postanowienia tytułu III niniejszego rozporządzenia nie wpływają jednak na przepisy prawa któregośkolwiek Państwa Członkowskiego w zakresie obowiązków armatora.

▼ M1

5. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się:
- a) do pomocy społecznej i medycznej; ani
  - b) do świadczeń, w związku z którymi państwo członkowskie przejmuje odpowiedzialność za szkody wyrządzone osobom i zapewnia odszkodowanie, takich jak świadczenia dla ofiar wojny i działań wojennych lub ich skutków, ofiar zbrodni, zabójstw lub aktów terroryzmu, ofiar szkód spowodowanych przez funkcjonariuszy państwa członkowskiego podczas wykonywania ich obowiązków lub dla osób, które znalazły się w niekorzystnej sytuacji ze względów politycznych lub religijnych lub też ze względu na pochodzenie.

▼ B*Artykuł 4***Zasada równego traktowania**

O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie korzystają z tych samych świadczeń i podlegają tym samym obowiązkom na mocy ustawodawstwa każdego Państwa Członkowskiego, co jego obywatele.

*Artykuł 5***Równe traktowanie świadczeń, dochodów, okoliczności lub zdarzeń**

O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej oraz w świetle specjalnych wprowadzonych przepisów wykonawczych, zastosowanie mają następujące przepisy:

- a) w przypadkach, w których na podstawie ustawodawstwa właściwego Państwa Członkowskiego, otrzymywanie świadczeń z zabezpieczenia społecznego i inny dochód ma pewne skutki prawne, odpowiednie przepisy tego ustawodawstwa mają zastosowanie także do otrzymywanych świadczeń równoważnych nabytych na podstawie prawodawstwa innego Państwa Członkowskiego lub dochodów osiągniętych w innym Państwie Członkowskim;
- b) w przypadkach, w których na podstawie ustawodawstwa właściwego Państwa Członkowskiego, zaistnieniu pewnych okoliczności lub zdarzeń przypisywane są określone skutki prawne, to Państwo Członkowskie uwzględnia podobne okoliczności lub zdarzenia zaistniałe w każdym Państwie Członkowskiego tak jak gdyby miały one miejsce na jego własnym terytorium.

*Artykuł 6***Sumowanie okresów**

O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, właściwa instytucja Państwa Członkowskiego, której ustawodawstwo uzależnia:

- nabycie, zachowanie, przysługiwanie lub odzyskanie prawa do świadczeń,
- objęcie przez ustawodawstwo, lub
- dostęp do lub zwolnienie z ubezpieczenia obowiązkowego, fakultatywnego kontynuowanego lub dobrowolnego,

od spełnienia okresów ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, bierze pod uwagę w niezbędnym zakresie okresy ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania spełnione na podstawie ustawodawstwa każdego innego Państwa Członkowskiego, tak jakby były to okresy spełnione na podstawie stosowanego przez nie ustawodawstwa.

▼ B*Artykuł 7***Uchylenie zasad dotyczących miejsca zamieszkania**

O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, świadczenia pieniężne należne na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich lub na podstawie niniejszego rozporządzenia, nie podlegają jakimkolwiek obniżkom, zmianom, zawieszaniu, wstrzymywaniu lub konfiskacie z powodu tego, że beneficjent lub członkowie jego rodziny mieszkają w innym Państwie Członkowskim niż to, w którym znajduje się instytucja odpowiedzialna za ich wypłacanie.

*Artykuł 8***Relacje między niniejszym rozporządzeniem a innymi instrumentami koordynacji**

1. Niniejsze rozporządzenie zastępuje wszelkie konwencje dotyczące ubezpieczeń społecznych mające zastosowanie między Państwami Członkowskimi wchodzące w jego zakres. Pewne przepisy konwencji dotyczących ubezpieczeń społecznych zawartych między Państwami Członkowskimi przed terminem stosowania niniejszego rozporządzenia stosują się jednak nadal, pod warunkiem że są one bardziej korzystne dla beneficjentów lub jeżeli wynikają ze szczególnych okoliczności historycznych, a ich skutki są ograniczone w czasie. Aby te przepisy nadal miały zastosowanie, są one ujęte w załączniku II. Jeżeli, z przyczyn obiektywnych, nie jest możliwe rozszerzenie niektórych z tych przepisów na wszystkie osoby, do których stosuje się rozporządzenie, to jest to określone w sposób wyraźny.

2. Dwa lub kilka Państw Członkowskich może, w miarę potrzeby, zawierać ze sobą konwencje w oparciu o zasady niniejszego rozporządzenia oraz zgodnie z jego duchem.

▼ M3*Artykuł 9***Oświadczenia państw członkowskich dotyczące zakresu niniejszego rozporządzenia**

1. Państwa członkowskie powiadamiają pisemnie Komisję Europejską o oświadczeniach złożonych zgodnie z art. 1 lit. 1), o ustawodawstwie i systemach, o których mowa w art. 3, o zawartych konwencjach, o których mowa w art. 8 ust. 2, o świadczeniach minimalnych, o których mowa w art. 58, i o braku systemu ubezpieczeń, o którym mowa w art. 65a ust. 1, jak też o istotnych zmianach. W powiadomieniach tych określa się datę, od której niniejsze rozporządzenie stosować się będzie do systemów wskazanych przez państwa członkowskie.

2. Powiadomienia te przedkładane są corocznie Komisji Europejskiej i stanowią przedmiot koniecznego ogłoszenia.

▼ B*Artykuł 10***Zakaz kumulacji świadczeń**

O ile nie określono inaczej, niniejsze rozporządzenie nie przyznaje ani nie utrzymuje prawa do kilku świadczeń tego samego rodzaju za jeden i ten sam okres ubezpieczenia obowiązkowego.

▼B

TYTUŁ II

OKREŚLANIE MAJĄCEGO ZASTOSOWANIE USTAWODAWSTWA

*Artykuł 11***Zasady ogólne**

1. Osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Ustawodawstwo takie określane jest zgodnie z przepisami niniejszego tytułu.

►C1 2. Do celów stosowania przepisów tego tytułu osoby otrzymujące świadczenia pieniężne ◀ z powodu lub w konsekwencji swej na własny rachunek uważane są za wykonujące wspomnianą pracę. Nie dotyczy to świadczeń z tytułu inwalidztwa, emerytur ani rent rodzinnych, ani też rent z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych lub świadczeń pieniężnych z tytułu choroby obejmujących leczenie przez czas nieokreślony.

▼C1

3. Zgodnie z przepisami art. 12 do 16:

▼B

- a) osoba wykonująca w Państwie Członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego;
- b) urzędnik służby cywilnej podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, jakiemu podlega zatrudniająca go administracja;
- c) osoba otrzymująca zasiłek dla bezrobotnych zgodnie z przepisami art. 65 na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego zamieszkania podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego;
- d) osoba powołana lub odwołana ze służby w siłach zbrojnych lub służby cywilnej w Państwie Członkowskim podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego;
- e) każda inna osoba, do której nie mają zastosowania przepisy lit. a) do d) podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, bez uszczerbku dla innych przepisów niniejszego rozporządzenia, gwarantujących jej świadczenia na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku innych Państw Członkowskich.

4. Do celów stosowania przepisów niniejszego tytułu, praca najemna lub praca na własny rachunek wykonywana normalnie na pokładzie statku na morzu pod banderą Państwa Członkowskiego uważana jest za pracę wykonywaną w tym Państwie Członkowskim. Jednakże osoba zatrudniona na pokładzie statku pod banderą Państwa Członkowskiego a otrzymująca wynagrodzenie za taką pracę od przedsiębiorstwa lub osoby, których siedziba lub miejsce prowadzenia działalności są w innym Państwie Członkowskim, podlega ustawodawstwu tego ostatniego Państwa Członkowskiego, jeżeli zamieszkuje w tym Państwie. Do celów stosowania wspomnianego ustawodawstwa, przedsiębiorstwo lub osoba wypłacająca wynagrodzenie uważana jest za pracodawcę.

▼M3

5. Praca w charakterze członka załogi lotniczej lub personelu pokładowego, wykonywana w lotniczym transporcie pasażerów lub towarów, jest uznawana za pracę wykonywaną w państwie członkowskim, w którym znajduje się port macierzysty, zgodnie z definicją zawartą w załączniku III do rozporządzenia (EWG) nr 3922/91.

▼ B*Artykuł 12***Zasady szczególne**▼ M3

1. Osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie prowadzi tam swą działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, by zastąpić inną delegowaną osobę.

▼ B

2. Osoba, która normalnie wykonuje działalność jako osoba pracująca na własny rachunek w Państwie Członkowskim, a która udaje się, by wykonywać podobną działalność w innym Państwie Członkowskim, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy.

*Artykuł 13***Wykonywanie pracy w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich**▼ M3

1. Osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich, podlega:

- a) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym państwie członkowskim; lub
- b) jeżeli nie wykonuje znacznej części pracy w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania:
  - (i) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy, jeżeli jest zatrudniona przez jedno przedsiębiorstwo lub jednego pracodawcę; lub
  - (ii) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców, jeżeli jest zatrudniona przez co najmniej dwa przedsiębiorstwa lub co najmniej dwóch pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się tylko w jednym państwie członkowskim; lub
  - (iii) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy, innego niż państwo członkowskie jej zamieszkania, jeżeli jest zatrudniona przez dwa lub więcej przedsiębiorstw lub dwóch lub więcej pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się w dwóch państwach członkowskich, z których jedno jest państwem członkowskim jej zamieszkania; lub
  - (iv) ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli jest zatrudniona przez dwa lub więcej przedsiębiorstw lub dwóch lub więcej pracodawców, a co najmniej dwa z tych przedsiębiorstw lub dwóch z tych pracodawców mają siedzibę lub miejsce wykonywania działalności w różnych państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie miejsca zamieszkania.

▼ B

2. Osoba, która normalnie wykonuje pracę na własny rachunek w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich podlega:

- a) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym Państwie Członkowskim lub

▼B

b) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się centrum zainteresowania dla jej działalności, jeżeli osoba ta nie zamieszkuje w jednym z Państw Członkowskich, w których wykonuje ona znaczną część swej pracy.

3. Osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1.

4. Osoba, która jest zatrudniona jako urzędnik służby cywilnej przez jedno Państwo Członkowskie, i która wykonuje pracę najemną i/lub pracę na własny rachunek w jednym lub w kilku Państwach Członkowskich, podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, któremu podlega zatrudniająca ją administracja.

5. Osoby, o których mowa w ust. 1 do 4, traktowane są, do celów stosowania ustawodawstwa określonego zgodnie z tymi przepisami, tak jak gdyby wykonywały każdy swoją pracę najemną lub pracę na własny rachunek i jakby uzyskiwały cały swój dochód w zainteresowanym Państwie Członkowskim.

*Artykuł 14***Ubezpieczenie dobrowolne lub fakultatywne kontynuowane**

1. Artykuły 11 do 13 nie mają zastosowania do ubezpieczenia dobrowolnego ani do ubezpieczenia fakultatywnego kontynuowanego, chyba że, w odniesieniu do jednego z działów, o których mowa w art. 30 ust. 1., w Państwie Członkowskim istnieje tylko system dobrowolny.

2. W przypadkach, gdy na mocy ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, zainteresowany podlega ubezpieczeniu obowiązkowemu w tym Państwie Członkowskim, nie może on podlegać systemowi ubezpieczeń dobrowolnych lub fakultatywnych kontynuowanych w innym Państwie Członkowskim. We wszystkich innych przypadkach, w których dla danego działu ubezpieczenia istnieje wybór pomiędzy kilkoma systemami ubezpieczeń dobrowolnych lub fakultatywnych kontynuowanych, zainteresowany przystępuje tylko do wybranego przez siebie systemu.

3. Jednakże w odniesieniu do świadczeń z tytułu inwalidztwa, emerytur i rent rodzinnych, zainteresowany może przystąpić do systemu ubezpieczeń dobrowolnych lub fakultatywnych kontynuowanych Państwa Członkowskiego, nawet jeżeli z obowiązku podlega ustawodawstwu innego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że na pewnym etapie swej pracy zawodowej podle gał ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego z powodu lub w wyniku pracy najemnej lub pracy na własny rachunek oraz jeżeli takie nakładanie się jest w sposób wyraźny lub domyślny dozwolone na podstawie ustawodawstwa pierwszego Państwa Członkowskiego.

▼M1

4. W przypadku gdy ustawodawstwo państwa członkowskiego uzależnia przyjęcie do ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego od zamieszkania w tym państwie lub od wykonywania wcześniej pracy najemnej albo pracy na własny rachunek, art. 5 lit. b) stosuje się tylko do osób, które podlegały, na jakimś wcześniejszym etapie, ustawodawstwu tego państwa członkowskiego na podstawie pracy najemnej lub pracy na własny rachunek.

▼**B***Artykuł 15***► M1** **Personel kontraktowy** ◀ **Wspólnot Europejskich**

Członkowie ► **M1** personel kontraktowy ◀ Wspólnot Europejskich mogą wybrać podleganie ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, na terytorium którego są zatrudnieni, lub podleganie ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, któremu ostatnio podlegali, lub ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, którego są obywatelami, jeżeli chodzi o przepisy inne niż te, które dotyczą zasiłków rodzinnych, których przyznawanie jest regulowane systemem mającym zastosowanie do tego personelu. Prawo wyboru przysługuje tylko jeden raz i nabiera ono mocy począwszy od chwili podjęcia zatrudnienia.

*Artykuł 16***Wyjątki od przepisów art. 11 do 15**

1. Dwa lub kilka Państw Członkowskich, właściwe władze tych Państw Członkowskich lub organy wyznaczone przez te władze mogą przewidzieć, za wspólnym porozumieniem, w interesie niektórych osób lub niektórych grup osób, wyjątki od przepisów art. 11 do 15.

2. Osoba, która otrzymuje emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich, a która zamieszkuje w innym Państwie Członkowskim, może, na swą prośbę, zostać zwolniona z zastosowania ustawodawstwa tego ostatniego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że nie podlega ona temu ustawodawstwu z powodu wykonywania pracy najemnej lub pracy na własny rachunek.

TYTUŁ III

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE RÓŻNYCH KATEGORII ŚWIADCZEŃ

ROZDZIAŁ 1

Świadczenia z tytułu choroby, macierzyństwa i równoważne świadczenia dla ojca

Sekcja 1

Ubezpieczeni i członkowie ich rodzin, z wyjątkiem emerytów lub rencistów i członków ich rodzin*Artykuł 17***Miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim innym niż właściwe Państwo Członkowskie**

Ubezpieczony lub członkowie jego rodziny, którzy mają miejsce zamieszkania w innym Państwie Członkowskim niż państwo właściwe Państwo Członkowskie, otrzymują w Państwie Członkowskim, w którym mają miejsce zamieszkania, świadczenia rzeczowe udzielane, w imieniu właściwej instytucji, przez instytucję miejsca zamieszkania, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa tak, jak gdyby byli oni ubezpieczeni na mocy tego ustawodawstwa.

▼B*Artykuł 18***Pobyt we właściwym Państwie Członkowskim, kiedy miejsce zamieszkania jest w innym Państwie Członkowskim – zasady szczególne w odniesieniu do członków rodzin pracowników przygranicznych**

1. O ile przepisy ust. 2 nie stanowią inaczej, ubezpieczony i członkowie jego rodziny, o których mowa w art. 17, są też uprawnieni do świadczeń rzeczowych w czasie pobytu we właściwym Państwie Członkowskim. Świadczenia rzeczowe udzielane są przez instytucję właściwą i na jej własny koszt, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa tak jak gdyby zainteresowane osoby zamieszkiwały w tym Państwie Członkowskim.

▼M1

2. Członkowie rodziny pracownika przygranicznego są uprawnieni do świadczeń rzeczowych w czasie ich pobytu we właściwym państwie członkowskim.

Jednakże w przypadku gdy właściwe państwo członkowskie jest wymienione w załączniku III, członkowie rodziny pracownika przygranicznego, zamieszkujący w tym samym państwie członkowskim co pracownik przygraniczny, są uprawnieni do świadczeń rzeczowych we właściwym państwie członkowskim wyłącznie zgodnie z warunkami określonymi w art. 19 ust. 1.

▼B*Artykuł 19***Pobyt poza właściwym Państwem Członkowskim**

1. O ile przepisy ust. 2 nie stanowią inaczej, ubezpieczony i członkowie jego rodziny przebywający w innym Państwie Członkowskim niż państwo właściwe są uprawnieni do świadczeń rzeczowych, które z powodów medycznych stają się niezbędne w czasie ich pobytu, z uwzględnieniem charakteru tych świadczeń oraz przewidywanego czasu pobytu. Świadczenia te udzielane są w imieniu instytucji właściwej przez instytucję miejsca pobytu, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa tak jak gdyby zainteresowane osoby były ubezpieczone na mocy wspomnianego ustawodawstwa.

2. Komisja Administracyjna ustala listę świadczeń rzeczowych, które, aby mogły być udzielone w czasie pobytu w innym Państwie Członkowskim, wymagają, z przyczyn praktycznych, wcześniejszego porozumienia między zainteresowaną osobą a instytucją zapewniającą opiekę.

*Artykuł 20***Udanie się w celu uzyskania świadczeń rzeczowych – zezwolenie na stosowne leczenie poza Państwem Członkowskim miejsca zamieszkania**

1. O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, ubezpieczony udający się do innego Państwa Członkowskiego w celu uzyskania świadczeń rzeczowych w czasie tego pobytu ubiega się o zezwolenie właściwej instytucji.

▼B

2. Ubezpieczony, który uzyskał zezwolenie właściwej instytucji na udanie się do innego Państwa Członkowskiego w celu poddania się leczeniu odpowiedniemu do jego stanu, otrzymuje świadczenia rzeczowe udzielane, w imieniu instytucji właściwej, przez instytucję miejsca pobytu, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa tak, jak gdyby był on ubezpieczony na mocy wspomnianego ustawodawstwa. Zezwolenie zostaje wydane, jeżeli przedmiotowe leczenie należy do świadczeń przewidzianych przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, w którym zainteresowany ma miejsce zamieszkania oraz jeżeli nie może on uzyskać takiego leczenia w terminie uzasadnionym z medycznego punktu widzenia, z uwzględnieniem jego aktualnego stanu zdrowia oraz prawdopodobnego przebiegu choroby.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosują się *mutatis mutandis* do członków rodziny ubezpieczonego.

4. Jeżeli członkowie rodziny ubezpieczonego zamieszkują w innym Państwie Członkowskim niż Państwo Członkowskie, w którym ma miejsce zamieszkania ubezpieczony, a to Państwo Członkowskie wybrało wypłacanie na podstawie kwot zryczałtowanych, koszt świadczeń rzeczowych, o których mowa w ust. 2, ponosi instytucja miejsca zamieszkania członków rodziny. W tym przypadku, do celów stosowania przepisów ust.1, instytucja miejsca zamieszkania członków rodziny uważana jest za instytucję właściwą.

*Artykuł 21***Świadczenia pieniężne**

1. Ubezpieczony i członkowie jego rodziny zamieszkujący lub przebywający w Państwie Członkowskim innym niż właściwe Państwo Członkowskie, są uprawnieni do świadczeń pieniężnych wypłacanych przez instytucję właściwą zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem. W drodze umowy między instytucją właściwą a instytucją miejsca zamieszkania lub pobytu, świadczenia takie mogą jednak być wypłacane przez instytucję miejsca zamieszkania lub pobytu na koszt instytucji właściwej zgodnie z ustawodawstwem właściwego Państwa Członkowskiego.

2. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń pieniężnych opiera się na średnim dochodzie lub na średniej stawce składki, określa taki średni dochód lub średnią stawkę składki wyłącznie w odniesieniu do dochodów potwierdzonych jako wypłacone lub zastosowanych stawek składki, w okresach spełnionych na podstawie wspomnianego ustawodawstwa.

3. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje, że ustalanie wysokości świadczeń pieniężnych opiera się na dochodzie standardowym, bierze pod uwagę wyłącznie dochód standardowy lub, w odpowiednim przypadku, średnią dochodów standardowych dla okresów spełnionych na podstawie wspomnianego ustawodawstwa.

▼B

4. Przepisy ust. 2 i 3 mają zastosowanie *mutatis mutandis* do przypadków, w których ustawodawstwo stosowane przez instytucję właściwą określa szczególnie okres odniesienia, który odpowiada w danym przypadku w całości lub w części okresom, które zainteresowany spełnił na mocy ustawodawstwa jednego lub kilku innych Państw Członkowskich.

*Artykuł 22***Osoby ubiegające się o emeryturę lub rentę**

1. Ubezpieczony, który, w czasie składania lub w trakcie rozpatrywania wniosku o przyznanie emerytury lub renty, traci prawo do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, które było ostatnio właściwe, zachowuje prawo do świadczeń w naturze rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, w którym zamieszkuje, pod warunkiem że spełnia on wymogi dotyczące ubezpieczenia zawarte w ustawodawstwie Państwa Członkowskiego, o którym mowa w ust. 2. Prawo do świadczeń rzeczowych w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania stosuje się także do członków rodziny osoby ubiegającej się o emeryturę lub rentę.

2. Świadczenia udzielane są na rachunek instytucji Państwa Członkowskiego, które, w przypadku przyznania emerytury lub renty, stałyby się właściwe na mocy przepisów art. 23 do 25.

*Sekcja 2***Emeryci i renciści oraz członkowie ich rodzin***Artykuł 23***Prawo do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania**

Osoba, która otrzymuje emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na mocy ustawodawstwa dwóch lub kilku Państw Członkowskich, z których jedno jest Państwem Członkowskim miejsca zamieszkania, i która jest uprawniona do świadczeń rzeczowych na mocy ustawodawstwa tego Państwa Członkowskiego, otrzymuje, jak i członkowie jej rodziny, takie świadczenia rzeczowe od instytucji miejsca zamieszkania i na rachunek tej instytucji, tak jak gdyby był osobą uprawnioną do emerytury lub renty należnej jedynie na podstawie ustawodawstwa tego Państwa Członkowskiego.

*Artykuł 24***Brak prawa do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania**

1. Osoba, która otrzymuje emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich, a która nie jest uprawniona do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, na terytorium którego zamieszkuje, otrzymuje jednak te świadczenia dla siebie i dla członków swojej rodziny, o ile miałyby do tego prawo na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego lub co najmniej jednego z Państw Członkowskich właściwych w odniesieniu do jej emerytury lub renty, gdyby zamieszkiwała na terytorium tego Państwa Członkowskiego. Świadczenia udzielane są na rachunek instytucji, określonej w ust. 2, przez instytucję miejsca zamieszkania, tak jak gdyby zainteresowany był uprawniony do emerytury lub renty i świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa tego Państwa Członkowskiego.

▼B

2. W przypadkach o których mowa w ust. 1, ciężar kosztów świadczeń rzeczowych spoczywa na instytucji określonej zgodnie z następującymi zasadami:

- a) jeżeli emeryt lub rencista ma prawo do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa jednego Państwa Członkowskiego, koszty ponoszone są przez instytucję właściwą tego Państwa Członkowskiego;
- b) jeżeli emeryt lub rencista ma prawo do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa dwóch lub więcej Państw Członkowskich, koszty ponoszone są przez instytucję właściwą Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwu uprawniony podlegał najdłużej; w przypadku gdy stosowanie tej zasady spowodowałoby nałożenie ciężaru świadczeń na kilka instytucji, ciężar ten spoczywa na tej z wymienionych instytucji, której ustawodawstwu uprawniony podlegał ostatnio.

Artykuł 25

Emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich innych niż państwo miejsca zamieszkania, w przypadkach, gdy istnieje prawo do świadczeń rzeczowych w tym ostatnim Państwie Członkowskim

W przypadkach gdy osoba otrzymująca emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich zamieszkuje w Państwie Członkowskim, na podstawie ustawodawstwa którego prawo do otrzymywania świadczeń rzeczowych nie jest uzależnione od warunków ubezpieczenia, pracy najemnej lub pracy na własny rachunek, i nie otrzymuje emerytury lub renty od tego Państwa Członkowskiego, koszt udzielanych jej i członkom jej rodziny świadczeń rzeczowych ponosi instytucja jednego z Państw Członkowskich właściwych w odniesieniu do jej emerytur lub rent, określona zgodnie z przepisami art. 24 ust. 2, w zakresie, w jakim uprawniony i członkowie jego rodziny byłiby uprawnieni do takich świadczeń, gdyby zamieszkiwali w tym Państwie Członkowskim.

Artykuł 26

Miejsce zamieszkania członków rodziny w państwie innym niż to, w którym zamieszkuje emeryt lub rencista

Członkowie rodziny osoby otrzymującej emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich, którzy zamieszkują na terytorium innego Państwa Członkowskiego niż to, w którym zamieszkuje uprawniony, są uprawnieni do otrzymywania świadczeń rzeczowych od instytucji miejsca zamieszkania członków rodziny, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa, w zakresie, w jakim emeryt lub rencista jest uprawniony do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego. Koszty ponosi instytucja właściwa odpowiedzialna za koszt świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście w Państwie Członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania.

Artykuł 27

Pobyt uprawnionego lub członków jego rodziny w państwie innym niż to, w którym mają miejsce zamieszkania – pobyt we właściwym Państwie Członkowskim – zgoda na uzyskanie właściwej opieki poza Państwem Członkowskim miejsca zamieszkania

1. Przepisy art. 19 mają zastosowanie *mutatis mutandis* do osoby otrzymującej emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na podstawie

▼B

ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich i uprawnionej do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa jednego z Państw Członkowskich, które wypłacają jej świadczenie lub świadczenia, lub do członków jej rodziny, którzy przebywają w Państwie Członkowskim innym niż to, w którym mają miejsce zamieszkania.

2. Przepisy art. 18 ust. 1 mają zastosowanie *mutatis mutandis* do osób określonych w ust. 1, kiedy przebywają one w Państwie Członkowskim, w którym znajduje się instytucja właściwa odpowiedzialna za koszt świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście w Państwie Członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania, a wspomniane Państwo Członkowskie tak wybrało i jest wymienione w załączniku IV.

3. Przepisy art. 20 mają zastosowanie *mutatis mutandis* do emeryta lub rencisty i/lub członków jego rodziny, którzy przebywają w innym Państwie Członkowskim niż to, w którym mają oni miejsce zamieszkania, w celu uzyskania tam opieki właściwej dla ich stanu.

4. O ile ust. 5 nie stanowi inaczej, koszt świadczeń rzeczowych, o których mowa w ust. 1 do 3 ponosi instytucja właściwa odpowiedzialna za koszt świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście w Państwie Członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania.

5. Koszt świadczeń rzeczowych, o których mowa w ust. 3 ponosi instytucja miejsca zamieszkania emeryta lub rencisty lub członków jego rodziny, jeżeli osoby te mają miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, które wybrało wypłacanie na podstawie kwot zryczałtowanych. W tych przypadkach, do celów stosowania przepisów ust. 3, za instytucję właściwą uważa się instytucję miejsca zamieszkania emeryta lub rencisty lub członków jego rodziny.

*Artykuł 28***Zasady szczególne dotyczące emerytowanych pracowników przygranicznych****▼M1**

1. Pracownik przygraniczny, który przeszedł na emeryturę lub rentę inwalidzką, jest uprawniony w przypadku choroby do dalszego uzyskiwania świadczeń rzeczowych w państwie członkowskim, w którym ostatnio wykonywał pracę najemną lub pracę na własny rachunek, w zakresie, w jakim jest to kontynuacja opieki, która została rozpoczęta w tym państwie członkowskim. Określenie „kontynuacja opieki” oznacza dalsze badanie, diagnozowanie i leczenie choroby przez cały okres jej trwania.

Akapit pierwszy stosuje się odpowiednio do członków rodziny byłego pracownika przygranicznego, o ile państwo członkowskie, w którym pracownik przygraniczny wykonywał swoją ostatnią pracę, nie jest wymienione w załączniku III.

▼B

2. Emeryt lub rencista, który w okresie pięciu lat poprzedzających datę uzyskania emerytury lub świadczenia z tytułu inwalidztwa wykonywał pracę najemną lub pracę na własny rachunek przez co najmniej dwa lata jako pracownik przygraniczny, jest uprawniony do świadczeń rzeczowych w Państwie Członkowskim, w którym wykonywał taką pracę jako pracownik przygraniczny, jeżeli to Państwo Członkowskie oraz Państwo Członkowskie, w którym znajduje się instytucja właściwa odpowiedzialna za koszty świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście w Państwie Członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania, tak wybrało i jest wymienione w załączniku V.

3. Przepisy ust. 2 mają zastosowanie *mutatis mutandis* do członków rodziny byłego pracownika przygranicznego lub osób pozostałych przy życiu, jeżeli, w okresach, o których mowa w ust. 2, byli oni uprawnieni do świadczeń rzeczowych zgodnie z art. 18 ust. 2, nawet jeżeli pracownik przygraniczny zmarł przed rozpoczęciem wypłacania emerytury lub renty, pod warunkiem że wykonywał on pracę najemną lub pracę na własny rachunek jako pracownik przygraniczny przez co najmniej dwa lata w okresie pięciu lat poprzedzających jego śmierć.

4. Przepisy ust. 2 i 3 mają zastosowanie dopóki zainteresowany nie podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego na podstawie pracy najemnej lub pracy na własny rachunek.

5. Koszt świadczeń rzeczowych, o których mowa w ust. 1 do 3 ponosi instytucja właściwa odpowiedzialna za koszty świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście lub osobom pozostałym przy życiu w odpowiednich Państwach Członkowskich, w których mają one miejsce zamieszkania.

*Artykuł 29***Świadczenia pieniężne dla emerytów lub rencistów**

1. Świadczenia pieniężne wypłacane są osobie otrzymującej emeryturę lub rentę albo emerytury lub renty na podstawie ustawodawstwa jednego lub kilku Państw Członkowskich przez instytucję właściwą Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się instytucja właściwa odpowiedzialna za koszt świadczeń rzeczowych udzielanych emerytowi lub renciście w Państwie Członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania. Przepisy art. 21 mają zastosowanie *mutatis mutandis*.

2. Przepisy ust. 1 mają także zastosowanie do członków rodziny emeryta lub rencisty.

*Artykuł 30***Składki obciążające emerytów lub rencistów**

1. Instytucja Państwa Członkowskiego zobowiązana na mocy stosowanego przez nią ustawodawstwa do potrącania składek od emerytów lub rencistów, z tytułu świadczeń z tytułu choroby, świadczeń macierzyńskich i równoważnych świadczeń dla ojca, może żądać i uzyskiwać takie potrącenia, których wysokość ustalana jest zgodnie z wymienionym ustawodawstwem, o ile świadczenia udzielane zgodnie z art. 23–26, obciążają instytucję wymienionego Państwa Członkowskiego.

▼B

2. Jeżeli, w przypadkach, o których mowa w art. 25, uzyskanie świadczeń z tytułu choroby, świadczeń macierzyńskich lub równoważnych świadczeń dla ojca uwarunkowane jest wpłacaniem składek lub podobnych wpłat na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, w którym uprawniony ma miejsce zamieszkania, składki te nie są opłacane z tytułu takiego miejsca zamieszkania.

Sekcja 3

Przepisy wspólne*Artykuł 31***Przepis ogólny**

Przepisy art. 23–30 nie mają zastosowania do emeryta lub rencisty ani do członków jego rodziny, którzy mają prawo do świadczeń na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, z tytułu wykonywania pracy najemnej lub pracy na własny rachunek. W takim przypadku w celu stosowania przepisów niniejszego rozdziału, zainteresowany podlega przepisom art. 17–21.

*Artykuł 32***Pierwszeństwo prawa do świadczeń rzeczowych – zasada szczególna dotycząca prawa członków rodziny do świadczeń w Państwie Członkowskim zamieszkania**

1. Niezależne prawo do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego lub na podstawie przepisów niniejszego rozdziału ma pierwszeństwo przed pochodnym prawem do świadczeń dla członków rodziny. Pochodne prawo do świadczeń rzeczowych ma jednak pierwszeństwo przed niezależnymi prawami, w przypadkach, w których niezależne prawo w Państwie Członkowskim miejsca zamieszkania istnieje bezpośrednio i wyłącznie na podstawie miejsca zamieszkania zainteresowanego w tym Państwie Członkowskim.

2. W przypadkach, w których członkowie rodziny ubezpieczonego mają miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, na podstawie ustawodawstwa którego prawo do świadczeń rzeczowych nie podlega warunkom ubezpieczenia ani działalności jako pracownik najemny lub działalności pracy najemnej lub pracy na własny rachunek, świadczenia rzeczowe zapewniane są na koszt instytucji właściwej Państwa Członkowskiego, w którym mają oni miejsce zamieszkania, jeżeli współmałżonek lub osoba sprawująca opiekę nad dziećmi ubezpieczonego wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek we wspomnianym Państwie Członkowskim lub otrzymuje emeryturę lub rentę z tego Państwa Członkowskiego na podstawie pracy najemnej lub pracy na własny rachunek.

*Artykuł 33***Świadczenia rzeczowe o znacznej wartości**

1. Ubezpieczonemu lub członkowi jego rodziny, który ma prawo do protezy, sprzętu dużych rozmiarów lub prawo do innych świadczeń rzeczowych o znacznej wartości przyznane przez instytucję Państwa Członkowskiego zanim został on objęty ubezpieczeniem w instytucji innego Państwa Członkowskiego, przysługują takie świadczenia na koszt pierwszej instytucji, nawet jeżeli świadczenia te zostały faktycznie udzielone w chwili, kiedy ta osoba była już ubezpieczona na podstawie ustawodawstwa stosowanego przez drugą instytucję.

2. Komisja Administracyjna ustala wykaz świadczeń, do których stosują się przepisy ust. 1.

▼B*Artykuł 34***Zbieg świadczeń z tytułu długotrwałej opieki**

1. Jeżeli uprawniony do świadczeń pieniężnych z tytułu długotrwałej opieki, które mają być traktowane jako świadczenia z tytułu choroby i wobec tego są wypłacane przez Państwo Członkowskie właściwe dla świadczeń pieniężnych na podstawie przepisów art. 21 lub art. 29, jest jednocześnie i na podstawie przepisów niniejszego rozdziału uprawniony do świadczeń rzeczowych służących temu samemu celowi od instytucji miejsca zamieszkania lub pobytu w innym Państwie Członkowskim, a instytucja pierwszego Państwa Członkowskiego ma także pokrywać koszt tych świadczeń rzeczowych zgodnie z przepisami art. 35, to ma zastosowanie przepis ogólny dotyczący zakazu kumulacji świadczeń określony w art. 10, z jednym tylko ograniczeniem: jeżeli zainteresowany ubiega się i otrzymuje świadczenie rzeczowe, kwota świadczenia pieniężnego zostaje obniżona o kwotę świadczenia rzeczowego, która jest lub mogłaby być przedmiotem ubiegania się z instytucji pierwszego Państwa Członkowskiego, która zobowiązana jest pokryć ten koszt.
2. Komisja Administracyjna ustala wykaz świadczeń pieniężnych i rzeczowych, do których stosują się przepisy ust. 1.
3. Dwa lub kilka Państw Członkowskich, lub ich właściwe władze mogą ustalić inne środki lub środki uzupełniające, które nie są mniej korzystne dla zainteresowanych niż zasady określone w ust. 1.

*Artykuł 35***Zwroty między instytucjami**

1. Świadczenia rzeczowe udzielane przez instytucję Państwa Członkowskiego w imieniu instytucji innego Państwa Członkowskiego na podstawie przepisów niniejszego rozdziału podlegają pełnemu zwrotowi.
2. Zwroty określone w ust. 1, określane i dokonywane są zgodnie z warunkami przewidzianymi w rozporządzeniu wykonawczym na podstawie dowodów faktycznie poniesionych wydatków lub na podstawie kwot zryczałtowanych dla Państw Członkowskich, których struktury prawne lub administracyjne są takie, że zwrot na podstawie faktycznie poniesionych wydatków nie jest stosowny.
3. Dwa lub więcej Państw Członkowskich oraz ich właściwe władze mogą przewidzieć inne sposoby dokonywania zwrotów lub też mogą odstąpić od dokonywania jakichkolwiek zwrotów między instytucjami podlegającymi ich kompetencji.

ROZDZIAŁ 2

Świadczenia z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej*Artykuł 36***Prawo do świadczeń rzeczowych i pieniężnych****▼M1**

1. Bez uszczerbku dla jakichkolwiek bardziej korzystnych przepisów ust. 2 i 2a niniejszego artykułu, przepisy art. 17, art. 18 ust. 1, art. 19 ust. 1 i art. 20 ust. 1 mają także zastosowanie do świadczeń z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

▼B

2. Osoba, która uległa wypadkowi przy pracy lub która zapadła na chorobę zawodową, a która ma miejsce zamieszkania lub pobytu w innym Państwie Członkowskim niż właściwe Państwo Członkowskie, jest uprawniona do szczególnych świadczeń rzeczowych w ramach systemu obejmującego wypadki przy pracy i choroby zawodowe udzielanych, w imieniu właściwej instytucji, przez instytucję miejsca zamieszkania lub pobytu, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, tak jak gdyby była ona ubezpieczona na podstawie wspomnianego ustawodawstwa.

▼M3

2a. Właściwa instytucja nie może odmówić wydania zezwolenia przewidzianego w art. 20 ust. 1 osobie, która uległa wypadkowi przy pracy lub zapadła na chorobę zawodową a która ma prawo do świadczeń udzielanych na rachunek tej instytucji, jeżeli nie może ona otrzymać leczenia odpowiedniego do jej stanu w państwie członkowskim, w którym osoba ma miejsce zamieszkania, w terminie uzasadnionym z medycznego punktu widzenia, z uwzględnieniem jej aktualnego stanu zdrowia i prawdopodobnego przebiegu choroby.

▼B

3. Przepisy art. 21 mają także zastosowanie do świadczeń wynikających z przepisów niniejszego rozdziału.

*Artykuł 37***Koszty przewozu**

1. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje ponoszenie kosztów przewozu osoby, która uległa wypadkowi przy pracy, lub osoby, która zapadła na chorobę zawodową, do miejsca zamieszkania albo do szpitala, ponosi koszty przewozu do odpowiedniego miejsca na terytorium innego Państwa Członkowskiego, w którym osoba zamieszkuje, pod warunkiem że instytucja wyraziła wcześniejszą zgodę na ten przewóz, należycie uwzględniając uzasadniające go powody. Zgoda ta nie jest wymagana w przypadku, gdy chodzi o pracownika przygranicznego.

2. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje ponoszenie kosztów przewozu zwłok osoby zabitej w wypadku przy pracy do miejsca pochówku, ponosi koszty przewozu do odpowiedniego miejsca na terytorium innego Państwa Członkowskiego, w którym osoba zamieszkiwała w chwili wypadku, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.

*Artykuł 38***Świadczenia w razie choroby zawodowej, jeżeli zainteresowany narażony był na takie samo ryzyko w kilku Państwach Członkowskich**

Jeżeli osoba, która zapadła na chorobę zawodową, wykonywała z uwzględnieniem ustawodawstwa dwóch lub kilku Państw Członkowskich pracę, która poprzez swój charakter mogła spowodować tę chorobę, świadczenia, o które ta osoba lub osoby pozostałe przy życiu po jej śmierci mogą się ubiegać, przyznawane są wyłącznie na podstawie ustawodawstwa ostatniego z tych państw, którego warunki są spełnione.

*Artykuł 39***Pogłębienie się choroby zawodowej**

W przypadku pogłębienia się choroby zawodowej, z powodu której osoba na nią cierpiąca otrzymała lub otrzymuje świadczenia na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, stosuje się następujące przepisy:

- a) jeżeli zainteresowany, od czasu, kiedy korzysta ze świadczeń, nie wykonywał na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego pracy najemnej lub pracy na własny rachunek, mogącej spowodować lub pogłębić daną chorobę, instytucja właściwa pierwszego Państwa Członkowskiego ponosi koszty świadczeń, z uwzględnieniem pogłębienia się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem;
- b) jeżeli zainteresowany, od czasu kiedy korzysta ze świadczeń, wykonywał taką pracę, na podstawie ustawodawstwa obowiązującego w innym Państwie Członkowskim, instytucja właściwa pierwszego Państwa Członkowskiego ponosi koszty świadczeń, nie uwzględniając pogłębienia się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanymi przez nią ustawodawstwem. Instytucja właściwa drugiego Państwa Członkowskiego przyznaje zainteresowanemu dodatek, którego wysokość jest równa różnicy między wysokością świadczeń należnych po pogłębieniu się choroby zawodowej, a wysokością tych świadczeń, które należałyby się przed pogłębieniem się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, jeżeli dana choroba wystąpiłaby na terenie tego Państwa Członkowskiego stosownie do ustawodawstwa tego państwa;
- c) zasady dotyczące obniżania, zawieszania lub wstrzymywania określone przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego nie mogą być podnoszone wobec osób otrzymujących świadczenia udzielane przez instytucje dwóch Państw Członkowskich zgodnie z przepisami lit. b).

*Artykuł 40***Zasady dotyczące uwzględniania odrębności niektórych ustawodawstw**

1. Jeżeli w Państwie Członkowskim, na terytorium którego zamieszkuje lub przebywa zainteresowany, nie istnieje ubezpieczenie od wypadków przy pracy lub od chorób zawodowych, lub jeżeli takie ubezpieczenie istnieje, ale nie przewiduje instytucji odpowiedzialnej za udzielanie świadczeń rzeczowych, świadczenia te udzielane są przez instytucję miejsca pobytu lub zamieszkania, odpowiedzialną za udzielanie świadczeń rzeczowych w przypadku choroby.

2. Jeżeli we właściwym Państwie Członkowskim nie istnieje ubezpieczenie od wypadków przy pracy lub od chorób zawodowych, przepisy niniejszego rozdziału dotyczące świadczeń rzeczowych mają jednak zastosowanie do osoby, która jest uprawniona do tych świadczeń w przypadku choroby, macierzyństwa lub do równoważnych świadczeń dla ojca na podstawie ustawodawstwa tego Państwa Członkowskiego, jeżeli osoba ta uległa wypadkowi przy pracy lub zapadła na chorobę zawodową w czasie zamieszkiwania lub pobytu w innym Państwie Członkowskim. Koszty ponosi instytucja właściwa dla świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa właściwego Państwa Członkowskiego.

3. Przepisy art. 5 mają zastosowanie do właściwej instytucji w Państwie Członkowskim w odniesieniu do równoważności wypadków przy pracy i chorób zawodowych, które albo wystąpiły, albo następnie

▼B

zostały stwierdzone na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, przy ocenie stopnia niepełnosprawności, prawa do świadczeń lub ich kwoty, pod warunkiem że:

- a) odszkodowanie nie jest należne w odniesieniu do wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, które wystąpiły, albo zostały stwierdzone uprzednio na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa; i
- b) odszkodowanie nie jest należne w odniesieniu do wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, które wystąpiły, albo następnie zostały stwierdzone na podstawie ustawodawstwa drugiego Państwa Członkowskiego, na podstawie którego wypadek przy pracy lub choroba zawodowa wystąpiła lub została stwierdzona.

*Artykuł 41***Zwroty między instytucjami**

1. Przepisy art. 35 mają także zastosowanie do świadczeń, o których mowa w tym rozdziale, a zwrot dokonywany jest na podstawie faktycznie poniesionych kosztów.

2. Dwa lub kilka Państw Członkowskich lub właściwe władze tych państw mogą przewidzieć inne sposoby dokonywania zwrotów lub odstąpić od wszelkich zwrotów między instytucjami podlegającymi ich właściwości.

ROZDZIAŁ 3

Świadczenia z tytułu śmierci*Artykuł 42***Prawo do świadczeń w przypadku gdy śmierć nastąpiła, lub gdy uprawniony zamieszkuje, w Państwie Członkowskim innym niż właściwe Państwo Członkowskie**

1. Jeżeli ubezpieczony lub członek jego rodziny umrze na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż właściwe Państwo Członkowskie, uważa się, że śmierć nastąpiła na terytorium we właściwym Państwie Członkowskim.

2. Instytucja właściwa zobowiązana jest do przyznania świadczeń z tytułu śmierci należnych na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, nawet jeżeli odbiorca świadczenia zamieszkuje na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż właściwe Państwo Członkowskie.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również w przypadku gdy śmierć nastąpiła z powodu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

*Artykuł 43***Udzielanie świadczeń w przypadku śmierci emeryta lub rencisty**

1. W przypadku śmierci emeryta lub rencisty, któremu świadczenie przysługiwało na podstawie ustawodawstwa jednego Państwa Członkowskiego albo na podstawie ustawodawstw dwóch lub więcej Państw Członkowskich, jeżeli ten emeryt lub rencista zamieszkiwał na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż to, w którym znajduje się instytucja, na której ciążył obowiązek ponoszenia kosztów świadczeń rzeczowych na podstawie przepisów art. 24 i 25, świadczenia z tytułu

▼B

śmierci należne na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa udzielane są przez tę instytucję na jej koszt, tak jak gdyby emeryt lub rencista w chwili śmierci zamieszkiwał terytorium Państwa Członkowskiego, w którym instytucja się znajduje.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się *mutatis mutandis* do członków rodziny emeryta lub rencisty.

ROZDZIAŁ 4

Świadczenia z tytułu inwalidztwa

Artykuł 44

Osoby podlegające wyłącznie ustawodawstwu typu A

1. Do celów stosowania przepisów niniejszego rozdziału określenie „ustawodawstwo typu A” oznacza takie ustawodawstwo, na podstawie którego kwota świadczeń z tytułu inwalidztwa nie zależy od długości okresów ubezpieczenia lub zamieszkania i które jest w sposób wyraźny zawarte przez Państwo Członkowskie w załączniku VI, a określenie „ustawodawstwo typu B” oznacza każde inne ustawodawstwo.

2. Osoba, która podlegała kolejno lub na przemian ustawodawstwu dwóch lub więcej Państw Członkowskich i która ukończyła okresy ubezpieczenia lub zamieszkania wyłącznie na podstawie ustawodawstwa typu A, jest uprawniona do świadczeń wyłącznie z instytucji Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo było właściwe w chwili, gdy wystąpiła niezdolność do pracy, po której nastąpiło inwalidztwo z uwzględnieniem, w odpowiednich przypadkach, przepisów art. 45, i otrzymuje takie świadczenia zgodnie z tym ustawodawstwem.

3. Osoba, która nie jest uprawniona do świadczeń zgodnie z przepisami ust. 2, otrzymuje świadczenia, do których jest uprawniona na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego z uwzględnieniem, w odpowiednich przypadkach, przepisów art. 45.

4. Jeżeli ustawodawstwo, o którym mowa w ust. 2 i 3, zawiera zasady obniżania, zawieszania lub wstrzymywania świadczeń z tytułu inwalidztwa w przypadku kumulacji z innymi dochodami lub ze świadczeniami innego rodzaju w rozumieniu art. 53 ust. 2, to zastosowanie mają, *mutatis mutandis*, przepisy art. 53 ust. 3 i art. 55 ust. 3.

Artykuł 45

Przepisy szczególne dotyczące sumowania kresów ubezpieczenia

Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń od ukończenia okresów ubezpieczenia lub zamieszkania stosuje, w przypadkach, w których jest to niezbędne, *mutatis mutandis*, przepisy art. 51 ust. 1.

Artykuł 46

Osoby podlegające wyłącznie ustawodawstwu typu B lub ustawodawstwu typu A i B

1. Osoba, która podlegała kolejno lub na przemian ustawodawstwu dwóch lub więcej Państw Członkowskich, z których co najmniej jedno nie jest ustawodawstwem typu A, jest uprawniona do świadczeń zgodnie z przepisami rozdziału 5, które mają zastosowanie *mutatis mutandis*, z uwzględnieniem przepisów ust. 3.

▼B

2. Jeżeli jednak zainteresowany podlegał poprzednio ustawodawstwu typu B, a cierpi na niezdolność do pracy, po której nastąpiło inwalidztwo na podstawie ustawodawstwa typu A, to otrzymuje świadczenia zgodnie z przepisami art. 44 pod warunkiem że:

— spełnia warunki wymagane wyłącznie przez to ustawodawstwo lub przez inne ustawodawstwa tego samego rodzaju, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów art. 45, ale bez konieczności uwzględniania okresów ubezpieczenia lub zamieszkania ukończonych z uwzględnieniem ustawodawstwa typu B, oraz

— nie ubiega się o żadne świadczenia z tytułu starości, z uwzględnieniem przepisów art. 50 ust. 1.

3. Decyzja podjęta przez instytucję Państwa Członkowskiego, dotycząca stopnia inwalidztwa wnioskującego jest wiążąca dla instytucji innego zainteresowanego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że zgodność między ustawodawstwami tych Państw w sprawie warunków odnoszących się do stopni inwalidztwa jest potwierdzona w załączniku VII.

*Artykuł 47***Pogłębienie się stanu inwalidztwa**

1. W razie pogłębienia się stanu inwalidztwa, z powodu którego osoba korzysta ze świadczeń na podstawie ustawodawstwa jednego lub więcej Państw Członkowskich, stosuje się następujące przepisy, z uwzględnieniem pogłębienia się stanu inwalidztwa:

a) świadczenia udzielane są, *mutatis mutandis*, zgodnie z przepisami rozdziału 5;

b) jeżeli jednak zainteresowany podlegał dwom lub kilku ustawodawstwom typu A, a od chwili gdy korzysta ze świadczeń, nie podlegał ustawodawstwu innego Państwa Członkowskiego, świadczenia są udzielane zgodnie z przepisami art. 44 ust. 2.

2. Jeżeli całkowita kwota świadczenia lub świadczeń należnych zgodnie z ust. 1 jest niższa od kwoty świadczenia, które zainteresowany otrzymywał na koszt instytucji wcześniej zobowiązanej do wypłaty świadczeń, to instytucja ta jest zobowiązana do wypłaty dodatku stanowiącego różnicę między wspomnianymi kwotami.

3. Jeżeli zainteresowany nie jest uprawniony do świadczeń udzielanych na koszt instytucji innego Państwa Członkowskiego, instytucja właściwa pierwszego państwa zobowiązana jest do przyznania świadczeń, zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, z uwzględnieniem pogłębienia się stanu inwalidztwa oraz w odpowiednim przypadku, przepisów art. 45.

*Artykuł 48***Zamiana świadczeń z tytułu inwalidztwa na świadczenia z tytułu starości**

1. Świadczenia z tytułu inwalidztwa zamienia się, w odpowiednim przypadku, na świadczenia z tytułu starości, na warunkach przewidzianych przez ustawodawstwo lub ustawodawstwa, na podstawie których zostały one przyznane oraz zgodnie z przepisami rozdziału 5.

2. W przypadkach, gdy osoba pobierająca świadczenia z tytułu inwalidztwa uprawniona jest do ubiegania się o przyznanie świadczenia z tytułu starości na podstawie ustawodawstwa jednego lub więcej Państw Członkowskich, zgodnie z przepisami art. 50, każda instytucja, zobowiązana do udzielania świadczeń z tytułu inwalidztwa na podstawie

▼B

ustawodawstwa Państwa Członkowskiego kontynuuje wypłacanie takiej osobie świadczeń z tytułu inwalidztwa, do których zainteresowany ma prawo na podstawie stosowanego przez tę instytucję ustawodawstwa, aż do chwili, gdy przepisy ust. 1 będą miały zastosowanie do tej instytucji lub tak długo, jak zainteresowany spełnia warunki dotyczące takich świadczeń.

3. W przypadkach, gdy świadczenia z tytułu inwalidztwa udzielane na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, zgodnie z przepisami art. 44, zamienia się na świadczenia z tytułu starości oraz w przypadkach, gdy zainteresowany nie spełnia jeszcze warunków przewidzianych przez ustawodawstwo jednego lub więcej z pozostałych Państw Członkowskich, na podstawie których otrzymuje on te świadczenia, zainteresowany otrzyma od tego lub od tych Państw Członkowskich świadczenia z tytułu inwalidztwa od dnia zamiany.

Te świadczenia z tytułu inwalidztwa udzielane są zgodnie z przepisami rozdziału 5, tak jak gdyby rozdział ten miał zastosowanie w chwili, gdy wystąpiła niezdolność do pracy, po której nastąpiło inwalidztwo aż do chwili, gdy zainteresowany spełni warunki kwalifikujące go do otrzymywania świadczenia z tytułu starości określone przez zainteresowane ustawodawstwa krajowe lub, w przypadkach, gdy taka zamiana nie jest przewidziana, tak długo, jak jest on uprawniony do otrzymywania świadczeń z tytułu inwalidztwa na podstawie tego ostatniego ustawodawstwa lub ustawodawstw.

4. Świadczenia z tytułu inwalidztwa udzielane zgodnie z przepisami art. 44 przeliczane są zgodnie z przepisami rozdziału 5, kiedy tylko beneficjent spełni warunki kwalifikujące go do otrzymywania świadczenia z tytułu inwalidztwa określone przez ustawodawstwo typu B lub kiedy tylko otrzyma świadczenia z tytułu starości na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego.

*Artykuł 49***Przepisy szczególne dotyczące urzędników służby cywilnej**

Przepisy art. 6, 44, 46, 47 i 48 oraz art. 60 ust. 2 i 3 mają zastosowanie, *mutatis mutandis*, do osób objętych systemem szczególnym dla urzędników służby cywilnej.

ROZDZIAŁ 5

Emerytury i renty rodzinne*Artykuł 50***Przepisy ogólne**

1. Wszystkie instytucje właściwe określą uprawnienie do świadczeń na podstawie ustawodawstw Państw Członkowskich, którym podlegał zainteresowany, kiedy złożone zostanie podanie o przyznanie świadczenia, o ile zainteresowany w sposób wyraźny nie ubiega się o odroczenie przyznania świadczeń z tytułu starości na podstawie ustawodawstwa jednego lub więcej Państw Członkowskich.

2. Jeżeli w danej chwili zainteresowany nie spełnia albo już nie spełnia warunków określonych przez wszystkie ustawodawstwa Państw Członkowskich, którym podlegał, instytucje stosujące ustawodawstwo, którego warunki zostały spełnione, nie biorą pod uwagę, dokonując wyliczeń zgodnie z przepisami art. 52 ust. 1 lit a) lub b), okresów spełnionych na podstawie ustawodawstw, których warunki nie zostały spełnione lub nie są już spełniane, w przypadkach kiedy powoduje to niższą kwotę świadczenia.

▼B

3. Przepisy ust. 2 mają zastosowanie, *mutatis mutandis*, kiedy zainteresowany w sposób wyraźny ubiega się o odroczenie przyznania świadczeń z tytułu starości.

4. Nowe wyliczenie dokonywane jest automatycznie, kiedy spełnione są warunki, jakie mają być spełnione na podstawie pozostałych ustawodawstw lub kiedy zainteresowany ubiega się o przyznanie świadczenia z tytułu starości odroczonego zgodnie z przepisami ust. 1, o ile okresy spełnione na podstawie pozostałych ustawodawstw nie zostały jeszcze uwzględnione z tytułu przepisów ust. 2 lub 3.

*Artykuł 51***Przepisy szczególne dotyczące sumowania okresów**

1. Jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego uzależnia przyznanie pewnych świadczeń od spełnienia okresów ubezpieczenia wyłącznie w odniesieniu do określonej pracy najemnej lub na własny rachunek lub w zawodzie, który podlega szczególnemu systemowi dotyczącemu osób zatrudnionych lub pracujących na własny rachunek, instytucja właściwa tego Państwa Członkowskiego uwzględni okresy spełnione na podstawie ustawodawstwa pozostałych Państw Członkowskich tylko wtedy, gdy zostały one spełnione na podstawie podobnego systemu lub, w przeciwnym razie, w tym samym zawodzie lub, w odpowiednich przypadkach, przy tej samej pracy najemnej lub na własny rachunek.

Jeżeli, przy uwzględnieniu tak spełnionych okresów, zainteresowany nie spełnia warunków do otrzymania świadczeń wynikających ze szczególnego systemu, okresy te są uwzględniane w celu udzielenia świadczeń w ramach systemu ogólnego lub, w przeciwnym razie, systemu dotyczącego pracowników fizycznych lub umysłowych, w zależności od przypadku, pod warunkiem że zainteresowany przystąpił do jednego z tych systemów.

2. Okresy ubezpieczenia spełnione na podstawie szczególnego systemu Państwa Członkowskiego są uwzględniane w celu udzielenia świadczeń w ramach systemu ogólnego lub, w przeciwnym razie, systemu dotyczącego pracowników fizycznych lub umysłowych, w zależności od przypadku, innego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że zainteresowany przystąpił do jednego z tych systemów, nawet jeżeli okresy te zostały już uwzględnione w tym ostatnim Państwie Członkowskim na podstawie systemu szczególnego.

▼M1

3. W przypadkach, w których ustawodawstwo lub szczególny system państwa członkowskiego uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń od tego czy zainteresowany był ubezpieczony w czasie realizacji ryzyka, warunek ten uważa się za spełniony, jeżeli zainteresowany był wcześniej ubezpieczony na podstawie ustawodawstwa lub szczególnego systemu tego państwa członkowskiego, a w chwili realizacji ryzyka jest ubezpieczony od tego samego ryzyka na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego lub – jeżeli nie jest – należy mu się świadczenie z tytułu tego samego ryzyka na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego. Ostatni z warunków uważa się jednakże za spełniony w przypadkach, o których mowa w art. 57.

▼B*Artykuł 52***Przyznawanie świadczeń**

1. Właściwa instytucja ustala wysokość świadczeń, jakie byłyby należne:

- a) zgodnie z ustawodawstwem, które stosuje, wyłącznie w przypadkach, gdy warunki uprawnienia do świadczeń zostały spełnione wyłącznie na podstawie prawa krajowego (świadczenie niezależne);

▼B

b) poprzez ustalenie teoretycznej kwoty świadczenia, a następnie kwoty rzeczywistej (świadczenie proporcjonalne), w następujący sposób:

- i) teoretyczna kwota świadczenia jest równa świadczeniu, o które zainteresowany mógłby się ubiegać, gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia i/lub zamieszkania, ukończone z uwzględnieniem ustawodawstw pozostałych Państw Członkowskich, zostały ukończone na podstawie ustawodawstwa, które jest stosowane w dniu przyznania świadczenia. Jeżeli, zgodnie z tym ustawodawstwem, kwota świadczenia nie zależy od długości ukończonych okresów ubezpieczenia, kwota ta zostaje uznana za kwotę teoretyczną;
- ii) instytucja właściwa ustala następnie rzeczywistą kwotę świadczenia proporcjonalnego, stosując do kwoty teoretycznej stosunek długości okresów ubezpieczenia ukończonych przed realizacją ryzyka na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, do całkowitej długości okresów ubezpieczenia, ukończonych przed realizacją ryzyka na podstawie ustawodawstw wszystkich zainteresowanych Państw Członkowskich.

2. W odpowiednich przypadkach, instytucja właściwa stosuje do kwoty ustalonej zgodnie z przepisami ust. 1 lit. a) i b) wszystkie zasady dotyczące obniżania, zawieszania i wstrzymywania zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, w granicach przewidzianych przepisami art. 53–55.

3. Zainteresowany jest uprawniony do otrzymywania od instytucji właściwej każdego Państwa Członkowskiego wyższej z kwot ustalonych zgodnie z ust. 1 lit. a) i b).

▼M1

4. W przypadkach, w których wyliczanie zgodnie z ust. 1 lit. a) w jednym państwie członkowskim nieodmiennie wiąże się z tym, że świadczenie niezależne jest równe lub wyższe od świadczenia proporcjonalnego ustalonego zgodnie z ust. 1 lit. b), instytucja właściwa odstępuje od ustalania proporcjonalnego, pod warunkiem że:

- (i) przypadek taki jest określony w załączniku VIII część 1;
- (ii) nie ma zastosowania żadne ustawodawstwo zawierające przepisy wykluczające kumulację świadczeń, o których mowa w art. 54 i 55, chyba że spełnione są warunki określone w art. 55 ust. 2; oraz
- (iii) w szczególnych okolicznościach danego przypadku art. 57 nie ma zastosowania do okresów ukończonych na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego.

5. Niezależnie od przepisów ust. 1, 2 oraz 3, ustalanie proporcjonalne nie ma zastosowania do systemów, które zapewniają świadczenia, w odniesieniu do których okresy czasu nie mają znaczenia dla ich ustalania – o ile systemy te wymienione są w załączniku VIII część 2. W takich przypadkach zainteresowany jest uprawniony do świadczenia, którego wysokość ustalana jest zgodnie z ustawodawstwem danego państwa członkowskiego.

▼B*Artykuł 53***Zasady przeciwdziałania kumulacji**

1. Kumulacja świadczeń z tytułu inwalidztwa, świadczeń z tytułu starości i rent rodzinnych ustalanych lub udzielanych na podstawie okresów ubezpieczenia i/lub zamieszkania spełnionych przez te same osoby uważana jest za kumulację świadczeń tego samego rodzaju.

▼B

2. Kumulacja świadczeń, które nie mogą być uważane za świadczenia tego samego rodzaju w rozumieniu ust. 1, uważana jest za kumulację świadczeń różnego rodzaju.
3. Następujące przepisy mają zastosowanie do celów stosowania zasad przeciwdziałania kumulacji określonych przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego w przypadku zbiegu świadczenia z tytułu inwalidztwa, z tytułu starości lub renty rodzinnej ze świadczeniem tego samego rodzaju lub ze świadczeniem różnego rodzaju lub z innym dochodem:
- a) instytucja właściwa bierze pod uwagę świadczenia lub dochody uzyskane w innym Państwie Członkowskim wyłącznie wtedy, gdy stosowane przez nią ustawodawstwo przewiduje uwzględnianie świadczeń lub dochodów uzyskanych za granicą;
  - b) instytucja właściwa bierze pod uwagę wysokość świadczeń, jakie mają być wypłacane przez inne Państwo Członkowskie przed potrąceniem podatku, składek z tytułu ubezpieczenia społecznego i innych opłat i potrąceń indywidualnych, o ile stosowane przez nią ustawodawstwo nie przewiduje stosowania zasad przeciwdziałania kumulacji po takich potrąceniach, na warunkach i zgodnie z procedurami przewidzianymi w rozporządzeniu wykonawczym;
  - c) instytucja właściwa nie uwzględni wysokości świadczeń uzyskanych zgodnie z ustawodawstwem innego Państwa Członkowskiego na podstawie ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego;
  - d) jeżeli jedno Państwo Członkowskie stosuje zasady przeciwdziałania kumulacji, ponieważ zainteresowany otrzymuje świadczenia tego samego rodzaju lub innego rodzaju na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego lub dochód uzyskany w innych Państwach Członkowskich, należne świadczenie może być obniżone wyłącznie o kwotę takich świadczeń lub takiego dochodu.

*Artykuł 54***Zbieg świadczeń tego samego rodzaju**

1. W przypadkach, w których świadczenia tego samego rodzaju należne na podstawie ustawodawstwa dwóch lub więcej Państw Członkowskich kumulują się, zasady przeciwdziałania kumulacji określone przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego nie mają zastosowania do świadczenia proporcjonalnego.
2. Zasady przeciwdziałania kumulacji mają zastosowanie do świadczenia niezależnego wyłącznie wtedy, gdy dane świadczenie jest:
- a) świadczeniem, którego kwota nie zależy od długości okresów ubezpieczenia lub zamieszkania
- lub
- b) świadczeniem, którego kwota ustalana jest na podstawie zaliczonego okresu uważanego za spełniony pomiędzy dniem realizacji ryzyka a terminem późniejszym, zbiegającym się ze:
    - i) świadczeniem tego samego typu, z wyjątkiem przypadków, w których dwa lub więcej Państw Członkowskich zawarło umowę o unikaniu wielokrotnego uwzględniania tego samego zaliczonego okresu; lub
    - ii) świadczeniem, o którym mowa w lit. a).

Świadczenia i umowy, o których mowa w lit. a) i b), wymienione są w załączniku IX.

Artykuł 55

Zbieg świadczeń różnego rodzaju

1. Jeżeli otrzymanie świadczeń różnego rodzaju lub innego dochodu wymaga zastosowania zasad przeciwdziałania kumulacji przewidzianych przez ustawodawstwo zainteresowanych Państw Członkowskich w odniesieniu do:

a) dwóch lub więcej niezależnych świadczeń, to instytucje właściwe podzielą kwoty świadczenia lub świadczeń lub innych dochodów, które zostały uwzględnione, przez liczbę świadczeń podlegających wspomnianym zasadom;

jednakże zastosowanie przepisów niniejszej litery nie może pozbawiać zainteresowanego jego statusu emeryta lub rencisty do celów stosowania przepisów pozostałych rozdziałów niniejszego tytułu na warunkach i zgodnie z procedurami określonymi w rozporządzeniu wykonawczym;

b) jednego lub więcej świadczeń proporcjonalnych, to instytucje właściwe wezmą pod uwagę świadczenie lub świadczenia lub inne dochody i wszystkie składniki przewidziane do celów stosowania zasad przeciwdziałania kumulacji jako funkcję stosunku okresów ubezpieczenia i/lub zamieszkania ustalonych do wyliczeń, o których mowa w art. 52 ust. 1 lit b) punkt ii);

c) jednego lub więcej świadczeń niezależnych oraz jednego lub kilku świadczeń proporcjonalnych, to instytucje właściwe stosują, *mutatis mutandis*, przepisy lit. a) w odniesieniu do świadczeń niezależnych oraz przepisy lit. b) w odniesieniu do świadczeń proporcjonalnych.

2. Instytucja właściwa nie stosuje podanego podziału w odniesieniu do świadczeń niezależnych, jeżeli stosowane przez nią ustawodawstwo przewiduje uwzględnianie świadczeń różnego rodzaju i/lub innych dochodów oraz wszystkich innych składników w ustalaniu części ich kwoty określanej jako funkcja stosunku okresów ubezpieczenia i/lub zamieszkania, o których mowa w art. 52 ust. 1 lit. b) punkt ii).

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają zastosowanie *mutatis mutandis* w przypadkach, w których ustawodawstwo jednego lub więcej Państw Członkowskich przewiduje, że prawo do świadczenia nie może być nabyte w przypadku, kiedy zainteresowany otrzymuje świadczenie innego rodzaju należne na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego lub inny dochód.

Artykuł 56

Przepisy dodatkowe dotyczące wyliczania świadczeń

1. Do celu wyliczenia kwot teoretycznych i proporcjonalnych, o których mowa w art. 52 ust. 1 lit b) obowiązują następujące zasady:

a) w przypadkach gdy całkowita długość okresów ubezpieczenia i/lub zamieszkania spełnionych przed realizacją ryzyka na podstawie ustawodawstw wszystkich zainteresowanych Państw Członkowskich jest większa od maksymalnego okresu wymaganego przez ustawodawstwo jednego z tych Państw Członkowskich do otrzymania pełnego świadczenia, instytucja właściwa tego Państwa Członkowskiego weźmie pod uwagę ten okres maksymalny zamiast całkowitej długości ukończonych okresów; ta metoda wyliczania nie skutkuje obciążeniem tej instytucji kosztem świadczenia większego od pełnego świadczenia przewidzianego na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa. Niniejszy przepis nie ma zastosowania do świadczeń, których wysokość nie zależy od długości ubezpieczenia;

▼B

- b) procedura uwzględniania nakładających się okresów określona została w rozporządzeniu wykonawczym;
- c) jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego stanowi, że świadczenia mają być wyliczane na podstawie dochodów, składek, podstaw składek, podwyżek, zarobków, innych kwot lub kombinacji więcej niejednej z nich (średnich, proporcjonalnych, zryczałtowanych lub zaliczonych), instytucja właściwa:
- i) określa podstawę ustalania świadczeń wyłącznie na podstawie okresów ubezpieczenia ukończonych na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa;
  - ii) wykorzystuje, w celu określenia kwoty wyliczanej na podstawie okresów ubezpieczenia i/lub zamieszkania spełnionych zgodnie z ustawodawstwem pozostałych Państw Członkowskich, te same składniki określone lub odnotowywane dla okresów ubezpieczenia ukończonych na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa;
- M1** w przypadkach, w których jest to niezbędne ◀ zgodnie z procedurami określonymi w załączniku XI dla zainteresowanych Państw Członkowskich;

▼M1

- d) W przypadku gdy lit. c) nie ma zastosowania, ponieważ ustawodawstwo państwa członkowskiego stanowi, że świadczenie ma być wyliczane na podstawie elementów innych niż okresy ubezpieczenia lub zamieszkania, które nie są związane z czasem, instytucja właściwa bierze pod uwagę – w odniesieniu do każdego z okresów ubezpieczenia lub zamieszkania ukończonych na podstawie ustawodawstwa jakiegokolwiek innego państwa członkowskiego – kwotę zgromadzonego kapitału, kapitału uznawanego za zgromadzony lub jakikolwiek inny element służący do wyliczenia zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, podzielone przez jednostki okresów odpowiadające im w danym systemie emerytalno-rentowym.

▼B

2. Przepisy ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, dotyczące rewaloryzacji składników branych pod uwagę w celu wyliczenia świadczeń, stosuje się do składników, w odpowiednim przypadku, jakie bierze pod uwagę instytucja właściwa tego Państwa, zgodnie z przepisami ust. 1, z tytułu okresów ubezpieczenia lub zamieszkania ukończonych na podstawie ustawodawstwa innych Państw Członkowskich.

*Artykuł 57***Okresy ubezpieczenia lub zamieszkania krótsze niż jeden rok**

1. Nie naruszając przepisów art. 52 ust. 1 lit. b), instytucja Państwa Członkowskiego nie jest zobowiązana do przyznania świadczeń z tytułu okresów ukończonych na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, które są uwzględniane w chwili realizacji ryzyka, jeżeli:

— długość wspomnianych okresów jest mniejsza niż jeden rok,

oraz

— uwzględniając wyłącznie te okresy, żadne prawo do świadczeń nie zostało nabyte na podstawie tego ustawodawstwa.

Do celów stosowania przepisów niniejszego artykułu określenie „okresy” oznacza wszystkie okresy ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, które albo kwalifikują się do wspomnianego świadczenia, albo bezpośrednio je zwiększają.

2. Instytucja właściwa każdego zainteresowanego Państwa Członkowskiego bierze pod uwagę okresy określone w ust. 1 do celów stosowania przepisów art. 52 ust. 1 lit. b) punkt i).

▼B

3. W przypadku gdy stosowanie przepisów ust. 1 spowodowałyby zwolnienie ze zobowiązań wszystkich instytucji zainteresowanych Państw Członkowskich, świadczenia są przyznawane wyłącznie na podstawie ustawodawstwa ostatniego z tych państw, którego warunki są spełnione, tak jak gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia, spełnione i brane pod uwagę zgodnie z przepisami art. 6 i art. 51 ust. 1 i 2 zostały spełnione na podstawie ustawodawstwa tego Państwa Członkowskiego.

▼M1

4. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do systemów wymienionych w załączniku VIII część 2.

▼B*Artykuł 58***Przyznawanie dodatków**

1. Świadczeniobiorca, do którego stosują się przepisy niniejszego rozdziału, nie może, w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania i na podstawie ustawodawstwa którego płatne jest świadczenie, otrzymać świadczenia, które jest niższe od świadczenia minimalnego ustalonego przez to ustawodawstwo za okres ubezpieczenia lub zamieszkania równy wszystkim okresom brany pod uwagę do wypłaty zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału.

2. Instytucja właściwa tego Państwa Członkowskiego wypłaca uprawnionemu przez okres jego zamieszkania na terytorium tego państwa dodatek równy różnicy między całkowitą wysokością świadczeń należnych na podstawie przepisów niniejszego rozdziału a kwotą świadczenia minimalnego.

*Artykuł 59***Ponowne obliczenie i rewaloryzacja świadczeń**

1. Jeżeli metoda ustalania wysokości świadczeń lub zasady wyliczania świadczeń ulegają zmianie na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego lub jeżeli sytuacja osobista zainteresowanego ulega istotnej zmianie, która, na podstawie tego ustawodawstwa, prowadzi do dostosowania kwoty świadczenia, to zgodnie z przepisami art. 52 dokonywane jest ponowne jej obliczenie.

2. Natomiast jeżeli z powodu wzrostu kosztów utrzymania, wahań poziomu wynagrodzeń lub czynników stanowiących przyczynę dostosowań, świadczenia należne od zainteresowanych Państw ulegają określonej zmianie procentowej lub kwotowej, to procent ten lub kwota musi być stosowana bezpośrednio do świadczeń ustalonych, zgodnie z przepisami art. 52, bez dokonywania ponownego obliczania.

*Artykuł 60***Przepisy szczególne dla urzędników służby cywilnej**

1. Przepisy art. 6, 50, 51 ust. 3 i 59 mają zastosowanie, *mutatis mutandis*, do osób objętych systemem szczególnym dla urzędników służby cywilnej.

2. Jednak jeżeli ustawodawstwo właściwego Państwa Członkowskiego uzależnia nabycie, zachowanie lub odzyskanie prawa do świadczeń na podstawie systemu szczególnego dla urzędników służby cywilnej od tego czy wszystkie okresy ubezpieczenia zostały spełnione na podstawie jednego lub więcej systemów szczególnych dla urzędników służby cywilnej w tym Państwie Członkowskim lub czy są uważane przez ustawodawstwo tego państwa za równoważne z tymi okresami, instytucja właściwa tego państwa bierze pod uwagę tylko okresy, które mogą być uznane na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa.

▼B

Jeżeli, z uwzględnieniem tak ukończonych okresów, zainteresowany nie spełnia warunków do otrzymania tych świadczeń, okresy te uwzględniane są w celu przyznania świadczeń na podstawie systemu ogólnego lub, w przeciwnym razie, programu stosującego się do pracowników fizycznych lub umysłowych, w zależności od przypadku.

3. W przypadkach, w których, na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, świadczenia wynikające z systemu szczególnego dla urzędników służby cywilnej wyliczane są na podstawie ostatniego wynagrodzenia lub ostatnich wynagrodzeń otrzymywanych w odnośnym okresie, instytucja właściwa tego państwa bierze pod uwagę, do celów wyliczania, tylko te wynagrodzenia, właściwie zrewaloryzowane, które otrzymywane były w okresie lub w okresach, w których zainteresowany podlegał temu ustawodawstwu.

ROZDZIAŁ 6

Zasilki dla bezrobotnych*Artykuł 61***Zasady szczególne w odniesieniu do kumulacji okresów ubezpieczenia, zatrudnienia lub pracy na własny rachunek**

1. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo uzależnia nabycie, zachowanie, odzyskanie lub kontynuację prawa do świadczeń od spełnienia okresów ubezpieczenia, zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, bierze pod uwagę, w niezbędnym zakresie, okresy ubezpieczenia, zatrudnienia lub pracy na własny rachunek ukończone na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby były one ukończone na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa.

Jednak w przypadkach, gdy stosujące się ustawodawstwo uzależnia prawo do świadczeń od spełnienia okresów ubezpieczenia, to okresy ubezpieczenia, zatrudnienia lub pracy na własny rachunek ukończone na podstawie ustawodawstwa innego Państwa Członkowskiego nie są brane pod uwagę, o ile nie byłyby one uznawane za okresy ubezpieczenia, gdyby zostały ukończone zgodnie z mającym zastosowanie ustawodawstwem.

2. Z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 65 ust. 5 lit. a), zastosowanie przepisów ust. 1 niniejszego artykułu uzależnione jest od spełnienia ostatnio przez zainteresowanego, zgodnie z ustawodawstwem, na podstawie którego ubiega się on o świadczenia:

- okresów ubezpieczenia, jeżeli ustawodawstwo to wymaga okresów ubezpieczenia,
- okresów zatrudnienia, jeżeli ustawodawstwo to wymaga okresów zatrudnienia lub
- okresów pracy na własny rachunek, jeżeli ustawodawstwo to wymaga okresów pracy na własny rachunek.

*Artykuł 62***Ustalanie wysokości świadczeń**

1. Instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo przewiduje ustalanie wysokości świadczeń na podstawie wysokości poprzedniego wynagrodzenia lub dochodu zawodowego, bierze pod uwagę wyłącznie wynagrodzenie lub dochód zawodowy, który zainteresowany otrzymywał z tytułu swojego ostatniego zatrudnienia lub pracy na własny rachunek na podstawie wspomnianego ustawodawstwa.

▼ B

2. Przepisy ust. 1 mają także zastosowanie w przypadkach, w których ustawodawstwo stosowane przez instytucję właściwą przewiduje szczególny okres odniesienia do celów ustalania wynagrodzenia, które służy za podstawę wyliczania świadczeń oraz kiedy przez całość lub przez część tego okresu zainteresowany podlegał ustawodawstwu innego Państwa Członkowskiego.

3. W drodze odstępstwa od przepisów ust. 1 i 2, w odniesieniu do ► **M1** bezrobotnych ◀ objętych przepisami art. 65 ust. 5 lit. a), instytucja miejsca zamieszkania bierze pod uwagę wynagrodzenie lub dochód zawodowy, który zainteresowany otrzymywał w Państwie Członkowskim, którego ustawodawstwu podlegał w okresie swojego ostatniego zatrudnienia lub pracy na własny rachunek zgodnie z przepisami rozporządzenia wykonawczego.

▼ M3*Artykuł 63***Przepisy szczególne w odniesieniu do uchylecia zasad zamieszkania**

Do celów niniejszego rozdziału art. 7 ma zastosowanie wyłącznie w przypadkach przewidzianych w art. 64, 65 i 65a oraz w granicach określonych w tych artykułach.

▼ B*Artykuł 64***Bezrobotni udający się do innego Państwa Członkowskiego**

1. Bezrobotny w pełnym wymiarze, który spełnia warunki wymagane przez ustawodawstwo właściwego Państwa Członkowskiego w celu uzyskania prawa do świadczeń i który udaje się do innego Państwa Członkowskiego w celu poszukiwania tam zatrudnienia, zachowuje prawo do tych świadczeń pieniężnych, na warunkach i w granicach niżej określonych:

- a) przed swoim wyjazdem musi być zarejestrowany jako poszukujący pracy i pozostawać w dyspozycji służb zatrudnienia państwa właściwego, co najmniej przez cztery tygodnie od chwili utraty pracy. Jednakże właściwe urzędy lub instytucje mogą wyrazić zgodę na jego wyjazd przed upływem tego terminu;
- b) musi zarejestrować się jako poszukujący pracy w urzędach zatrudnienia Państwa Członkowskiego, do którego się udaje, podporządkować się organizowanej przez nie procedurze kontroli oraz przestrzegać warunków określonych na podstawie ustawodawstwa tego państwa. Warunek ten uważa się za spełniony w odniesieniu do okresu poprzedzającego rejestrację, jeżeli zainteresowany dokona jej w ciągu siedmiu dni, licząc od dnia, w którym przestał pozostawać w dyspozycji urzędów zatrudnienia państwa, z którego wyjechał. W wyjątkowych przypadkach termin ten może być przedłużony przez właściwe urzędy lub instytucje;
- c) prawo do świadczeń zachowywane jest przez okres trzech miesięcy, licząc od chwili, gdy zainteresowany przestał pozostawać w dyspozycji służb zatrudnienia Państwa Członkowskiego, które opuścił, przy czym łączny okres, przez który przyznawane są świadczenia, nie może przekraczać okresu udzielania świadczeń, do których był uprawniony na podstawie ustawodawstwa tego państwa. Termin trzech miesięcy może być przedłużony przez właściwe urzędy lub instytucje maksymalnie do sześciu miesięcy;
- d) świadczenia są udzielane przez instytucję właściwą zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem i na jej własny koszt.

▼B

2. Jeżeli zainteresowany powraca do państwa właściwego w chwili zakończenia lub przed upływem okresu, przez który jest uprawniony do świadczeń na podstawie przepisów ust. 1 lit. c), jest nadal uprawniony do świadczeń zgodnie z ustawodawstwem tego Państwa Członkowskiego. Traci natomiast prawo do świadczeń na podstawie ustawodawstwa państwa właściwego, jeżeli nie powróci tam w chwili zakończenia lub przed upływem tego okresu, o ile przepisy tego ustawodawstwa nie są bardziej korzystne. W wyjątkowych przypadkach właściwe urzędy lub instytucje mogą wyrazić zgodę na powrót zainteresowanego w terminie późniejszym bez utraty prawa do świadczeń.

3. O ile ustawodawstwo właściwego Państwa Członkowskiego nie jest bardziej korzystne, maksymalny okres, przez który zachowane jest prawo do świadczeń między dwoma okresami zatrudnienia zgodnie z przepisami ust. 1 wynosi trzy miesiące. Okres ten może być przedłużony przez właściwe urzędy lub instytucje maksymalnie do sześciu miesięcy.

4. Ustalenia dotyczące wymiany informacji, współpracy i wzajemnej pomocy między urzędami i instytucjami państwa właściwego i Państwa Członkowskiego, do którego udaje się bezrobotny w celu poszukiwania tam zatrudnienia określa rozporządzenie wykonawcze.

*Artykuł 65***Bezrobotni, którzy zamieszkiwali w Państwie Członkowskim innym niż państwo właściwe**

1. Bezrobotny częściowo lub w pewnych odstępach czasu, który, w okresie swojego ostatniego zatrudnienia lub pracy na własny rachunek miał miejsce zamieszkania w innym Państwie Członkowskim niż właściwe Państwo Członkowskie, pozostaje w dyspozycji urzędów zatrudnienia właściwego Państwa Członkowskiego. Korzysta on ze świadczeń zgodnie z ustawodawstwem właściwego Państwa Członkowskiego, tak jak gdyby zamieszkiwał na terytorium tego państwa. Świadczenia te udzielane są przez instytucję właściwego Państwa Członkowskiego.

2. Całkowicie bezrobotny, który, w okresie swojego ostatniego zatrudnienia lub pracy na własny rachunek miał miejsce zamieszkania w innym Państwie Członkowskim niż właściwe Państwo Członkowskie, i który nadal mieszka w tym państwie lub powróci do tego państwa, pozostaje w dyspozycji urzędów zatrudnienia Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania. Bez uszczerbku dla przepisów art. 64, całkowicie bezrobotny może, dodatkowo, pozostawać w dyspozycji urzędów zatrudnienia państwa, w którym wykonywał swą ostatnią pracę najemną lub pracę na własny rachunek.

Bezrobotny, niebędący pracownikiem przygranicznym, który nie powraca do Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, oddaje się do dyspozycji służb zatrudnienia na terytorium Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwu podlegał ostatnio.

3. Bezrobotny, o którym mowa w ust. 2 zdanie pierwsze, rejestruje się jako poszukujący pracy w urzędach zatrudnienia Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, podporządkowuje się organizowanej przez nie procedurze kontrolnej oraz przestrzega warunków określonych na podstawie ustawodawstwa tego Państwa Członkowskiego. Jeżeli decyduje się on także na rejestrację jako poszukujący pracy w Państwie Członkowskim, w którym wykonywał swą ostatnią pracę najemną lub pracę na własny rachunek, przestrzega on zobowiązań mających zastosowanie w tym państwie.

▼ **B**

4. Wprowadzenie w życie ust. 2 zdanie drugie oraz ust. 3 zdanie drugie, jak również ustaleń dotyczących wymiany informacji, współpracy i wzajemnej pomocy między urzędami i instytucjami Państwa Członkowskiego, w którym bezrobotny ma miejsce zamieszkania i Państwa Członkowskiego, w którym był on ostatnio zatrudniony określają przepisy rozporządzenia wykonawczego.

5. a) Bezrobotny, o którym mowa w ust. 2 zdanie pierwsze i drugie, otrzymuje świadczenia zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego, w którym ma on miejsce zamieszkania, tak jak gdyby podlegał temu ustawodawstwu w okresie swojego ostatniego zatrudnienia lub pracy na własny rachunek. Świadczenia te udzielane są przez instytucję miejsca zamieszkania.

b) Jednakże pracownik nie będący pracownikiem przygranicznym, który korzysta ze świadczeń na koszt instytucji Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwu ostatnio podlegał, korzysta przede wszystkim, po powrocie do państwa, w którym ma miejsce zamieszkania, ze świadczeń zgodnie z przepisami art. 64, przy czym korzystanie ze świadczeń zgodnie z lit. a) zostaje zawieszane na okres, przez który bezrobotny korzysta ze świadczeń na podstawie ustawodawstwa, któremu ostatnio podlegał.

6. Świadczenia udzielane przez instytucję miejsca zamieszkania zgodnie z ust. 5 udzielane są nadal na jej koszt. Jednak, z zastrzeżeniem ust. 7, instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwu bezrobotny ostatnio podlegał, zwraca instytucji miejsca zamieszkania pełną kwotę świadczeń wypłaconych przez tę pierwszą instytucję w ciągu pierwszych trzech miesięcy. Kwota zwrotu w tym okresie nie może przekraczać kwoty należnej, w przypadku bezrobocia, na podstawie ustawodawstwa właściwego Państwa Członkowskiego. W przypadku, o którym mowa w ust. 5 lit. b), okres, w którym świadczenia są udzielane zgodnie z przepisami art. 64, jest odejmowany od okresu, o którym mowa w zdaniu drugim niniejszego ustępu. Ustalenia dotyczące zwrotu określają przepisy rozporządzenia wykonawczego.

7. Jednakże okres zwrotu, o którym mowa w ust. 6, zostaje przedłużony do pięciu miesięcy, kiedy zainteresowany, w okresie poprzednich 24 miesięcy, spełnił co najmniej dwunastomiesięczne okresy zatrudnienia lub pracy na własny rachunek w Państwie Członkowskim, którego ustawodawstwu ostatnio podlegał, w przypadkach, gdy okresy takie kwalifikowałyby się do celów ustalania uprawnień do zasiłków dla bezrobotnych.

8. Do celów stosowania przepisów ust. 6 i 7, dwa lub więcej Państw Członkowskich lub ich właściwe władze mogą przewidzieć inne sposoby dokonywania zwrotów lub zaniechać dokonywania wszelkich zwrotów między instytucjami podlegającymi ich właściwości.

▼ **M3***Artykuł 65a*

Przepisy szczególne w odniesieniu do pracowników przygranicznych prowadzących działalność na własny rachunek, którzy stali się osobami całkowicie bezrobotnymi, jeśli w państwie członkowskim zamieszkania nie ma systemu zasiłków dla bezrobotnych obejmującego osoby prowadzące działalność na własny rachunek

1. Na zasadzie odstępstwa od przepisów art. 65 całkowicie bezrobotny, który jako pracownik przygraniczny spełnił ostatnio okresy ubezpieczenia jako osoba prowadząca działalność na własny rachunek lub okresy pracy na własny rachunek uznawane do celów przyznawania zasiłku dla bezrobotnych w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie jej miejsca zamieszkania i którego państwo członkowskie

▼M3

zamieszkania powiadomiło o tym, że nie ma możliwości, aby jakakolwiek kategoria osób prowadzących działalność na własny rachunek została objęta systemem zasiłków dla bezrobotnych tego państwa członkowskiego, rejestruje się w służbach zatrudnienia państwa członkowskiego, w którym ostatnio prowadził działalność na własny rachunek, oddaje się do dyspozycji tych służb oraz, podczas gdy ubiega się on o zasiłki, przestrzega przez cały czas warunków określonych na podstawie ustawodawstwa tego państwa. Całkowicie bezrobotny może dodatkowo pozostawać w dyspozycji służb zatrudnienia państwa członkowskiego miejsca zamieszkania.

2. Całkowicie bezrobotnemu, o którym mowa w ust. 1, świadczenia zapewnia państwo członkowskie, którego ustawodawstwu ostatnio podlegał, zgodnie ze stosowanym przez to państwo członkowskie ustawodawstwem.

3. Jeżeli całkowicie bezrobotny, o którym mowa w ust. 1, nie chce oddać się do dyspozycji lub pozostawać w dyspozycji służb zatrudnienia państwa członkowskiego, w którym prowadził ostatnio działalność, po zarejestrowaniu się w tych służbach i pragnie poszukiwać pracy w państwie członkowskim miejsca zamieszkania, wówczas stosuje się odpowiednio art. 64 z wyjątkiem art. 64 ust. 1 lit. a). Właściwa instytucja może przedłużyć okres, o którym mowa w pierwszym zdaniu art. 64 ust. 1 lit. c), do końca okresu, podczas którego dana osoba ma prawo do świadczeń.

▼B

RODZIAŁ 7

Świadczenia przedemerytalne*Artykuł 66***Świadczenia**

W przypadkach, w których stosujące się ustawodawstwo uzależnia prawo do świadczeń przedemerytalnych od spełnienia okresów ubezpieczenia, zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, nie mają zastosowania przepisy art. 6.

ROZDZIAŁ 8

Świadczenia rodzinne*Artykuł 67***Członkowie rodziny, którzy zamieszkują w innym Państwie Członkowskim**

Osoba jest uprawniona do świadczeń rodzinnych zgodnie z ustawodawstwem właściwego Państwa Członkowskiego, włącznie ze świadczeniami dla członków rodziny, którzy zamieszkują w innym Państwie Członkowskim, tak jak gdyby zamieszkiwali oni w pierwszym Państwie Członkowskim. Jednak emeryt lub rencista jest uprawniony do świadczeń rodzinnych zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego właściwego ze względu na emeryturę lub rentę.

*Artykuł 68***Zasady pierwszeństwa w przypadku zbiegu praw do świadczeń**

1. W przypadkach, w których na podstawie ustawodawstwa więcej niż jednego Państwa Członkowskiego udzielane są świadczenia w tym

▼B

samym okresie i dla tych samych członków rodziny, mają zastosowanie następujące zasady pierwszeństwa:

- a) w przypadku świadczeń wypłacanych przez więcej niż jedno Państwo Członkowskie z różnych tytułów, kolejność pierwszeństwa jest następująca: w pierwszej kolejności prawa udzielane z tytułu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, w drugiej kolejności prawa udzielane z tytułu otrzymywania emerytury lub renty i w ostatniej kolejności prawa uzyskiwane na podstawie miejsca zamieszkania;
- b) w przypadku świadczeń wypłacanych przez więcej niż jedno Państwo Członkowskie z tego samego tytułu, kolejność pierwszeństwa ustalana jest poprzez odniesienie do następujących kryteriów dodatkowych:
  - i) w przypadku świadczeń uzyskiwanych z tytułu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek: miejsce zamieszkania dzieci, pod warunkiem że taka praca jest wykonywana i, dodatkowo, w odpowiednim przypadku, najwyższa kwota świadczeń przewidzianych przez kolidujące ustawodawstwa. W tym ostatnim przypadku koszt świadczeń dzielony jest według kryteriów określonych w rozporządzeniu wykonawczym;
  - ii) w przypadku świadczeń uzyskiwanych na podstawie otrzymywania emerytur lub rent: miejsce zamieszkania dzieci, pod warunkiem że emerytura lub renta jest wypłacana na podstawie jego ustawodawstwa i, dodatkowo, w odpowiednim przypadku, najdłuższy okres ubezpieczenia lub zamieszkania na podstawie kolidujących ustawodawstw;
  - iii) w przypadku świadczeń uzyskiwanych na podstawie miejsca zamieszkania: miejsce zamieszkania dzieci.

2. W przypadku zbiegu uprawnień, świadczenia rodzinne udzielane są zgodnie z ustawodawstwem wyznaczonym jako mające pierwszeństwo na podstawie przepisów ust. 1. Uprawnienia do świadczeń rodzinnych z tytułu innych kolidujących ustawodawstw są zawieszane do kwoty przewidzianej przez pierwsze ustawodawstwo i, w odpowiednim przypadku, określany jest dodatek dyferencyjny dla sumy, która przekracza tę kwotę. Jednakże taki dodatek dyferencyjny nie musi być przewidziany dla dzieci zamieszkujących w innym Państwie Członkowskim, kiedy uprawnienie do przedmiotowego świadczenia wynika wyłącznie z miejsca zamieszkania.

3. Jeżeli, zgodnie z przepisami art. 67, w instytucji właściwej Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie, złożony zostaje wniosek o przyznanie świadczeń rodzinnych, ale nie z tytułu prawa pierwszeństwa wynikającego z przepisów ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, to:

- a) instytucja ta niezwłocznie przekazuje taki wniosek instytucji właściwej Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie z tytułu pierwszeństwa, informuje zainteresowanego i, bez uszczerbku dla przepisów rozporządzenia wykonawczego dotyczących tymczasowego przyznawania świadczeń, zapewnia, jeżeli to konieczne, dodatek dyferencyjny wspomniany w ust. 2;
- b) instytucja właściwa Państwa Członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie z tytułu pierwszeństwa, rozpatruje ten wniosek, tak jak gdyby został on złożony bezpośrednio do niej, a dzień, w którym wniosek taki został złożony w pierwszej instytucji, uważa się za dzień złożenia wniosku w instytucji mającej pierwszeństwo.

▼ **M1***Artykuł 68a***Udzielanie świadczeń**

W przypadku gdy świadczenia rodzinne nie są wykorzystywane przez osobę, której powinny zostać udzielone na utrzymanie członków rodziny, właściwa instytucja wywiązuje się ze swoich prawnych obowiązków poprzez udzielenie tych świadczeń osobie fizycznej lub prawnej, która rzeczywiście utrzymuje członków rodziny, na wniosek i za pośrednictwem agencji instytucji w państwie członkowskim, w którym mają miejsce zamieszkania, lub instytucji wyznaczonej lub organu powołanego w tym celu przez właściwą władzę w państwie członkowskim, w którym mają miejsce zamieszkania.

▼ **B***Artykuł 69***Przepisy dodatkowe**

1. Jeżeli, na podstawie ustawodawstwa wyznaczonego zgodnie z przepisami art. 67 i 68, nie zostało nabyte prawo do skorzystania z dodatkowych lub specjalnych świadczeń rodzinnych dla sierot, świadczenia takie wypłacane są domyślnie i w dodatku do pozostałych świadczeń rodzinnych uzyskanych zgodnie ze wspomnianym wyżej ustawodawstwem, na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, któremu zmarły pracownik podlegał przez najdłuższy okres, w zakresie, w jakim prawo to zostało nabyte na podstawie tego ustawodawstwa. Jeżeli na podstawie tego ustawodawstwa nie przysługuje żadne prawo, warunki nabywania takiego prawa są rozpatrywane w świetle ustawodawstw pozostałych Państw Członkowskich i udzielane są świadczenia w porządku malejącej długości okresów ubezpieczenia lub zamieszkania spełnionych na podstawie ustawodawstwa tych państw.

2. Świadczenia wypłacane w postaci emerytur lub rent lub dodatków do emerytur lub rent są udzielane i wyliczane zgodnie z przepisami rozdziału 5.

ROZDZIAŁ 9

Specjalne nieskładkowe świadczenia pieniężne*Artykuł 70***Przepis ogólny**

1. Niniejszy artykuł ma zastosowanie do specjalnych nieskładkowych świadczeń pieniężnych wypłacanych na podstawie ustawodawstwa, które, ze względu na swój zakres podmiotowy, cele i/lub warunki uprawnienia, nosi cechy zarówno ustawodawstwa dotyczącego zabezpieczenia społecznego, o którym mowa w art. 3 ust. 1, jak i pomocy społecznej.

2. Do celów stosowania przepisów niniejszego rozdziału określenie „specjalne nieskładkowe świadczenia pieniężne” oznacza świadczenia, które:

a) mają na celu zapewnienie:

- i) uzupełniającej, zastępczej lub dodatkowej ochrony na wypadek ryzyk objętych działaniami ubezpieczenia społecznego, o których mowa w art. 3 ust. 1, a które gwarantują zainteresowanym minimum środków utrzymania z uwzględnieniem sytuacji gospodarczej i społecznej zainteresowanego Państwa Członkowskiego;

lub

▼B

ii) wyłącznie szczególnej ochrony dla niepełnosprawnego, ściśle związanej ze środowiskiem społecznym tej osoby w zainteresowanym Państwie Członkowskim;

oraz

b) w przypadkach, w których finansowanie wynika wyłącznie z obowiązkowego opodatkowania mającego pokrywać ogólne wydatki publiczne, a warunki udzielania i wyliczania świadczeń nie zależą od jakiegokolwiek składki w odniesieniu do beneficjenta. Jednakże świadczenia udzielane w celu uzupełnienia świadczenia składkowego nie są uważane za świadczenia składkowe z tego tylko powodu,

oraz

c) są wymienione w załączniku X.

3. Przepisy art. 7 i pozostałych rozdziałów niniejszego tytułu nie mają zastosowania do świadczeń, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu.

4. Świadczenia, o których mowa w ust. 2, udzielane są wyłącznie w Państwie Członkowskim, w którym zainteresowani mają miejsce zamieszkania, zgodnie z jego ustawodawstwem. Świadczenia takie udzielane są przez instytucję miejsca zamieszkania i na jej koszt.

TYTUŁ IV

KOMISJA ADMINISTRACYJNA I KOMITET DORADCZY*Artykuł 71***Skład i metody działania Komisji Administracyjnej**

1. W skład Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego (zwanej dalej „Komisją Administracyjną”), utworzonej przy ►**M3** Komisji Europejskiej ◀, wchodzi przedstawiciele rządów każdego z Państw Członkowskich, którym towarzyszą, w odpowiednich przypadkach, doradcy techniczni. W posiedzeniach Komisji Administracyjnej bierze udział w charakterze doradczym przedstawiciel ►**M3** Komisji Europejskiej ◀.

▼M3

2. Komisja Administracyjna podejmuje decyzje większością kwalifikowaną zgodnie z definicją zawartą w traktatach, z wyjątkiem przyjmowania swojego regulaminu, który jest uchwalany za wspólnym porozumieniem jej członków.

Decyzje dotyczące spraw wykładni, o których mowa w art. 72 lit. a), stanowią przedmiot koniecznego ogłoszenia.

▼B

3. Obsługę sekretariatu Komisji Administracyjnej zapewnia ►**M3** Komisja Europejska ◀.

*Artykuł 72***Zadania Komisji Administracyjnej**

Zadania Komisji są następujące:

a) rozpatrywanie wszelkich spraw administracyjnych lub dotyczących wykładni, wynikających z przepisów niniejszego rozporządzenia lub rozporządzenia wykonawczego, jak i każdej umowy lub uzgodnień,

▼B

zawartych w ramach tych rozporządzeń, bez uszczerbku dla uprawnień władz, instytucji i osób zainteresowanych do korzystania z procedur i sądów przewidzianych przez ustawodawstwo Państw Członkowskich, przez niniejsze rozporządzenie lub przez Traktat;

- b) usprawnianie jednolitego stosowania prawa Wspólnoty, szczególnie poprzez promowanie wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk administracyjnych;
- c) wspieranie i rozwijanie współpracy między Państwami Członkowskimi i ich instytucjami w zakresie zabezpieczenia społecznego, w szczególności w celu, *inter alia*, uwzględnienia szczególnych pytań dotyczących pewnych grup osób; usprawnianie wykonywania działań w dziedzinie współpracy transgranicznej w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego;
- d) zachęcanie, na ile to możliwe, do wykorzystywania nowych technologii w celu usprawnienia swobodnego przepływu osób, w szczególności poprzez unowocześnienie procedur wymiany informacji i dostosowanie przepływu informacji między instytucjami do celów wymiany przy pomocy środków elektronicznych, z uwzględnieniem rozwoju technik przetwarzania danych w każdym Państwie Członkowskim; Komisja Administracyjna przyjmuje wspólne zasady strukturalne dotyczące służb przetwarzania danych, w szczególności dotyczące bezpieczeństwa i stosowania norm, oraz określa przepisy dotyczące funkcjonowania wspólnych części tych służb.
- e) podejmowanie wszelkich innych funkcji podlegających jej właściwości na mocy przepisów niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzenia wykonawczego lub wszelkich innych umów lub ustaleń dokonanych zgodnie z nim;
- f) przedstawianie ►**M3** Komisji Europejskiej ◀ wszelkich odpowiednich wniosków dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w celu udoskonalania i unowocześniania *acquis* Wspólnoty poprzez opracowywanie późniejszych rozporządzeń lub poprzez inne instrumenty przewidziane Traktatem;
- g) ustalanie czynników, które należy uwzględnić w celu sporządzania rachunków dotyczących kosztów przypadających na instytucje Państw Członkowskich na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia oraz przyjmowanie dorocznych rozliczeń między tymi instytucjami na podstawie sprawozdania Komisji Obrachunkowej, o której mowa w art. 74.

Artykuł 73

Komisja Techniczna ds. Przetwarzania Danych

1. Przy Komisji Administracyjnej powołana zostaje Komisja Techniczna ds. Przetwarzania Danych (dalej zwana Komisją Techniczną). Komisja Techniczna proponuje Komisji Administracyjnej wspólne zasady strukturalne funkcjonowania technik przetwarzania danych, w szczególności w odniesieniu do bezpieczeństwa i stosowania norm; przed podjęciem decyzji przez Komisję Administracyjną przedstawia jej sprawozdania i uzasadnioną opinię, zgodnie z przepisami art. 72 lit. d). Skład i metody działania Komisji Technicznej ustala Komisja Administracyjna.

2. W tym celu Komisja Techniczna:

- a) zbiera odpowiednie dokumenty techniczne i podejmuje badania i inne prace wymagane do wykonania jej zadań;
- b) przedstawia Komisji Administracyjnej sprawozdania i uzasadnione opinie, o których mowa w ust. 1;
- c) wykonuje wszelkie inne zadania i badania w sprawach powierzonych jej przez Komisję Administracyjną;

▼ B

- d) zapewnia zarządzanie programami pilotażowymi Wspólnoty z wykorzystaniem technik przetwarzania danych oraz, w części Wspólnoty, systemów operacyjnych z wykorzystaniem technik przetwarzania danych.

*Artykuł 74***Komisja Obrachunkowa**

1. Przy Komisji Administracyjnej utworzona zostaje Komisja Obrachunkowa. Skład i metody działania Komisji Obrachunkowej określa Komisja Administracyjna.

Komisja Obrachunkowa:

- a) weryfikuje metodę określania i obliczania średnich kosztów rocznych przedstawianą przez Państwa Członkowskie;
- b) zbiera niezbędne dane i dokonuje obliczeń wymaganych do ustalenia rocznego zestawienia roszczeń każdego Państwa Członkowskiego;
- c) przedstawia Komisji Administracyjnej okresowe sprawozdania z wyników wprowadzania w życie niniejszego rozporządzenia oraz sprawozdania wykonawczego, w szczególności w odniesieniu do aspektu finansowego;
- d) przedstawia dane i sprawozdania niezbędne do podejmowania decyzji przez Komisję Administracyjną zgodnie z przepisami art. 72 lit. g);
- e) przedstawia Komisji Administracyjnej ewentualne istotne wnioski, włącznie z wnioskami dotyczącymi niniejszego rozporządzenia, w połączeniu z lit. a), b) i c);
- f) wykonuje wszelkie prace, badania lub zadania w sprawach powierzonych jej przez Komisję Administracyjną.

▼ M9*Artykuł 74a***Europejski Urząd ds. Pracy**

1. Bez uszczerbku dla zadań i działalności Komisji Administracyjnej Europejski Urząd ds. Pracy wspiera stosowanie niniejszego rozporządzenia, zgodnie ze swoimi zadaniami określonymi w rozporządzeniu UE 2019/1149. Komisja Administracyjna współpracuje z Europejskim Urzędem ds. Pracy, aby zsynchronizować działania w duchu wzajemnego zrozumienia i uniknąć ich powielania. W tym celu zawiera ona z Europejskim Urzędem ds. Pracy umowę o współpracy.

2. Komisja Administracyjna może zwrócić się do Europejskiego Urzędu ds. Pracy o skierowanie do niej sprawy dotyczącej zabezpieczenia społecznego do mediacji zgodnie z art. 13 ust. 11 akapit trzeci rozporządzenia (UE) 2019/1149.

▼ B*Artykuł 75***Komitet Doradczy ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego**

1. Niniejszym ustanawia się Komitet Doradczy ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego (dalej zwany Komitetem Doradczym), składający się z następujących przedstawicieli każdego z Państw Członkowskich:

- a) jednego przedstawiciela rządu;
- b) jednego przedstawiciela związków zawodowych,
- c) jednego przedstawiciela organizacji pracodawców.

▼B

W odniesieniu do każdej z wymienionych grup mianuje się po jednym zastępcy członka Komitetu w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego.

Członkowie Komitetu Doradczego oraz ich zastępcy mianowani są przez Radę. Komitetowi Doradczemu przewodniczy przedstawiciel ►**M3** Komisji Europejskiej ◀. Komitet Doradczy sporządza swój regulamin.

2. Na wniosek ►**M3** Komisji Europejskiej ◀, Komisji Administracyjnej lub z własnej inicjatywy, Komitet Doradczy jest uprawniony:

- a) do badania ogólnych kwestii lub kwestii zasadniczych oraz problemów wynikających z wprowadzania w życie przepisów prawa wspólnotowego dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w szczególności w odniesieniu do pewnych grup osób;
- b) do zgłaszania Komisji Administracyjnej opinii w tym zakresie i wniosków zmierzających do ewentualnych zmian wspomnianych przepisów.

TYTUŁ V

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE

*Artykuł 76***Współpraca**

1. Właściwe władze Państw Członkowskich przekazują sobie wszelkie informacje dotyczące:

- a) środków podjętych w celu wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia;
- b) zmian w ich ustawodawstwie, które mogą mieć wpływ na wprowadzenie w życie niniejszego rozporządzenia.

2. Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia, władze i instytucje Państw Członkowskich współpracują, tak jak gdyby chodziło o wprowadzanie w życie ich ustawodawstwa. Administracyjna pomoc tych władz i instytucji powinna być w zasadzie wolna od opłat. Jednakże Komisja Administracyjna określa charakter kosztów podlegających zwrotowi oraz limity, ponad które należy jest ich zwrot.

3. Do celów wykonania niniejszego rozporządzenia, władze i instytucje Państw Członkowskich mogą porozumiewać się między sobą bezpośrednio, jak i z osobami zainteresowanymi lub z ich pełnomocnikami.

4. Instytucje i osoby objęte niniejszym rozporządzeniem zobowiązane są do wzajemnego przekazywania informacji oraz do współpracy w celu zapewnienia prawidłowego wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia.

Instytucje, zgodnie z zasadą dobrego zarządzania, odpowiadają na wszystkie zapytania w rozsądnym terminie i w związku z tym udzielają zainteresowanym wszelkich informacji wymaganych do wykonania praw nadanych im na mocy niniejszego rozporządzenia.

Zainteresowani muszą jak najszybciej informować instytucje właściwego Państwa Członkowskiego oraz Państwa Członkowskiego zamieszkania o wszelkich zmianach ich sytuacji osobistej lub rodzinnej, które mają wpływ na ich prawo do świadczeń na mocy niniejszego rozporządzenia.

5. Nieprzestrzeganie obowiązku informowania, o którym mowa w ust. 4 akapit trzeci, może skutkować zastosowaniem proporcjonalnych środków zgodnie z prawem krajowym. Jednakże środki te są równoważne ze środkami mającymi zastosowanie w podobnych sytuacjach na

▼B

podstawie prawa krajowego i nie uniemożliwiają ani nie czynią w praktyce nadmiernie trudnym wykonywania przez ubiegających się praw nadanych im na mocy niniejszego rozporządzenia.

6. W przypadku trudności z wykładnią lub stosowaniem niniejszego rozporządzenia, które mogłyby zagrażać prawom objętej nim osoby, instytucja właściwego Państwa Członkowskiego lub Państwa Członkowskiego zamieszkania zainteresowanego skontaktuje się z instytucją lub instytucjami zainteresowanego lub zainteresowanych Państw Członkowskich. Jeżeli w rozsądnym terminie nie uda się znaleźć rozwiązania, zainteresowane władze mogą poprosić o interwencję Komisję Administracyjną.

7. Władze, instytucje i sądy Państwa Członkowskiego nie mogą odrzucić wniosków lub innych dokumentów skierowanych do nich z powodu tego, że są sporządzone w urzędowym języku innego Państwa Członkowskiego uznanym za język urzędowy instytucji wspólnotowych zgodnie z przepisami artykułu 290 Traktatu.

*Artykuł 77***Ochrona danych osobowych**

1. W przypadkach, w których, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem lub z rozporządzeniem wykonawczym, władze lub instytucje Państwa Członkowskiego przekazują dane osobowe władzom lub instytucjom innego Państwa Członkowskiego, taki przekaz informacji podlega przepisom o ochronie danych osobowych przekazującego je Państwa Członkowskiego. Wszelkie przekazywanie informacji od władz lub instytucji otrzymującego Państwa Członkowskiego oraz przechowywanie, dokonywanie zmian i niszczenie danych przekazanych przez to Państwo Członkowskie podlega przepisom o ochronie danych osobowych otrzymującego Państwa Członkowskiego.

2. Państwo Członkowskie przekazuje dane wymagane do celu stosowania niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzenia wykonawczego innemu Państwu Członkowskiemu zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego w sprawie ochrony osób fizycznych w odniesieniu do przetwarzania swobodnego przepływu danych osobowych.

*Artykuł 78***Przetwarzanie danych**

1. Państwa Członkowskie stopniowo wykorzystują nowe technologie do wymiany, dostępu i przetwarzania danych wymaganych do stosowania przepisów niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzenia wykonawczego. ► **M3** Komisja Europejska ◀ wspiera działania stanowiące przedmiot wspólnego zainteresowania, kiedy tylko Państwa Członkowskie ustalą takie techniki przetwarzania danych.

2. Każde Państwo Członkowskie odpowiada za zarządzanie swoimi technikami przetwarzania danych zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego w sprawie ochrony osób fizycznych w odniesieniu do przetwarzania swobodnego przepływu danych osobowych.

3. Władze lub instytucje Państwa Członkowskiego nie mogą odrzucić dokumentów elektronicznych wysłanych lub wystawionych przez instytucję innego Państwa Członkowskiego zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzenia wykonawczego z powodu tego, że zostały otrzymane drogą elektroniczną, jeżeli instytucja otrzymująca oświadczyła, że może przyjmować dokumenty elektroniczne. Kopie i zapisy takich dokumentów uważa się za poprawną i dokładną kopię oryginału lub odzwierciedlenie informacji do jakich dokument się odnosi, o ile nie istnieją dowody przeciwnie.

▼B

4. Dokument elektroniczny uważa się za ważny, jeżeli system komputerowy, w jakim zapisany jest dokument zawiera zabezpieczenia niezbędne w celu przeciwdziałania wszelkim zmianom, ujawnieniom lub dostępowi osób nieuprawnionych do tego zapisu. W każdym czasie możliwe jest odtworzenie zapisanych informacji w postaci gotowej do odczytu. Kiedy dokument elektroniczny jest przekazywany z jednej instytucji zabezpieczenia społecznego do innej, podejmowane są specjalne środki bezpieczeństwa zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego w sprawie ochrony osób fizycznych w odniesieniu do przetwarzania swobodnego przepływu danych osobowych.

*Artykuł 79***Finansowanie działań w dziedzinie zabezpieczenia społecznego**

W związku niniejszym rozporządzeniem oraz rozporządzeniem wykonawczym, ►**M3** Komisja Europejska ◀ może finansować w całości lub w części:

- a) działania mające na celu usprawnienie wymiany informacji między władzami i instytucjami zabezpieczenia społecznego Państw Członkowskich, w szczególności wymiany danych drogą elektroniczną;
- b) wszelkie inne działania mające na celu udzielenie informacji osobom objętym niniejszym rozporządzeniem oraz ich pełnomocnikom o prawach i zobowiązaniach wynikających z niniejszego rozporządzenia, z wykorzystaniem najbardziej odpowiednich środków.

*Artykuł 80***Zwolnienia**

1. Przywilej zwolnienia lub obniżenia opłat, opłat znaczków, opłat skarbowych lub opłat rejestracyjnych, przewidzianych przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego w odniesieniu do pism i dokumentów, które należy przedstawić, stosując ustawodawstwo tego państwa, rozciąga się na odpowiednie dokumenty lub pisma, które należy przedstawić, stosując ustawodawstwo innego Państwa Członkowskiego lub niniejsze rozporządzenie.

2. Wszelkie oświadczenia, dokumenty i pisma, jakie należy przedstawić do celów stosowania niniejszego rozporządzenia, zwolnione są z obowiązku uwierzytelniania przez władze dyplomatyczne lub konsularne.

*Artykuł 81***Wnioski, oświadczenia i odwołania**

Wnioski, oświadczenia i odwołania, które zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego powinny zostać wniesione w określonym terminie do władz, instytucji lub sądu zgodnie z ustawodawstwem tego Państwa Członkowskiego są dopuszczalne, jeżeli zostaną wniesione w tym samym terminie do odpowiednich władz, instytucji lub sądu innego Państwa Członkowskiego. W takim przypadku władza, instytucja lub sąd, do których zostały wniesione, przekazuje bezzwłocznie te wnioski, oświadczenia lub odwołania właściwym władzom, instytucji lub sądowi tego pierwszego Państwa, bądź bezpośrednio, bądź za pośrednictwem właściwych władz zainteresowanych Państw Członkowskich. Data wniesienia wniosków, oświadczeń lub odwołań do władz, instytucji lub sądu innego Państwa przyjmowana jest za datę wniesienia do właściwych władz, instytucji lub sądu w celu ich rozpoznania.

*Artykuł 82***Badania lekarskie**

Badania lekarskie przewidziane przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego mogą być przeprowadzane na wniosek instytucji właściwej w innym Państwie Członkowskim, przez instytucję miejsca pobytu lub zamieszkania osoby ubiegającej się lub osoby korzystającej ze świadczeń, na warunkach ustanowionych przez rozporządzenie wykonawcze lub w sposób uzgodniony przez właściwe władze zainteresowanych Państw Członkowskich.

*Artykuł 83***Wprowadzenie w życie ustawodawstwa**

Szczególne warunki wprowadzania w życie ustawodawstw niektórych Państw Członkowskich wymienione są w załączniku XI.

*Artykuł 84***Ściąganie składek i odzyskiwanie składek**

1. Zbieranie składek należnych instytucji jednego Państwa Członkowskiego oraz odzyskiwanie świadczeń udzielonych przez instytucję jednego Państwa Członkowskiego, ale nie należne, mogą być wykonywane w innym Państwie Członkowskim, zgodnie z procedurą administracyjną oraz z zachowaniem gwarancji i przywilejów dotyczących ściągania składek należnych odpowiedniej instytucji tego ostatniego Państwa Członkowskiego oraz odzyskiwania świadczeń przez nią udzielonych, ale nie należnych.

2. Decyzje wykonawcze organów sądowych i administracyjnych dotyczące ściągania składek, odsetek i wszelkich innych opłat lub odzyskiwania świadczeń udzielonych, ale nie należnych na podstawie ustawodawstwa jednego Państwa Członkowskiego są uznawane i wykonywane na żądanie instytucji właściwej w innym Państwie Członkowskim w granicach i zgodnie z procedurami określonymi przez ustawodawstwo i wszelkimi innymi procedurami, mającymi zastosowanie do podobnych decyzji tego ostatniego Państwa Członkowskiego. Decyzje takie ogłasza się jako podlegające wykonaniu w tym Państwie Członkowskim w zakresie wymaganym przez ustawodawstwo i wszelkie inne procedury tego Państwa Członkowskiego.

3. Roszczenia instytucji jednego Państwa Członkowskiego mają w postępowaniu egzekucyjnym, upadłościowym lub układowym w innym Państwie Członkowskim takie same przywileje, jakie ustawodawstwo ostatniego Państwa Członkowskiego przyznaje roszczeniom tego samego rodzaju.

4. Procedura dotycząca wprowadzenia w życie przepisów niniejszego artykułu, włącznie ze zwrotem kosztów, podlega przepisom rozporządzenia wykonawczego lub, kiedy to niezbędne i jako środek uzupełniający, środkiem przewidzianym w umowach między Państwami Członkowskimi.

*Artykuł 85***Prawa instytucji**

1. Jeżeli osoba korzysta ze świadczeń na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, z tytułu szkody powstałej na skutek zdarzeń zaistniałych na terytorium innego Państwa Członkowskiego, wszelkie

▼B

prawa instytucji odpowiedzialnej za świadczenie w stosunku do osoby trzeciej, zobowiązanej do wynagrodzenia szkody, uregulowane są następująco:

- a) w przypadku gdy instytucja odpowiedzialna za świadczenie wstąpiła, na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, w prawa, jakie przysługują beneficjentowi w stosunku do osób trzecich, wstąpienie takie uznaje każde Państwo Członkowskie;
- b) w przypadku gdy instytucja odpowiedzialna za świadczenie ma bezpośrednie roszczenie wobec osoby trzeciej, roszczenie to jest uznawane przez każde Państwo Członkowskie.

2. Jeżeli osoba otrzymuje świadczenia na podstawie ustawodawstwa Państwa Członkowskiego z tytułu szkody powstałej na skutek zdarzeń zaistniałych na terytorium innego Państwa Członkowskiego, ustawodawstwo określające przypadki, w których wyłączona jest odpowiedzialność cywilna pracodawców lub ich pracowników, stosuje się wobec wymienionej osoby lub instytucji właściwej.

Przepisy ust. 1 stosuje się również do wszelkich praw instytucji odpowiedzialnej za świadczenie w stosunku do pracodawcy lub jego pracowników w przypadku gdy odpowiedzialność ich nie jest wyłączona.

3. W przypadkach, w których, zgodnie z przepisami art. 35 ust. 3 i/lub art. 41 ust. 2, dwa lub więcej Państw Członkowskich lub ich właściwe instytucje zawarły umowę o rezygnacji z dokonywania jakichkolwiek zwrotów między instytucjami podlegającymi ich właściwości lub kiedy zwrot nie zależy od kwoty faktycznie wypłaconych świadczeń, wszelkie prawa w stosunku do stron trzecich ponoszących odpowiedzialność podlegają następującym zasadom:

- a) w przypadkach, w których instytucja Państwa Członkowskiego miejsca zamieszkania lub pobytu przyznaje świadczenie osobie z tytułu szkody powstałej na jego terytorium, instytucja ta, zgodnie z przepisami stosowanego przez nią ustawodawstwa, wykonuje prawo do wstąpienia lub działania bezpośredniego w stosunku do stron trzecich ponoszących odpowiedzialność za odszkodowanie;
- b) do celów zastosowania przepisów lit. a):
  - i) osobę otrzymującą świadczenie uważa się za ubezpieczoną w instytucji miejsca zamieszkania lub pobytu,
  - oraz
  - ii) instytucję tę uważa się za instytucję odpowiedzialną za udzielenie świadczeń;
- c) przepisy ust. 1 i 2 pozostają w mocy w odniesieniu do wszelkich świadczeń nie objętych umową o rezygnacji lub zwrotów, które nie zależą od wysokości faktycznie wypłaconych świadczeń.

*Artykuł 86***Porozumienia dwustronne**

Co się tyczy relacji między Luksemburgiem z jednej strony a Francją, Niemcami i Belgią z drugiej, zastosowanie i długość okresu, o którym mowa w art. 65 ust. 7 jest przedmiotem porozumienia dwustronnego.

B

TYTUŁ VI

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

*Artykuł 87***Przepisy przejściowe**

1. Niniejsze rozporządzenie nie daje podstawy dla nabycia jakichkolwiek praw w okresie poprzedzającym datę jego wejścia w życie.
2. Każdy okres ubezpieczenia, jak również w odpowiednim przypadku, każdy okres zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, ukończony zgodnie z ustawodawstwem Państw Członkowskich przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym Państwie Członkowskim jest uwzględniany dla celów ustalenia praw nabywanych na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia.
3. Z zastrzeżeniem przepisów ust. 1, prawo nabywa się na podstawie niniejszego rozporządzenia nawet jeżeli odnosi się ono do przypadku powstałego przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym Państwie Członkowskim.
4. Każde świadczenie, które nie zostało przyznane lub które zostało zawieszona ze względu na obywatelstwo lub miejsce zamieszkania zainteresowanego, zostaje na jego wniosek ustalone lub przywrócone od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym Państwie Członkowskim, o ile prawa, za które uprzednio zostały przyznane świadczenia nie zostały spłacone w formie zryczałtowanej.
5. Prawa osób, które, przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym Państwie Członkowskim, uzyskały emeryturę lub rentę, mogą zostać ponownie rozpatrzone na ich wniosek, na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia.
6. Jeżeli wniosek, określony w ust. 4 lub w ust. 5, zostaje przedłożony w terminie dwóch lat od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w Państwie Członkowskim, prawa nabyte na podstawie niniejszego rozporządzenia nabywa się począwszy od tej daty, przy czym ustawodawstwo każdego Państwa Członkowskiego dotyczące utraty praw lub przedawnienia roszczeń nie mogą być podnoszone wobec zainteresowanych.
7. Jeżeli wniosek, określony w ust. 4 lub w ust. 5, zostaje wniesiony po upływie terminu dwóch lat, licząc od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym Państwie Członkowskim, prawa nieutracone lub prawa nieprzedawnione, są nabywane począwszy od daty przedłożenia wniosku, z wyjątkiem sytuacji, gdy stosuje się korzystniejsze przepisy ustawodawstwa któregośkolwiek Państwa Członkowskiego.

M1

8. Jeżeli w wyniku zastosowania przepisów niniejszego rozporządzenia osoba podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego innego niż państwo określone zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia (EWG) nr 1408/71, to ustawodawstwo to ma zastosowanie tak długo, jak długo dana sytuacja pozostaje niezmienną, w każdym przypadku zaś nie dłużej niż przez okres 10 lat od dnia rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia, o ile zainteresowany nie przedłoży wniosku o podleganie ustawodawstwu mającemu zastosowanie na mocy przepisów niniejszego rozporządzenia. Wniosek taki składa się w terminie trzech miesięcy od dnia rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia do instytucji właściwej państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie na mocy niniejszego rozporządzenia, jeżeli zainteresowany ma podlegać ustawodawstwu tego państwa członkowskiego od dnia rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia. Jeżeli wniosek jest złożony po upływie wskazanego terminu, zmiana mającego zastosowanie ustawodawstwa następuje pierwszego dnia następnego miesiąca.

▼B

9. Przepisy art. 55 niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie wyłącznie do emerytur lub rent nie podlegających przepisom art. 46 lit. c) rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

10. Przepisy zdania drugiego art. 65 ust. 2 i 3 mają zastosowanie do Luksemburga najpóźniej w dwa lata po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia.

▼M1

10a. Wpisy w załączniku III dotyczące Estonii, Hiszpanii, Włoch, Litwy, Węgier i Niderlandów tracą moc cztery lata po dniu rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia.

10b. Wykaz zawarty w załączniku III zostaje poddany przeglądowi nie później niż dnia 31 października 2014 r. na podstawie sprawozdania Komisji Administracyjnej. Sprawozdanie to będzie zawierało ocenę skutków w odniesieniu do znaczenia, częstotliwości, skali i kosztów, zarówno w wartościach bezwzględnych, jak i względnych, stosowania przepisów załącznika III. Sprawozdanie to obejmie również możliwe skutki uchylecia tych przepisów dla państw członkowskich wciąż wymienionych w tym załączniku po dacie, o której mowa w ust. 10a. W świetle tego sprawozdania Komisja podejmuje decyzję w sprawie przedłożenia wniosku dotyczącego przeglądu wykazu, co do zasady w celu jego uchylecia, chyba że w sprawozdaniu Komisji Administracyjnej podane będą ważne argumenty, aby tego nie robić.

▼B

11. Państwa Członkowskie zapewniają udzielanie odpowiednich informacji w odniesieniu do zmian praw i zobowiązań wprowadzonych niniejszym rozporządzeniem oraz rozporządzeniem wykonawczym.

▼M3*Artykuł 87a***Przepisy przejściowe dotyczące stosowania rozporządzenia (UE) nr 465/2012**

1. Jeżeli w wyniku wejścia w życie rozporządzenia (UE) nr 465/2012 dana osoba, zgodnie z przepisami tytułu II niniejszego rozporządzenia, podlega ustawodawstwu innego państwa członkowskiego niż państwo, którego ustawodawstwu osoba ta podlegała przed tym dniem wejścia w życie, ustawodawstwo państwa członkowskiego mające zastosowanie przed tym dniem, ma nadal zastosowanie w stosunku do tej osoby przez okres przejściowy trwający tak długo, jak dana sytuacja pozostaje niezmienną, a w każdym razie nie dłużej niż dziesięć lat od daty wejścia w życie rozporządzenia (UE) nr 465/2012. Osoba zainteresowana może wystąpić z wnioskiem o niestosowanie w stosunku do niej okresu przejściowego. Taki wniosek powinien zostać złożony w instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania. Wnioski złożone do dnia 29 września 2012 r. uważa się za wywołujące skutek od dnia 28 czerwca 2012 r. Wnioski złożone po dniu 29 września 2012 r. wywołują skutek pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym zostały złożone.

2. Nie później niż dnia 29 czerwca 2014 r. Komisja Administracyjna dokona oceny wykonania przepisów ustanowionych w art. 65a niniejszego rozporządzenia oraz przedstawi sprawozdanie na temat ich

▼M3

stosowania. Na podstawie tego sprawozdania Komisja Europejska może w stosownych przypadkach przedstawić wnioski w celu zmiany tych przepisów.

▼B*Artykuł 88***Aktualizacja załączników**

Załączniki do niniejszego rozporządzenia weryfikowane są okresowo.

*Artykuł 89***Rozporządzenie wykonawcze**

Późniejsze rozporządzenie ustanowi procedurę wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia.

*Artykuł 90***Uchylenie**

1. Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Jednakże rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 pozostaje w mocy i wywołuje skutki prawne do celów stosowania przepisów:

- a) rozporządzenia Rady (WE) nr 859/2003 z dnia 14 maja 2003 r. rozszerzającego przepisy rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 i rozporządzenia (EWG) nr 574/72 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi przepisami wyłącznie ze względu na ich obywatelstwo ⁽¹⁾ dopóki rozporządzenie to nie zostanie uchylone lub zmienione;
- b) rozporządzenia Rady (WE) nr 1661/85 z dnia 13 czerwca 1985 r. ustanawiającego techniczne dostosowanie do wspólnotowych zasad zabezpieczenia społecznego pracowników migrujących w odniesieniu do Grenlandii ⁽²⁾ dopóki rozporządzenie to nie zostanie uchylone lub zmienione;
- c) Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym ⁽³⁾ i Umowy zawartej pomiędzy Europejską Wspólnotą Gospodarczą i jej Państwami Członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej w sprawie swobodnego przepływu osób ⁽⁴⁾ oraz innych porozumień zawierających odniesienia do rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 dopóki porozumienia te nie zostaną zmienione w świetle przepisów niniejszego rozporządzenia.

2. Odniesienia do rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 w dyrektywie Rady 98/49/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie ochrony praw do dodatkowych świadczeń emerytalnych lub rentowych pracowników i osób prowadzących działalność na własny rachunek przemieszczających się we Wspólnocie ⁽⁵⁾ mają być interpretowane jako odnoszące się do niniejszego rozporządzenia.

⁽¹⁾ Dz.U. L 124 z 20.5.2003, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 160 z 20.6.1985, str. 7.

⁽³⁾ Dz.U. L 1 z 3.1.1994, str. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 114 z 30.4.2002, str. 6. Porozumienie ostatnio zmienione decyzją Komitetu UE-Szwajcaria nr 2/2003 (Dz.U. L 187 z 26.7.2003, str. 55).

⁽⁵⁾ Dz.U. L 209, 25.7.1998, str. 46.

▼B

Artykuł 91

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia wejścia w życie rozporządzenia wykonawczego.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

▼ B

ZAŁĄCZNIK I

**ZALICZKI Z TYTUŁU ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH ORAZ
SPECJALNE ZASIŁKI PORODOWE I ADOPCYJNE**

(art. 1 lit. z))

I. Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych

▼ M1

BELGIA

▼ B

Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych na mocy ustawy z dnia 21 lutego 2003 r. powołującej agencję ds. świadczeń alimentacyjnych w ramach federalnych służb publicznych, Departament Finansów

▼ M1

BUŁGARIA

Świadczenia alimentacyjne wypłacane przez państwo na mocy art. 92 kodeksu rodzinnego.

DANIA

▼ B

Zaliczka z tytułu świadczenia na rzecz dziecka określona w ustawie o świadczeniach na rzecz dzieci

Zaliczka z tytułu świadczenia na rzecz dziecka ujednoliconą ustawą nr 765 z dnia 11 września 2002 r.

▼ M1

NIEMCY

▼ B

Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych na mocy ustawy o zaliczkach z tytułu świadczeń alimentacyjnych (*Unterhaltsvorschussgesetz*) z dnia 23 lipca 1979 r.

▼ M1

ESTONIA

Zasiłki alimentacyjne na mocy ustawy o zasiłkach alimentacyjnych z dnia 21 lutego 2007 r.

HISZPANIA

Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych na mocy dekretu królewskiego 1618/2007 z dnia 7 grudnia 2007 r.

FRANCJA

▼ B

Zasiłek rodzinny wypłacany dziecku w przypadku braku jednego lub obojga rodziców lub w przypadku gdy rodzice nie są w stanie wypełnić swego obowiązku alimentacyjnego, lub płatności z tytułu świadczeń alimentacyjnych określonej decyzją sądu

▼ M5

CHORWACJA

Tymczasowe zaliczki wypłacane przez ośrodki pomocy społecznej zgodnie z obowiązkiem zapewnienia tymczasowego utrzymania na mocy ustawy o rodzinie (OG 116/03, ze zmianami).

▼ M1

LITWA

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego na rzecz dzieci na mocy ustawy o funduszu alimentacyjnym na rzecz dzieci.

LUKSEMBURG

Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych i odzyskiwanie tych świadczeń w rozumieniu ustawy z dnia 26 lipca 1980 r.

AUSTRIA

▼ B

Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych na mocy ustawy federalnej o przyznawaniu zaliczek z tytułu świadczenia na utrzymanie dziecka (*Unterhaltsvorschussgesetz* 1985 – UVG)

▼ M1

POLSKA

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego na mocy ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

PORTUGALIA

▼ B

Zaliczki z tytułu świadczeń alimentacyjnych (ustawa nr 75/98 z dnia 19 listopada o utrzymaniu nieletnich)

▼ M1

SŁOWENIA

Zastępcze świadczenie alimentacyjne zgodnie z ustawą z dnia 25 lipca 2006 r. o gwarancji publicznej i funduszu alimentacyjnym Republiki Słowenii.

SŁOWACJA

Zastępcze świadczenie z tytułu alimentacji (zastępcze świadczenie alimentacyjne) zgodnie z ustawą nr 452/2004 Coll. o zastępczych świadczeniach z tytułu alimentacji z późniejszymi zmianami.

FINLANDIA

▼ B

Zasiłek alimentacyjny na mocy ustawy o zabezpieczeniu utrzymania dziecka (671/1998)

▼ M1

SZWECJA

▼ B

Zasiłek alimentacyjny na mocy ustawy o wspieraniu utrzymania (1996:1030)

II. Specjalne zasiłki porodowe i adopcyjne

▼ M1

BELGIA

▼ B

Zasiłek porodowy i zasiłek adopcyjny

▼ M1

BUŁGARIA

Zryczałtowany zasiłek macierzyński (ustawa o zasiłkach rodzinnych dla dzieci).

REPUBLIKA CZESKA

Zasiłek porodowy.

ESTONIA

a) Zasiłek porodowy.

b) Zasiłek adopcyjny.

HISZPANIA

Jednorazowy zasiłek porodowy i jednorazowy zasiłek adopcyjny

FRANCJA

▼ B

Zasiłki porodowe lub adopcyjne w ramach „świadczeń z tytułu wczesnego dzieciństwa” ► **M1**, z wyjątkiem przypadków gdy są one wypłacane osobie podlegającej ustawodawstwu francuskiemu na mocy art. 12 lub art. 16 ◀.

▼ M5

CHORWACJA

Jednorazowe świadczenie pieniężne na rzecz noworodka na mocy ustawy o świadczeniach macierzyńskich i rodzicielskich (OG 85/08, ze zmianami)

Jednorazowe świadczenie pieniężne na rzecz adoptowanego dziecka na mocy ustawy o świadczeniach macierzyńskich i rodzicielskich (OG 85/08, ze zmianami)

▼ M5

Jednorazowe świadczenia pieniężne na rzecz noworodka lub adoptowanego dziecka przewidziane w rozporządzeniach dotyczących samorządów lokalnych i regionalnych zgodnie z art. 59 ustawy o świadczeniach macierzyńskich i rodzicielskich (OG 85/08, ze zmianami).

▼ M1

ŁOTWA

- a) Zasiłek porodowy.
- b) Zasiłek adopcyjny.

LITWA

Zryczałtowany zasiłek na dziecko

LUKSEMBURG

▼ B

Zasiłki przedporodowe

Zasiłki porodowe

▼ M1

WĘGRY

Zasiłek macierzyński.

POLSKA

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (ustawa o świadczeniach rodzinnych).

RUMUNIA

- a) Zasiłek porodowy.
- b) Wyprawka dla noworodków.

SŁOWENIA

Zasiłek porodowy.

SŁOWACJA

- a) Zasiłek porodowy.
- b) Dodatek do zasiłku porodowego.

FINLANDIA

▼ B

Pakiet macierzyński, zryczałtowany zasiłek macierzyński oraz pomoc w postaci zryczałtowanej kwoty mającej równoważyć koszt adopcji międzynarodowej na mocy ustawy o świadczeniach macierzyńskich.

▼ M1

ZAŁĄCZNIK II

POSTANOWIENIA KONWENCJI, KTÓRE POZOSTAJĄ W MOCY I KTÓRE, W STOSOWNYCH PRZYPADKACH, SĄ OGRANICZONE DO OBJĘTYCH NIMI OSÓB

(art. 8 ust. 1)

Uwagi natury ogólnej

Należy zauważyć, że w niniejszym załączniku nie wymieniono postanowień konwencji dwustronnych, które nie są objęte zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia i które nadal obowiązują między państwami członkowskimi. Obejmuje to zobowiązania między państwami członkowskimi, które wynikają z konwencji zawierających na przykład postanowienia dotyczące sumowania okresów ubezpieczenia ukończonych w państwie trzecim.

Postanowienia konwencji o zabezpieczeniu społecznym, które nadal mają zastosowanie:

BELGIA – NIEMCY

Artykuły 3 i 4 protokołu końcowego z dnia 7 grudnia 1957 r. do konwencji ogólnej z tego samego dnia, w brzmieniu ustalonym protokołem uzupełniającym z dnia 10 listopada 1960 r. (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych w niektórych regionach przygranicznych przed drugą wojną światową, w czasie tej wojny i po jej zakończeniu).

BELGIA – LUKSEMBURG

Konwencja z dnia 24 marca 1994 r. o zabezpieczeniu społecznym pracowników przygranicznych (dotycząca dodatkowego zryczałtowanego zwrotu).

BULGARIA – NIEMCY

Artykuł 28 ust. 1 lit. b) konwencji z dnia 17 grudnia 1997 r. o zabezpieczeniu społecznym (utrzymanie w mocy konwencji zawartych między Bułgarią a byłą Niemiecką Republiką Demokratyczną w odniesieniu do osób, które już otrzymywały emeryturę lub rentę przed 1996 r.).

▼ M5**BULGARIA – CHORWACJA**

Artykuł 35 ust. 3 konwencji z dnia 14 lipca 2003 r. o zabezpieczeniu społecznym (uznawanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 31 grudnia 1957 r. na koszt tego umawiającego się państwa, w którym osoba ubezpieczona zamieszkiwała w dniu 31 grudnia 1957 r.).

▼ M1**BULGARIA – AUSTRIA**

Artykuł 38 ust. 3 konwencji z dnia 14 kwietnia 2005 r. o zabezpieczeniu społecznym (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 27 listopada 1961 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

BULGARIA – SŁOWENIA

Artykuł 32 ust. 2 konwencji z dnia 18 grudnia 1957 r. o zabezpieczeniu społecznym (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 31 grudnia 1957 r.).

REPUBLIKA CZESKA – NIEMCY

Artykuł 39 ust. 1 lit. b) i c) konwencji z dnia 27 lipca 2001 r. o zabezpieczeniu społecznym (utrzymanie w mocy konwencji zawartej między byłą Czechosłowacją a byłą Niemiecką Republiką Demokratyczną w odniesieniu do osób, które już otrzymywały emeryturę lub rentę przed 1996 r.; zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych w jednym z umawiających się państw w odniesieniu do osób, które przebywając na terytorium drugiego z umawiających się państw, już otrzymywały w dniu 1 września 2002 r. emeryturę lub rentę za te okresy od tego drugiego umawiającego się państwa).

REPUBLIKA CZESKA – CYPR

Artykuł 32 ust. 4 konwencji z dnia 19 stycznia 1999 r. o zabezpieczeniu społecznym (określenie podziału kompetencji w odniesieniu do obliczania ukończonych okresów zatrudnienia na mocy stosownej konwencji z 1976 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

▼ M1

REPUBLIKA CZESKA – LUKSEMBURG

Artykuł 52 ust. 8 konwencji z dnia 17 listopada 2000 r. o zabezpieczeniu społecznym (zaliczanie okresów ubezpieczenia emerytalno-rentowego w odniesieniu do uchodźców politycznych).

REPUBLIKA CZESKA – AUSTRIA

Artykuł 32 ust. 3 konwencji z dnia 20 lipca 1999 r. o zabezpieczeniu społecznym (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 27 listopada 1961 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

REPUBLIKA CZESKA – SŁOWACJA

Artykuł 12, 20 i 33 konwencji z dnia 29 października 1992 r. o zabezpieczeniu społecznym (art. 12 określa podział kompetencji w zakresie przyznawania rent rodzinnych; art. 20 określa podział kompetencji w zakresie obliczania ukończonych okresów ubezpieczenia do dnia rozwiązania Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej; art. 33 określa podział kompetencji w zakresie wypłacania świadczeń emerytalno-rentowych przyznanych przed dniem rozwiązania Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej).

DANIA – FINLANDIA

Artykuł 7 konwencji nordyckiej z dnia 18 sierpnia 2003 r. o zabezpieczeniu społecznym (dotyczący pokrywania dodatkowych kosztów podróży w przypadku choroby w czasie pobytu w innym państwie nordyckim, powodującej wzrost kosztów podróży powrotnej do państwa zamieszkania).

DANIA – SZWECJA

Artykuł 7 konwencji nordyckiej z dnia 18 sierpnia 2003 r. o zabezpieczeniu społecznym (dotyczący pokrywania dodatkowych kosztów podróży w przypadku choroby w czasie pobytu w innym państwie nordyckim, powodującej wzrost kosztów podróży powrotnej do państwa zamieszkania).

NIEMCY – HISZPANIA

Artykuł 45 ust. 2 konwencji z dnia 4 grudnia 1973 r. o zabezpieczeniu społecznym (reprezentacja przez placówki dyplomatyczne i konsularne).

NIEMCY – FRANCJA

- a) Umowa uzupełniająca nr 4 z dnia 10 lipca 1950 r. do konwencji ogólnej z tego samego dnia, w brzmieniu ustalonym umową dodatkową nr 2 z dnia 18 czerwca 1955 r. (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych między dniem 1 lipca 1940 r. a dniem 30 czerwca 1950 r.);
- b) tytuł I tej umowy uzupełniającej nr 2 (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 8 maja 1945 r.);
- c) pkt 6, 7 i 8 protokołu ogólnego z dnia 10 lipca 1950 r. do konwencji ogólnej z tego samego dnia (uzgodnienia administracyjne);
- d) tytuły II, III i IV umowy z dnia 20 grudnia 1963 r. (zabezpieczenie społeczne w kraju związkowym Saara).

▼ M5

NIEMCY – CHORWACJA

Artykuł 41 konwencji z dnia 24 listopada 1997 r. o zabezpieczeniu społecznym (rozstrzyganie w sprawach praw nabytych przed dniem 1 stycznia 1956 r. na podstawie systemu zabezpieczeń społecznych drugiego umawiającego się państwa); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

▼ M1

NIEMCY – LUKSEMBURG

Artykuł 4, 5, 6 i 7 konwencji z dnia 11 lipca 1959 r. (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych między wrześniem 1940 r. a czerwcem 1946 r.).

NIEMCY – WĘGRY

Artykuł 40 ust. 1 lit. b) konwencji z dnia 2 maja 1998 r. o zabezpieczeniu społecznym (utrzymanie w mocy konwencji zawartej między byłą Niemiecką Republiką Demokratyczną a Węgrami w odniesieniu do osób, które już otrzymały emeryturę lub rentę przed 1996 r.)

▼ **M1**

NIEMCY – NIDERLANDY

Artykuł 2 i 3 umowy uzupełniającej nr 4 z dnia 21 grudnia 1956 r. do konwencji z dnia 29 marca 1951 r. (rozstrzyganie w sprawach praw nabytych w niemieckim systemie ubezpieczenia społecznego przez pracowników holenderskich między dniem 13 maja 1940 r. a dniem 1 września 1945 r.).

NIEMCY – AUSTRIA

- a) Artykuł 1 ust. 5 oraz art. 8 konwencji z dnia 19 lipca 1978 r. o ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia oraz art. 10 protokołu końcowego do tej konwencji (przyznawanie zasiłków dla bezrobotnych pracownikom przygranicznym przez poprzednie państwo zatrudnienia) nadal stosuje się do osób, które pracowały jako pracownicy przygraniczni do dnia 1 stycznia 2005 r. włącznie i stały się bezrobotne przed dniem 1 stycznia 2011 r.
- b) Artykuł 14 ust. 2 lit. g), h), i) oraz j) konwencji z dnia 4 października 1995 r. o zabezpieczeniu społecznym (określenie podziału kompetencji między obydwojma krajami w odniesieniu do spraw dotyczących zakończonego ubezpieczenia i do ukończonych okresów ubezpieczenia); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

NIEMCY – POLSKA

- a) Umowa z dnia 9 października 1975 r. o zaopatrzeniu emerytalnym i wypadkowym, zgodnie z warunkami i zakresem określonymi w art. 27 ust. 2–4 umowy o zabezpieczeniu społecznym z dnia 8 grudnia 1990 r. (zachowanie na podstawie umowy z 1975 r. statusu prawnego osób, które zamieszkały na terytorium Niemiec lub Polski przed dniem 1 stycznia 1991 r. i które nadal mieszkają na tym terytorium).
- b) Artykuł 27 ust. 5 i art. 28 ust. 2 umowy z dnia 8 grudnia 1990 r. o zabezpieczeniu społecznym (zachowanie uprawnień do emerytur lub rent wypłacanych na podstawie umowy z 1957 roku zawartej między byłą Niemiecką Republiką Demokratyczną a Polską; zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przez polskich pracowników na podstawie umowy z 1988 roku zawartej między byłą Niemiecką Republiką Demokratyczną a Polską).

NIEMCY – RUMUNIA

Artykuł 28 ust. 1 lit. b) konwencji z dnia 8 kwietnia 2005 r. o zabezpieczeniu społecznym (utrzymanie w mocy konwencji zawartej między byłą Niemiecką Republiką Demokratyczną a Rumunią w odniesieniu do osób, które już otrzymały emeryturę lub rentę przed 1996 r.)

NIEMCY – SŁOWENIA

Artykuł 42 konwencji z dnia 24 września 1997 r. o zabezpieczeniu społecznym (rozstrzyganie w sprawach praw nabytych przed dniem 1 stycznia 1956 r. na podstawie systemu zabezpieczeń społecznych drugiego umawiającego się państwa); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

NIEMCY – SŁOWACJA

Artykuł 29 ust. 1 akapit drugi i trzeci umowy z dnia 12 września 2002 r. (utrzymanie w mocy konwencji zawartej między byłą Czechosłowacją a byłą Niemiecką Republiką Demokratyczną w odniesieniu do osób, które już otrzymały emeryturę lub rentę przed 1996 r.; zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych w jednym z umawiających się państw w odniesieniu do osób, które przebywając na terytorium drugiego z umawiających się państw już otrzymały od niego w dniu 1 grudnia 2003 r. emeryturę lub rentę za te okresy).

NIEMCY – ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

- a) Artykuł 7 ust. 5 i 6 konwencji z dnia 20 kwietnia 1960 r. o zabezpieczeniu społecznym (ustawodawstwo właściwe dla osób cywilnych pracujących w siłach zbrojnych).
- b) Artykuł 5 ust. 5 i 6 konwencji z dnia 20 kwietnia 1960 r. o ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia (ustawodawstwo właściwe dla osób cywilnych pracujących w siłach zbrojnych).

▼ M1

IRLANDIA – ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

Artykuł 19 ust. 2 umowy z dnia 14 grudnia 2004 r. o zabezpieczeniu społecznym (dotyczący przenoszenia i zaliczania niektórych świadczeń z tytułu niepełnosprawności).

HISZPANIA – PORTUGALIA

Artykuł 22 konwencji ogólnej z dnia 11 czerwca 1969 r. (eksportowanie zasiłków dla bezrobotnych). Ta pozycja będzie obowiązywała przez dwa lata od dnia rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia.

▼ M5

CHORWACJA – WŁOCHY

- a) Umowa między Jugosławią a Włochami w sprawie wykonania wzajemnych zobowiązań w zakresie ubezpieczeń społecznych, z uwzględnieniem pkt 7 załącznika XIV do traktatu o pokoju, zawarta w formie wymiany not w dniu 5 lutego 1959 r. (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 18 grudnia 1954 r.); stosowanie ogranicza się do osób objętych tą umową;
- b) Artykuł 44 ust. 3 konwencji między Republiką Chorwacji a Republiką Włoską z dnia 27 czerwca 1997 r. o zabezpieczeniu społecznym, który dotyczy byłej strefy B Wolnego Terytorium Triestu (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 5 października 1956 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

CHORWACJA – WĘGRY

Artykuł 43 ust. 6 konwencji z dnia 8 lutego 2005 r. o zabezpieczeniu społecznym (uznawanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 29 maja 1956 r. na koszt tego umawiającego się państwa, w którym osoba ubezpieczona zamieszkiwała w dniu 29 maja 1956 r.).

CHORWACJA – AUSTRIA

Artykuł 35 konwencji z dnia 16 stycznia 1997 r. o zabezpieczeniu społecznym (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 1 stycznia 1956 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

CHORWACJA – SŁOWENIA

- a) Artykuł 35 ust. 3 umowy z dnia 28 kwietnia 1997 r. o zabezpieczeniu społecznym (uznawanie okresów premiovych na mocy przepisów byłego wspólnego państwa);
- b) Artykuł 36 i 37 umowy z dnia 28 kwietnia 1997 r. o zabezpieczeniu społecznym (świadczenia nabyte przed dniem 8 października 1991 r. pozostają obowiązkiem tego umawiającego się państwa, które je przyznało; świadczenia przyznane między dniem 8 października 1991 r. a dniem 1 lutego 1998 r. – datą wejścia w życie wspomnianej umowy – w odniesieniu do okresów ubezpieczenia ukończonych w drugim umawiającym się państwie przed dniem 31 stycznia 1998 r. podlegają ponownym obliczeniom).

▼ M1

WŁOCHY – SŁOWENIA

- a) Umowa w sprawie wykonania wzajemnych zobowiązań w zakresie ubezpieczeń społecznych, z uwzględnieniem pkt 7 załącznika XIV do traktatu o pokoju, zawarta w formie wymiany not w dniu 5 lutego 1959 r. (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 18 grudnia 1954 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą umową.
- b) Artykuł 45 ust. 3 konwencji z dnia 7 lipca 1997 r. o zabezpieczeniu społecznym, który dotyczy byłej strefy B Wolnego Terytorium Triestu (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 5 października 1956 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

▼ M1

LUKSEMBURG – PORTUGALIA

Umowa z dnia 10 marca 1997 r. (w sprawie uznawania decyzji podejmowanych przez instytucje jednej z umawiających się stron i dotyczących stopnia niepełnosprawności osób ubiegających się o rentę od instytucji drugiej z umawiających się stron).

LUKSEMBURG – SŁOWACJA

Artykuł 50 ust. 5 konwencji z dnia 23 maja 2002 r. o zabezpieczeniu społecznym (zaliczanie okresów ubezpieczenia emerytalno-rentowego w odniesieniu do uchodźców politycznych).

WĘGRY – AUSTRIA

Artykuł 36 ust. 3 konwencji z dnia 31 marca 1999 r. o zabezpieczeniu społecznym (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 27 listopada 1961 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

WĘGRY – SŁOWENIA

Artykuł 31 konwencji z dnia 7 października 1957 r. o zabezpieczeniu społecznym (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 29 maja 1956 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

WĘGRY – SŁOWACJA

Artykuł 34 ust. 1 konwencji z dnia 30 stycznia 1959 r. o zabezpieczeniu społecznym (art. 34 ust. 1 tej konwencji przewiduje, że okresy ubezpieczenia zaliczone przed dniem podpisania konwencji są okresami ubezpieczenia umawiającego się państwa, na którego terytorium osoba uprawniona miała miejsce zamieszkania); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

AUSTRIA – POLSKA

Artykuł 33 ust. 3 umowy z dnia 7 września 1998 r. o zabezpieczeniu społecznym (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 27 listopada 1961 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą umową.

AUSTRIA – RUMUNIA

Artykuł 37 ust. 3 umowy z dnia 28 października 2005 r. o zabezpieczeniu społecznym (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 27 listopada 1961 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą umową.

AUSTRIA – SŁOWENIA

Artykuł 37 konwencji z dnia 10 marca 1997 r. o zabezpieczeniu społecznym (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 1 stycznia 1956 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

AUSTRIA – SŁOWACJA

Artykuł 34 ust. 3 konwencji z dnia 21 grudnia 2001 r. o zabezpieczeniu społecznym (zaliczanie okresów ubezpieczenia ukończonych przed dniem 27 listopada 1961 r.); stosowanie tego postanowienia ogranicza się do osób objętych tą konwencją.

FINLANDIA – SZWECJA

Artykuł 7 konwencji nordyckiej z dnia 18 sierpnia 2003 r. o zabezpieczeniu społecznym (dotyczący pokrywania dodatkowych kosztów podróży w przypadku choroby w czasie pobytu w innym państwie nordyckim, powodującej wzrost kosztów podróży powrotnej do państwa zamieszkania).

▼ M1

ZAŁĄCZNIK III

**OGRANICZENIE PRAW DO ŚWIADCZEŃ RZECZOWYCH DLA
CZŁONKÓW RODZINY PRACOWNIKA PRZYGRANICZNEGO**

(o którym mowa w art. 18 ust. 2)

DANIA

ESTONIA (niniejszy wpis obowiązuje w okresie, o którym mowa w art. 87 ust. 10a)

IRLANDIA

HISZPANIA (niniejszy wpis obowiązuje w okresie, o którym mowa w art. 87 ust. 10a)

▼ M5

CHORWACJA

▼ M1

WŁOCHY (niniejszy wpis obowiązuje w okresie, o którym mowa w art. 87 ust. 10a)

LITWA (niniejszy wpis obowiązuje w okresie, o którym mowa w art. 87 ust. 10a)

WĘGRY (niniejszy wpis obowiązuje w okresie, o którym mowa w art. 87 ust. 10a)

NIDERLANDY (niniejszy wpis obowiązuje w okresie, o którym mowa w art. 87 ust. 10a)

FINLANDIA

SZWECJA

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

▼ **B**

ZAŁĄCZNIK IV

WIĘCEJ PRAW DLA EMERYTÓW LUB RENCISTÓW
POWRACAJĄCYCH DO WŁAŚCIWEGO PAŃSTWA
CZŁONKOWSKIEGO

(art. 27 ust. 2)

BELGIA

▼ **M1**

BULGARIA

REPUBLIKA CZESKA

▼ **B**

NIEMCY

GRECJA

HISZPANIA

FRANCJA

▼ **M1**

CYPR

▼ **B**

LUKSEMBURG

▼ **M1**

WĘGRY

NIDERLANDY

▼ **B**

AUSTRIA

▼ **M1**

POLSKA

SŁOWENIA

▼ **B**

SZWECJA

▼B

ZAŁĄCZNIK V

WIĘCEJ PRAW DLA BYŁYCH PRACOWNIKÓW PRZYGRANICZNYCH, KTÓRZY POWRACAJĄ DO PAŃSTWA CZŁONKOWSKIEGO, W KTÓRYM POPRZEDNIO BYLI ZATRUDNIENI LUB WYKONYWALI PRACĘ NA WŁASNY RACHUNEK (MAJĄCYCH ZASTOSOWANIE WYŁĄCZNIE JEŻELI PAŃSTWO CZŁONKOWSKIE, W KTÓRYM ZNAJDUJE SIĘ INSTYTUCJA WŁAŚCIWA ODPOWIEDZIALNA ZA PONOSZENIE KOSZTÓW ŚWIADCZEŃ RZECZOWYCH UDZIELANYCH EMERYTOWI LUB RENCİŚCIE W JEGO PAŃSTWIE CZŁONKOWSKIM, W KTÓRYM MA ON MIEJSCE ZAMIESZKANIA, JEST TAKŻE WYMIENIONE W TYM WYKAZIE)

(art. 28 ust. 2)

BELGIA
NIEMCY
HISZPANIA
FRANCJA
LUKSEMBURG
AUSTRIA
PORTUGALIA

▼ B*ZALĄCZNIK VI***OKREŚLANIE USTAWODAWSTWA TYPU A, KTÓRE POWINNO BYĆ PRZEDMIOTEM SZCZEGÓLNEJ KOORDYNACJI**

(art. 44 ust. 1)

▼ M1

REPUBLIKA CZESKA

Pełna renta z tytułu niepełnosprawności dla osób, które stały się całkowicie niepełnosprawne przed osiągnięciem osiemnastego roku życia, a które nie były ubezpieczone przez wymagany okres (dział 42 ustawy o ubezpieczeniu emerytalnym i rentowym nr 155/1955 Coll.).

ESTONIA

- a) Świadczenia z tytułu inwalidztwa przyznane przed dniem 1 kwietnia 2000 r. na podstawie ustawy o zasiłkach państwowych i utrzymane na mocy ustawy o państwowym ubezpieczeniu emerytalno-rentowym.
- b) Świadczenia krajowe przyznane z tytułu inwalidztwa zgodnie z ustawą o państwowym ubezpieczeniu emerytalno-rentowym.
- c) Świadczenia z tytułu inwalidztwa przyznane zgodnie z ustawą o służbie w siłach obronnych, ustawą o służbie w policji, ustawą o prokuraturze, ustawą o statusie sędziego, ustawą o wynagrodzeniach, emeryturach, rentach i innych gwarancjach socjalnych dla członków Riigikogu oraz z ustawą o urzędowych świadczeniach na rzecz Prezydenta Republiki.

▼ M8

- d) Świadczenie związane ze zdolnością do pracy na podstawie ustawy o świadczeniu związanym ze zdolnością do pracy.

▼ M1

IRLANDIA

Część 2 rozdział 17 ujednoliconej ustawy o opiece społecznej z 2005 r.

GRECJA

▼ B

Przepisy odnoszące się do systemu ubezpieczeń rolnych (OGA) na mocy ustawy nr 4169/1961

▼ M5

CHORWACJA

- a) Świadczenia z tytułu inwalidztwa przysługujące ze względu na wypadek przy pracy lub chorobę zawodową zgodnie z art. 52 ust. 5 ustawy o ubezpieczeniach emerytalnych (OG 102/98, ze zmianami).
- b) Zasiłek z tytułu obrażeń fizycznych zgodnie z art. 56 ustawy o ubezpieczeniach emerytalnych (OG 102/98, ze zmianami).

▼ M1

ŁOTWA

Świadczenia z tytułu inwalidztwa (trzecia grupa) na podstawie art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 1 stycznia 1996 r. o emeryturach i rentach krajowych.

▼ M4

WĘGRY

Od dnia 1 stycznia 2012 r. zgodnie z ustawą CXCI z 2011 r. w sprawie świadczeń dla osób o zmienionej zdolności do pracy oraz zmianami wprowadzonymi w stosunku do pewnych innych ustaw:

- a) świadczenie rehabilitacyjne;
- b) świadczenia z tytułu inwalidztwa.

SŁOWACJA

Renta inwalidzka przyznana osobie, która stała się niepełnosprawna jako dziecko pozostające na utrzymaniu lub podczas studiów doktoranckich w pełnym wymiarze poniżej 26 roku życia i w przypadku której zawsze uznaje się spełnienie wymaganych okresów ubezpieczenia (art. 70 ust. 2, art. 72 ust. 3 oraz art. 73 ust. 3 i 4 ustawy nr 461/2003 o ubezpieczeniu społecznym z późniejszymi zmianami).

▼ M1

▼ M1

FINLANDIA

Renty krajowe przyznawane osobom, które urodziły się niepełnosprawne lub stały się niepełnosprawne we wczesnych latach życia (ustawa o emeryturach i rentach krajowych, 568/2007);

Świadczenia z tytułu inwalidztwa określone zgodnie z przepisami przejściowymi i przyznane przed dniem 1 stycznia 1994 r. (ustawa o wykonaniu ustawy o emeryturach i rentach krajowych, 569/2007).

▼ M8

SZWECJA

Uzależnione od dochodu odszkodowanie z tytułu choroby oraz uzależnione od dochodu odszkodowanie z tytułu niewykonywania pracy (rozdział 34 kodeksu zabezpieczenia społecznego).

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

Zasiłek dochodowy dla osób niepracujących (ESA)

- a) W przypadku przyznania przed dniem 1 kwietnia 2016 r. ESA jest pieniężnym świadczeniem z tytułu choroby na pierwsze 91 dni (etap oceny). Od 92 dnia ESA (etap główny) staje się świadczeniem z tytułu inwalidztwa;
- b) W przypadku przyznania w dniu lub po dniu 1 kwietnia 2016 r. ESA jest pieniężnym świadczeniem z tytułu choroby na pierwsze 365 dni (etap oceny). Od 366 dnia ESA (grupa dotycząca wsparcia) staje się świadczeniem z tytułu inwalidztwa.

Ustawodawstwo Wielkiej Brytanii: część 1 ustawy o reformie systemu opieki społecznej z 2007 r.

Ustawodawstwo Irlandii Północnej: część 1 ustawy o reformie systemu opieki społecznej (Irlandia Północna) z 2007 r.

ZAŁĄCZNIK VII

ZGODNOŚĆ MIĘDZY USTAWODAWSTWAMI PAŃSTW CZŁONKOWSKICH W SPRAWIE WARUNKÓW ODNOSZĄCYCH SIĘ DO STOPNIA INWALIDZTWA

(art. 46 ust. 3 rozporządzenia)

BELGIA

Państwo Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznaniu stopnia inwalidztwa	Systemy stosowane przez instytucje belgijskie, dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności				
		System ogólny	System górniczy		Inwalidztwo ogólne	Inwalidztwo zawodowe
			System marynarski	Ossom		
FRANCJA	1. System ogólny:					
	— III grupa (stała obecność)	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	— II grupa	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	— I grupa	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	2. System rolniczy:					
	— Inwalidztwo całkowite ogólne	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	— Inwalidztwo ogólne w dwóch trzecich	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	— Stała obecność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	3. System górniczy:					
	— Inwalidztwo częściowe ogólne	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
— Stała obecność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności	
— Inwalidztwo zawodowe	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	

▼ **B**

Państwo Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznaniu stopnia inwalidztwa	Systemy stosowane przez instytucje belgijskie, dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności				
		System ogólny	System górniczy		Inwalidztwo ogólne	Inwalidztwo zawodowe
			System marynarski	Ossom		
	4. System marynarski:					
	— Inwalidztwo ogólne	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	— Stała obecność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	— Inwalidztwo zawodowe	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
WŁOCHY	1. System ogólny:					
	— Inwalidztwo – pracownicy fizyczni	Brak zgodności	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	— Inwalidztwo – pracownicy umysłowi	Brak zgodności	Zgodność	Zgodność	Zgodność	Brak zgodności
	2. System marynarski					
	— Niezdadność do żeglugi	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności

▼ **M1**

FRANCJA

Państwa Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznaniu stanu inwalidztwa	Systemy stosowane przez instytucje francuskie, dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności											
		System ogólny			System rolniczy			System górniczy			System marynarski		
		I grupa	II grupa	III grupa stała obecność	Inwalidztwo ogólne 2/3	Inwalidztwo całkowite	Stać obecność	Inwalidztwo ogólne 2/3	Stać obecność	Inwalidztwo zawodowe	Inwalidztwo 2/3	Inwalidztwo zawodowe całkowite	Stać obecność
BELGIA	1. System ogólny:	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	2. System górniczy:												
	— inwalidztwo ogólne częściowe	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	— inwalidztwo zawodowe	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności (2)		
3. System marynarski	Zgodność (1)	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność (1)	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność (1)	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	
WŁOCHY	1. System ogólny:												
	— inwalidztwo – pracownicy fizyczni	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
	— inwalidztwo – pracownicy umysłowi	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Zgodność	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności

▼ **B**

Państwa Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznaniu stanu inwalidztwa	Systemy stosowane przez instytucje francuskie, dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności											
		System ogólny			System rolniczy			System górniczy			System marynarski		
		I grupa	II grupa	III grupa stała obecność	Inwalidztwo ogólne 2/3	Inwalidztwo całkowite	Stać obecność	Inwalidztwo ogólne 2/3	Stać obecność	Inwalidztwo zawodowe	Inwalidztwo 2/3	Inwalidztwo zawodowe całkowite	Stać obecność
	3. System marynarski — niezdarność do żeglugi	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności	Brak zgodności
▼ M1													

▼ **B**

(¹) O ile inwalidztwo uznane przez instytucję belgijską jest ogólne.

(²) Jedynie wtedy, kiedy instytucja belgijska uznała niezdarność do pracy pod ziemią i na powierzchni.

► **M1** ◀

▼ B

WŁOCHY

Państwa Członkowskie	Systemy stosowane przez instytucje Państw Członkowskich, które podjęły decyzję o uznawaniu stopnia inwalidztwa	Systemy stosowane przez instytucje włoskie, dla których decyzje mają charakter wiążący w przypadku zgodności		
		System powszechny		Pracownicy umysłowi
		Marynarze niezdatni do żeglugi	Pracownicy fizyczni	
BELGIA	1. System ogólny 2. System górniczy: — inwalidztwo ogólne częściowe — inwalidztwo zawodowe 3. System marynarski	Brak zgodności Zgodność Brak zgodności Brak zgodności	Brak zgodności Zgodność Brak zgodności Brak zgodności	Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności
FRANCJA	1. System powszechny: — III grupa (stała obecność) — II grupa — I grupa 2. System rolniczy: — Inwalidztwo całkowite ogólne — Inwalidztwo częściowe ogólne — Stała obecność 3. System górniczy: — Inwalidztwo częściowe ogólne — Stała obecność — Inwalidztwo zawodowe 4. System marynarski: — Inwalidztwo częściowe ogólne — Stała obecność — Inwalidztwo zawodowe	Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Brak zgodności Zgodność Zgodność Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności	Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Zgodność Brak zgodności Zgodność Brak zgodności Brak zgodności	Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności Brak zgodności

▼ M1

▼ **M1**

ZALĄCZNIK VIII

**PRZYPADKI, W KTÓRYCH ODSTĘPUJE SIĘ OD WYLICZENIA
PROPORCJONALNEGO LUB NIE STOSUJE SIĘ GO**

(art. 52 ust. 4 i 5)

Część 1: Przypadki, w których odstępuje się od wyliczenia proporcjonalnego zgodnie z art. 52 ust. 4

DANIA

Wszystkie wnioski o przyznanie emerytury lub renty, o których mowa w ustawie o emeryturach i rentach socjalnych, z wyjątkiem emerytur lub rent wymienionych w załączniku IX.

IRLANDIA

Wszystkie wnioski o przyznanie emerytury państwowej (przejściowej), emerytury państwowej (składkowej) oraz renty wdowiej (składkowej) i renty na rzecz wdowców (składkowej).

CYPR

Wszystkie wnioski o przyznanie świadczeń z tytułu starości, świadczeń z tytułu inwalidztwa oraz rent wdowich i rent na rzecz wdowców.

ŁOTWA

- a) Wszystkie wnioski o przyznanie świadczeń z tytułu inwalidztwa (ustawa o emeryturach i rentach państwowych z dnia 1 stycznia 1996 r.);
- b) Wszystkie wnioski o przyznanie renty rodzinnej (ustawa o emeryturach i rentach państwowych z dnia 1 stycznia 1996 r.; ustawa o kapitałowym systemie emerytur z dnia 1 lipca 2001 r.);

LITWA

Wszystkie wnioski o przyznanie renty rodzinnej z państwowego ubezpieczenia społecznego obliczonej od podstawowej kwoty renty rodzinnej (ustawa o świadczeniach z państwowego ubezpieczenia społecznego).

NIDERLANDY

Wszystkie wnioski o przyznanie świadczeń z tytułu starości na mocy ustawy o powszechnym ubezpieczeniu emerytalnym (AOW).

AUSTRIA

- a) Wszystkie wnioski o przyznanie świadczeń na mocy ustawy federalnej z dnia 9 września 1955 r. o ogólnym zabezpieczeniu społecznym (ASVG), ustawy federalnej z dnia 11 października 1978 r. o zabezpieczeniu społecznym przedsiębiorców prowadzących działalność handlową (GSVG), ustawy federalnej z dnia 11 października 1978 r. o zabezpieczeniu społecznym rolników prowadzących działalność na własny rachunek (BSVG) oraz ustawy federalnej z dnia 30 listopada 1978 r. o zabezpieczeniu społecznym przedstawicieli wolnych zawodów prowadzących działalność na własny rachunek (FSVG);
- b) Wszystkie wnioski o przyznanie świadczeń z tytułu niepełnosprawności na podstawie konta emerytalno-rentowego na mocy ustawy ogólnej o emeryturach i rentach (APG) z dnia 18 listopada 2004 r.;

▼ **M4**

- c) Wszystkie wnioski o przyznanie rent rodzinnych na podstawie kont emerytalnych zgodnie z ustawą ogólną o emeryturach i rentach (APG) z dnia 18 listopada 2004 r., z wyjątkiem przypadków objętych częścią 2;

▼ **M1**

- d) Wszystkie wnioski o przyznanie świadczeń z tytułu niepełnosprawności i rent rodzinnych od Austriackich Regionalnych Izb Lekarskich (Landesärztekammer) opartej na świadczeniu podstawowym (świadczenie podstawowe i wszelkie świadczenia uzupełniające lub podstawowa emerytura lub renta);
- e) Wszystkie wnioski o przyznanie stałego zasiłku z tytułu inwalidztwa zawodowego i zasiłku na prawach renty rodzinnej z funduszu emerytalno-rentowego Austriackiej Izby Weterynarzy;
- f) Wszystkie wnioski o przyznanie świadczeń z tytułu inwalidztwa zawodowego, renty wdowiej i renty dla sierot zgodnie ze statutem instytucji pomocy społecznej austriackich izb adwokackich, część A;

▼ **M4**

- g) Wszystkie wnioski o przyznanie świadczeń z tytułu ustawy o ubezpieczeniach społecznych notariuszy z dnia 3 lutego 1972 r. – NVG 1972.

▼ M8

POLSKA

Wszystkie wnioski o przyznanie rent inwalidzkich, emerytur z systemu zdefiniowanego świadczenia i rent rodzinnych, z wyjątkiem przypadków, w których łączne okresy ubezpieczenia przebyte na podstawie ustawodawstwa więcej niż jednego państwa członkowskiego są równe lub dłuższe niż 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn, ale w których krajowe okresy ubezpieczenia są krótsze od okresów wskazanych powyżej (i nie krótsze niż 15 lat w przypadku kobiet i 20 lat w przypadku mężczyzn), a obliczenia dokonuje się na podstawie art. 27 i 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 748).

▼ M2

PORTUGALIA

Wszystkie wnioski o przyznanie świadczeń z tytułu inwalidztwa, starości oraz rent rodzinnych, z wyjątkiem przypadków, w których suma okresów ubezpieczenia ukończonych na podstawie ustawodawstwa więcej niż jednego państwa członkowskiego jest równa lub większa niż 21 lat kalendarzowych, lecz suma krajowych okresów ubezpieczenia jest równa lub mniejsza niż 20 lat, a wyliczenia dokonano zgodnie z przepisami art. 32 i 33 dekretu – ustawy nr 187/2007 z dnia 10 maja 2007 r.

▼ M1

SŁOWACJA

- a) Wszystkie wnioski o przyznanie renty rodzinnej (renty wdowiej, renty na rzecz wdowców oraz renty dla sierot), którą oblicza się według ustawodawstwa obowiązującego przed dniem 1 stycznia 2004 r. i której wysokość określa się na podstawie emerytury lub renty wypłacanej uprzednio danemu członkowi rodziny przed jego śmiercią;
- b) Wszystkie wnioski o przyznanie emerytur lub rent obliczonych według ustawy nr 461/2003 Coll. o zabezpieczeniu społecznym z późniejszymi zmianami.

▼ M8

SZWECJA

- a) Wnioski o przyznanie emerytury w postaci emerytury gwarantowanej (rozdział 66 i 67 kodeksu zabezpieczenia społecznego);
- b) Wnioski o przyznanie emerytury w postaci emerytury dodatkowej (rozdział 63 kodeksu zabezpieczenia społecznego).

▼ M1

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

▼ M8

Wszystkie wnioski o przyznanie emerytur, emerytur państwowych zgodnie z częścią 1 ustawy o emeryturach i rentach z 2014 r., rent wdowich i świadczeń sierocych, z wyjątkiem tych, w odniesieniu do których w roku podatkowym rozpoczynającym się dnia 6 kwietnia 1975 r. lub później:

▼ M1

- (i) zainteresowany spełnił okresy ubezpieczenia, zatrudnienia lub zamieszkania na podstawie ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa i innego państwa członkowskiego; oraz jeden (lub więcej) rok podatkowy nie był uważany za rok kwalifikujący w rozumieniu ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa;
- (ii) okresy ubezpieczenia spełnione na podstawie ustawodawstwa obowiązującego w Zjednoczonym Królestwie w odniesieniu do okresów sprzed 5 lipca 1948 r. byłyby brane pod uwagę do celów stosowania art. 52 ust. 1 lit. b) rozporządzenia poprzez zastosowanie okresów ubezpieczenia, zatrudnienia lub zamieszkania na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego.

Wszystkie wnioski o przyznanie dodatkowej emerytury lub renty zgodnie z ustawą o składkach na zabezpieczenie społeczne i świadczeniach z tego zabezpieczenia z 1992 r., sekcja 44, oraz ustawy o składkach na zabezpieczenie społeczne i świadczeniach z tego zabezpieczenia (Irlandia Północna) z 1992 r., sekcja 44.

Część 2: Przypadki, w których stosuje się art. 52 ust. 5

BUŁGARIA

Świadczenia z tytułu starości z dodatkowego obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego na podstawie części II tytułu II kodeksu ubezpieczenia społecznego.

▼ M6

REPUBLIKA CZESKA

Emerytury wypłacane z systemu w drugim filarze określone w Ustawie Nr 426/2011 Sb. w sprawie oszczędności emerytalnych.

▼ M4

DANIA

- a) emerytury indywidualne;
- b) świadczenia w przypadku zgonu (nabywane na podstawie składek na emeryturę dodatkową rynku pracy (Arbejdsmarkedets Tillægspension) odnośnie do okresu przed dniem 1 stycznia 2002 r.);
- c) świadczenia w przypadku zgonu (nabywane na podstawie składek na emeryturę dodatkową rynku pracy (Arbejdsmarkedets Tillægspension) odnośnie do okresu po dniu 1 stycznia 2002 r.), o których mowa w rozporządzeniu w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o emeryturach dodatkowych rynku pracy (Arbejdsmarkedets Tillægspension) 942:2009.

▼ M1

ESTONIA

Obowiązkowy system otwartych funduszy świadczeń z tytułu starości.

FRANCJA

Podstawowe lub dodatkowe systemy, w których wysokość świadczeń z tytułu starości jest ustalana na podstawie punktów emerytalnych.

▼ M5

CHORWACJA

Świadczenia emerytalne z obowiązkowego systemu ubezpieczenia emerytalnego oparte na indywidualnych oszczędnościach kapitałowych zgodnie z ustawą o obowiązkowych i dobrowolnych funduszach emerytalnych (OG 49/99, ze zmianami) i z ustawą o towarzystwach ubezpieczeń emerytalnych i o wypłacaniu świadczeń emerytalnych opartych na indywidualnych oszczędnościach kapitałowych (OG 106/99, ze zmianami), z wyjątkiem przypadków przewidzianych w art. 47 i 48 ustawy o obowiązkowych i dobrowolnych funduszach emerytalnych (świadczeń z tytułu inwalidztwa przysługujących ze względu na ogólną niezdolność do pracy oraz rent rodzinnych).

▼ M1

ŁOTWA

Świadczenia z tytułu starości (ustawa o emeryturach i rentach państwowych z dnia 1 stycznia 1996 r.; ustawa o kapitałowym systemie emerytur z dnia 1 lipca 2001 r.).

WĘGRY

Świadczenia emerytalne lub rentowe oparte na członkostwie w prywatnych funduszach emerytalnych.

AUSTRIA

▼ M6

- a) Świadczenia z ubezpieczenia emerytalnego i renty rodzinne wynikające z tych świadczeń, w oparciu o indywidualne konto emerytalne na mocy ustawy ogólnej o emeryturach i rentach (APG) z dnia 18 listopada 2004 r.;

▼ M1

- b) Obowiązkowe zasiłki na mocy art. 41 ustawy federalnej z dnia 28 grudnia 2001 r. BGBl I nr 154 o powszechnym funduszu wynagrodzeń farmaceutów austriackich (Pharmazeutische Gehaltskasse für Österreich);
- c) Emerytury i wcześniejsze emerytury Austriackich Regionalnych Izb Lekarskich oparte na świadczeniu podstawowym (świadczenie podstawowe i wszelkie świadczenia uzupełniające lub emerytura podstawowa) oraz wszystkie świadczenia emerytalno-rentowe Austriackich Regionalnych Izb Lekarskich oparte na świadczeniu dodatkowym (emerytura dodatkowa lub indywidualna);
- d) Zasiłek z tytułu starości z funduszu emerytalno-rentowego Austriackiej Izby Weterynarzy;

▼ M1

- e) Świadczenia zgodne ze statutem instytucji pomocy społecznej austriackich izb adwokackich, część A i B, z wyjątkiem wniosków o przyznanie świadczeń z tytułu niepełnosprawności, rent wdowich i rent dla sierot zgodnie ze statutem instytucji pomocy społecznej austriackich izb adwokackich, część A;
- f) Świadczenia zapewniane przez instytucje pomocy społecznej Federalnej Izby Architektów i Doradców Technicznych na mocy ustawy o Austriackiej Izbie Inżynierów Budownictwa Lądowego (Ziviltechnikerkammergesetz) z 1993 r. i zgodnie ze statutami instytucji pomocy społecznej, z wyjątkiem świadczeń z tytułu inwalidztwa zawodowego oraz rent rodzinnych wynikających z wyżej wspomnianych świadczeń;
- g) Świadczenia zgodne ze statutem instytucji zabezpieczenia społecznego Federalnej Izby Zawodowych Księgowych i Doradców Podatkowych na mocy austriackiej ustawy o zawodowych księgowych i doradcach podatkowych (Wirtschaftstreuhänderberufsgesetz).

POLSKA

Emerytury przysługujące z systemu zdefiniowanej składki.

▼ M2

PORTUGALIA

Dodatkowe emerytury lub renty przyznawane na mocy dekretu – ustawy nr 26/2008 z dnia 22 lutego 2008 r. (publiczny system kapitalizacji).

▼ M1

SŁOWENIA

Emerytury lub renty z obowiązkowego dodatkowego ubezpieczenia emerytalno-rentowego.

SŁOWACJA

Obowiązkowy system oszczędności emerytalnych.

▼ M8

SZWECJA

Emerytura w postaci emerytury opartej na dochodach oraz emerytura składkowa (rozdziały 62 i 64 kodeksu zabezpieczenia społecznego).

▼ M1

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

Stopniowane świadczenia emerytalne wypłacane zgodnie z ustawą o powszechnym ubezpieczeniu z 1965 r., sekcja 36 i 37 oraz ustawy o powszechnym ubezpieczeniu (Irlandia Północna) z 1966 r., sekcja 35 i 36.

▼ B*ZALĄCZNIK IX***ŚWIADCZENIA I UMOWY, KTÓRE POZWALAJĄ NA STOSOWANIE PRZEPISÓW ART. 54**

- I. Świadczenia, o których mowa w art. 54 ust. 2 lit. a) rozporządzenia, a których wysokość nie jest zależna od długości spełnionych okresów ubezpieczenia lub zamieszkania

▼ M1

BELGIA

▼ B

Świadczenia odnoszące się do systemu ogólnego inwalidztwa, systemu szczególnego dla górników oraz systemu szczególnego dla marynarki handlowej

Świadczenia z tytułu ubezpieczenia osób wykonujących pracę na własny rachunek na wypadek niezdolności do pracy

Świadczenia odnoszące się do inwalidztwa w zamorskim systemie zabezpieczenia społecznego oraz w systemie inwalidztwa dla byłych pracowników Konga Belgijskiego i Ruandy-Urundi

▼ M1

DANIA

▼ B

Pełne duńskie świadczenie z tytułu starości uzyskane po dziesięcioletnim okresie zamieszkania osób, które otrzymają świadczenie do dnia 1 października 1989 r.

▼ M1

IRLANDIA

Renta inwalidzka typu A

GRECJA

▼ B

Świadczenia na podstawie ustawy nr 4169/1961 odnoszącej się do systemu ubezpieczeń rolniczych (OGA)

▼ M1

HISZPANIA

▼ B

Renty rodzinne przyznawane na podstawie systemów ogólnych i szczególnych, z wyjątkiem Systemu Szczególnego dla Urzędników Służb Cywilnych

▼ M1

FRANCJA

▼ B

Renta inwalidzka na podstawie ogólnego systemu zabezpieczenia społecznego lub na podstawie systemu dla pracowników rolnych.

Renta inwalidzka na rzecz wdowca lub wdowy na podstawie ogólnego systemu zabezpieczenia społecznego lub na podstawie systemu dla pracowników sektora rolniczego, kiedy jest ona wyliczana na podstawie renty inwalidzkiej zmarłego współmałżonka ustalonej zgodnie z przepisami art. 52 ust. 1 lit. a)

▼ M1

ŁOTWA

Świadczenia z tytułu inwalidztwa (trzecia grupa) na podstawie art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 1 stycznia 1996 r. o emeryturach i rentach państwowych.

NIDERLANDY

▼ M2

Ustawa z dnia 18 lutego 1966 r. o ubezpieczeniu z tytułu niepełnosprawności, z późniejszymi zmianami (WAO)

Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o świadczeniach z tytułu niepełnosprawności dla osób pracujących na własny rachunek, z późniejszymi zmianami (WAZ)

▼ M2

Ustawa ogólna z dnia 21 grudnia 1995 r. dotycząca osób pozostałych przy życiu po śmierci żywiciela (ANW)

Ustawa z dnia 10 listopada 2005 r. o pracy i dochodzie w zależności od zdolności do pracy (WIA)

▼ M1

FINLANDIA

Emerytury lub renty dla osób niepełnosprawnych od urodzenia lub od wczesnego dzieciństwa (krajowa ustawa o emeryturach i rentach, 568/2007);

Emerytury lub renty krajowe oraz emerytury lub renty małżonka określone zgodnie z przepisami przejściowymi i przyznane przed dniem 1 stycznia 1994 r. (ustawa o wykonaniu krajowej ustawy o emeryturach i rentach, 569/2007);

Dotatkowa kwota renty dla dziecka przy obliczaniu niezależnych świadczeń zgodnie z krajową ustawą o emeryturach i rentach (krajowa ustawa o emeryturach i rentach, 568/2007).

▼ M8

SZWECJA

Uzależnione od dochodu odszkodowanie z tytułu choroby oraz uzależnione od dochodu odszkodowanie z tytułu niewykonywania pracy (rozdział 34 kodeksu zabezpieczenia społecznego)

Emerytura gwarantowana i odszkodowanie gwarantowane, które zastąpiły pełne emerytury i renty państwowe przewidziane w ustawodawstwie o emeryturach i rentach państwowych, które miało zastosowanie przed dniem 1 stycznia 1993 r., oraz pełna emerytura lub renta państwowa przyznawana na podstawie przepisów przejściowych ustawodawstwa mającego zastosowanie od tego dnia.

▼ B

II. Świadczenia, o których mowa w art. 54 ust. 2 lit. b) rozporządzenia, a których kwota określana jest poprzez odniesienie do zaliczonego okresu uznawanego za spełniony między dniem, w którym nastąpiła realizacja ryzyka a terminem późniejszym

▼ M1

NIEMCY

▼ B

Renty inwalidzkie i rodzinne, w których pod uwagę brany jest okres uzupełniający Świadczenia z tytułu starości, w których pod uwagę brany jest okres uzupełniający już nabyty

▼ M1

HISZPANIA

▼ B

Świadczenia emerytalne lub świadczenia z tytułu przejścia na rentę na skutek trwałej niepełnosprawności (inwalidztwa) na podstawie Systemu Szczególnego dla Urzędników Służb Cywilnych należne na podstawie tytułu I ujednoliconego tekstu ustawy o emerytach i rencistach, jeżeli, w jakimkolwiek czasie realizacji ryzyka, beneficjent był urzędnikiem służby cywilnej pozostającym w służbie czynnej lub był tak traktowany jako taki; świadczenia z tytułu śmierci i renty rodzinne (na rzecz wdów/wdowców, sierot i rodziców) należne na podstawie tytułu I ujednoliconego tekstu ustawy o emerytach i rencistach, jeżeli, w chwili śmierci, urzędnik służby cywilnej pozostawał w służbie czynnej lub był traktowany jako taki

▼ M1

WŁOCHY

▼ B

Włoskie renty z tytułu niezdolności do pracy (*inabilità*)

▼ M1

ŁOTWA

Renta rodzinna wyliczana na podstawie zakładanych okresów ubezpieczenia (art. 23 ust. 8 ustawy z dnia 1 stycznia 1996 r. o emeryturach i rentach państwowych).

▼ M1

LITWA

- a) Renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane z państwowego ubezpieczenia społecznego na mocy ustawy o emeryturach i rentach z państwowego ubezpieczenia społecznego.
- b) Renty rodzinne i renty dla sierot z państwowego ubezpieczenia społecznego wyliczone, zgodnie z ustawą o emeryturach i rentach z państwowego ubezpieczenia społecznego, na podstawie renty z tytułu niezdolności do pracy, którą otrzymywał zmarły.

LUKSEMBURG

▼ B

Renty inwalidzkie i rodzinne

▼ M1

SŁOWACJA

- a) Słowackie świadczenia z tytułu inwalidztwa i pochodna od nich renta rodzinna.

▼ M4▼ M1

FINLANDIA

▼ B

Renty z tytułu zatrudnienia, w których pod uwagę brane są okresy przyszłe zgodnie z ustawodawstwem krajowym

▼ M8

SZWECJA

Odszkodowanie z tytułu choroby i odszkodowanie z tytułu niewykonywania pracy w postaci odszkodowania gwarantowanego (rozdział 35 kodeksu zabezpieczenia społecznego).

Renta rodzinna obliczana na podstawie zaliczonych okresów ubezpieczenia (rozdziały 76–85 kodeksu zabezpieczenia społecznego).

▼ B

III. Umowy, o których mowa w art. 54 ust. 2 lit. b) pkt i) rozporządzenia, służące zapobieganiu wielokrotnego brania pod uwagę tego samego zaliczonego okresu

Umowa o zabezpieczeniu społecznym z dnia 28 kwietnia 1997 między Republiką Finlandii a Republiką Federalną Niemiec

Umowa o zabezpieczeniu społecznym z dnia 10 listopada 2000 między Republiką Finlandii a Wielkim Księstwem Luksemburga

▼ M1

Konwencja nordycka z dnia 18 sierpnia 2003 r. o zabezpieczeniu społecznym

▼ M1

ZAŁĄCZNIK X

SPECJALNE NIESKŁADKOWE ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE

(art. 70 ust. 2 lit. c))

BELGIA

- a) Zasiłek zastępujący dochód (ustawa z dnia 27 lutego 1987 r.);
- b) Dochód gwarantowany dla osób starszych (ustawa z dnia 22 marca 2001 r.).

BUŁGARIA

Emerytura lub renta socjalna dla osób starszych (art. 89 kodeksu zabezpieczenia społecznego).

REPUBLIKA CZESKA

Zasiłek socjalny (ustawa o państwowej pomocy społecznej nr 117/1995 Sb.).

DANIA

Zasiłek na koszty zakwaterowania dla emerytów i rencistów (ustawa o indywidualnej pomocy dotyczącej zakwaterowania, tekst jednolity w ustawie nr 204 z dnia 29 marca 1995 r.).

NIEMCY

- a) Dochód zapewniający podstawowe utrzymanie dla osób starszych i osób o ograniczonych możliwościach zarobkowania, przyznawany na podstawie rozdziału 4 księgi XII kodeksu socjalnego;
- b) Świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania w ramach podstawowego zabezpieczenia dla osób poszukujących pracy, chyba że w odniesieniu do tych świadczeń spełnione są warunki kwalifikacji do czasowego dodatku po otrzymaniu zasiłku dla bezrobotnych (art. 24 ust. 1 księgi II kodeksu socjalnego).

ESTONIA

- a) Zasiłek dla niepełnosprawnych osób dorosłych (ustawa z dnia 27 stycznia 1999 r. o świadczeniach socjalnych dla osób niepełnosprawnych);
- b) Państwowy zasiłek dla bezrobotnych (ustawa z dnia 29 września 2005 r. o usługach służących zwiększaniu zatrudnienia i o wsparciu rynku pracy).

IRLANDIA

- a) Zasiłek dla osób poszukujących pracy (ujednolicona ustawa o ochronie socjalnej z 2005 r., część 3, rozdział 2);
- b) Emerytura lub renta państwowa (nieskładkowa) (ujednolicona ustawa o ochronie socjalnej z 2005 r., część 3, rozdział 4);
- c) Renta wdowia (nieskładkowa) i renta na rzecz wdowców (nieskładkowa) (ujednolicona ustawa o ochronie socjalnej z 2005 r., część 3, rozdział 6);
- d) Zasiłek z tytułu niepełnosprawności (ujednolicona ustawa o ochronie socjalnej z 2005 r., część 3, rozdział 10);
- e) Zasiłek z tytułu mobilności (ustawa o opiece zdrowotnej z 1970 r., dział 61);
- f) Renta dla osób niewidomych (ujednolicona ustawa o ochronie socjalnej z 2005 r., część 3, rozdział 5).

GRECJA

Specjalne świadczenia dla osób starszych (ustawa nr 1296/82).

HISZPANIA

- a) Gwarancja dochodu minimalnego (ustawa nr 13/82 z dnia 7 kwietnia 1982 r.);
- b) Świadczenia pieniężne w ramach pomocy osobom starszym i inwalidom niezdolnym do pracy (dekret królewski nr 2620/81 z dnia 24 lipca 1981 r.);
- c) (i) Nieskładkowe świadczenia z tytułu inwalidztwa oraz emerytury określone w art. 38 ust. 1 tekstu jednolitego ustawy ogólnej w sprawie zabezpieczenia społecznego, zatwierdzonej królewskim dekretem ustawodawczym nr 1/1994 z dnia 20 czerwca 1994 r.; oraz

▼ M1

- (ii) Świadczenia, które uzupełniają wyżej wymienione renty i emerytury, zgodnie z ustawodawstwem obowiązującym w Comunidades Autónomas, jeżeli takie uzupełniające świadczenia gwarantują minimalny dochód zapewniający utrzymanie z uwzględnieniem sytuacji społeczno-gospodarczej w danych Comunidades Autónomas;
- d) Zasiłki służące wspieraniu mobilności i pokryciu kosztów transportu (ustawa nr 13/1982 z dnia 7 kwietnia 1982 r.).

FRANCJA

- a) Dodatkowe zasiłki wypłacane:
  - (i) ze specjalnego funduszu inwalidzkiego; oraz
  - (ii) z funduszu solidarności z osobami starszymi w odniesieniu do praw nabytych
 (ustawa z dnia 30 czerwca 1956 r., skodyfikowana w księdze VIII kodeksu zabezpieczenia społecznego);
- b) Zasiłek dla niepełnosprawnych osób dorosłych (ustawa z dnia 30 czerwca 1975 r., skodyfikowana w księdze VIII kodeksu zabezpieczenia społecznego);
- c) Zasiłek specjalny (ustawa z dnia 10 lipca 1952 r., skodyfikowana w księdze VIII kodeksu zabezpieczenia społecznego) w odniesieniu do praw nabytych;
- d) Zasiłek przyznawany w ramach solidarności z osobami starszymi (rozporządzenie z dnia 24 czerwca 2004 r., skodyfikowane w księdze VIII kodeksu zabezpieczenia społecznego) od dnia 1 stycznia 2006 r.

WŁOCHY

- a) Renty socjalne dla osób bez środków do życia (ustawa nr 153 z dnia 30 kwietnia 1969 r.);
- b) Renty i zasiłki dla niepełnosprawnych lub inwalidów cywilnych (ustawa nr 118 z dnia 30 marca 1971 r., nr 18 z dnia 11 lutego 1980 r. i nr 508 z dnia 23 listopada 1988 r.);
- c) Renty i zasiłki dla głuchoniemych (ustawa nr 381 z dnia 26 maja 1970 r. i nr 508 z dnia 23 listopada 1988 r.);
- d) Renty i zasiłki dla niewidomych osób cywilnych (ustawa nr 382 z dnia 27 maja 1970 r. i nr 508 z dnia 23 listopada 1988 r.);
- e) Świadczenia uzupełniające minimalne emerytury i renty (ustawa nr 218 z dnia 4 kwietnia 1952 r., nr 638 z dnia 11 listopada 1983 r. i nr 407 z dnia 29 grudnia 1990 r.);
- f) Świadczenia uzupełniające zasiłki dla niepełnosprawnych (ustawa nr 222 z dnia 12 czerwca 1984 r.);
- g) Zasiłek socjalny (ustawa nr 335 z dnia 8 sierpnia 1995 r.);
- h) Dodatek socjalny (art. 1 ust. 1 i 12 ustawy nr 544 z dnia 29 grudnia 1988 r. z późniejszymi zmianami).

CYPR

- a) Emerytura lub renta socjalna (ustawa o emeryturach i rentach socjalnych z 1995 r. (ustawa 25(I)/95) z późniejszymi zmianami);
- b) Zasiłek dla osób niepełnosprawnych z poważnym uszkodzeniem narządu ruchu (decyzja Rady Ministrów nr 38210 z dnia 16 października 1992 r., nr 41370 z dnia 1 sierpnia 1994 r., nr 46183 z dnia 11 czerwca 1997 r. i nr 53675 z dnia 16 maja 2001 r.);
- c) Specjalny zasiłek dla osób niewidomych (ustawa o zasiłkach specjalnych z 1996 r. (ustawa 77(I)/96) z późniejszymi zmianami).

ŁOTWA

- a) Państwowe świadczenie z zabezpieczenia społecznego (ustawa o państwowych świadczeniach socjalnych z dnia 1 stycznia 2003 r.);
- b) Zasiłek na pokrycie kosztów transportu dla osób niepełnosprawnych o ograniczonej sprawności ruchowej (ustawa o państwowych świadczeniach socjalnych z dnia 1 stycznia 2003 r.).

▼ M1

LITWA

- a) Renta socjalna (ustawa z 2005 r. o państwowych świadczeniach socjalnych, art. 5);
- b) Zasiłek wyrównawczy (ustawa z 2005 r. o państwowych świadczeniach socjalnych, art. 15);
- c) Pokrycie kosztów transportu dla osób niepełnosprawnych o ograniczonej sprawności ruchowej (ustawa z 2000 r. o pokrywaniu kosztów transportu, art. 7).

LUKSEMBURG

Dochód dla osób o znacznym stopniu niepełnosprawności (art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 2003 r.), z wyjątkiem osób uznanych za pracowników niepełnosprawnych i zatrudnionych na zwykłym rynku pracy lub w zakładach pracy chronionej.

WĘGRY

- a) Roczne świadczenie z tytułu inwalidztwa (dekret Rady Ministrów nr 83/1987 (XII 27) o rocznym świadczeniu z tytułu inwalidztwa);
- b) Nieskładkowy zasiłek dla osób starszych (ustawa III z 1993 r. o administracji socjalnej i świadczeniach socjalnych);
- c) Zasiłek transportowy (dekret rządowy nr 164/1995 (XII 27) o zasiłkach transportowych dla osób ze znacznym upośledzeniem fizycznym).

MALTA

- a) Zasiłek uzupełniający (sekcja 73 ustawy z 1987 r. o zabezpieczeniu społecznym (rozd. 318));
- b) Świadczenie z tytułu starości (ustawa z 1987 r. o zabezpieczeniu społecznym (rozd. 318)).

NIDERLANDY

▼ M3

- a) Ustawa o wspieraniu pracy i zatrudnienia młodych osób niepełnosprawnych z dnia 24 kwietnia 1997 r. (Wet Wajong);

▼ M1

- b) Ustawa z dnia 6 listopada 1986 r. o świadczeniach uzupełniających (TW).

AUSTRIA

Dodatek wyrównawczy (ustawa federalna z dnia 9 września 1955 r. o powszechnym ubezpieczeniu społecznym – ASVG, ustawa federalna z dnia 11 października 1978 r. o ubezpieczeniu społecznym dla przedsiębiorców prowadzących działalność handlową – GSVG oraz ustawa federalna z dnia 11 października 1978 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników – BSVG).

POLSKA

Renta socjalna (ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rentach socjalnych).

PORTUGALIA

- a) Nieskładkowe państwowe świadczenia z tytułu starości i inwalidztwa (dekret z mocą ustawy nr 464/80 z dnia 13 października 1980 r.);
- b) Nieskładkowa renta wdowa (dekret wykonawczy nr 52/81 z dnia 11 listopada 1981 r.);
- c) Dodatek przyznawany w ramach solidarności z osobami starszymi (dekret z mocą ustawy nr 232/2005 z dnia 29 grudnia 2005 r. zmieniony dekretem z mocą ustawy nr 236/2006 z dnia 11 grudnia 2006 r.).

SŁOWENIA

- a) Emerytura lub renta państwowa (ustawa z dnia 23 grudnia 1999 r. o ubezpieczeniu emerytalnym i rentowym i ubezpieczeniu z tytułu niepełnosprawności);
- b) Dodatek do dochodu emerytów lub rencistów (ustawa z dnia 23 grudnia 1999 r. o ubezpieczeniu emerytalnym i rentowym i ubezpieczeniu z tytułu niepełnosprawności);
- c) Zasiłek na pokrycie kosztów utrzymania (ustawa z dnia 23 grudnia 1999 r. o ubezpieczeniu emerytalnym i rentowym i ubezpieczeniu z tytułu niepełnosprawności).

▼ M1

SŁOWACJA

- a) Wyrównanie przyznane przed dniem 1 stycznia 2004 r. w przypadku emerytur lub rent stanowiących jedyne źródło dochodu;
- b) Emerytura lub renta socjalna przyznana przed dniem 1 stycznia 2004 r.

FINLANDIA

- a) Zasiłek mieszkaniowy dla emerytów i rencistów (ustawa w sprawie zasiłku mieszkaniowego dla emerytów i rencistów, 571/2007);
- b) Świadczenie wspierające wejście na rynek pracy (ustawa o zasiłkach dla bezrobotnych 1290/2002);
- c) Specjalna pomoc dla imigrantów (ustawa o specjalnej pomocy dla imigrantów, 1192/2002).

SZWECJA

- a) Dodatki mieszkaniowe dla osób otrzymujących emerytury lub renty (ustawa 2001:761);
- b) Pomoc finansowa dla osób starszych (ustawa 2001:853).

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

- a) Państwowy kredyt emerytalno-rentowy (ustawa z 2002 r. o państwowym kredycie emerytalno-rentowym i ustawa z 2002 r. o państwowym kredycie emerytalno-rentowym (Irlandia Północna));
- b) Zasiłki dla osób poszukujących pracy uzależnione od wysokości dochodu (ustawa z 1995 r. o osobach poszukujących pracy i rozporządzenie z 1995 r. o osobach poszukujących pracy (Irlandia Północna));

▼ M3

▼ M1

- d) Zasiłek dla osób niepełnosprawnych – część dotycząca przemieszczania się (ustawa z 1992 r. o składkach na zabezpieczenie społeczne i świadczeniach z tego zabezpieczenia oraz ustawa z 1992 r. o składkach na zabezpieczenie społeczne i świadczeniach z tego zabezpieczenia (Irlandia Północna));

▼ M3

- e) Uzależniony od wysokości dochodu zasiłek dochodowy dla osób niepracujących (ustawa o reformie systemu opieki społecznej z 2007 r. i ustawa o reformie systemu opieki społecznej dla Irlandii Północnej z 2007 r.).

ZALĄCZNIK XI

PRZEPISY SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE STOSOWANIA USTAWODAWSTW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

(art. 51 ust. 3, art. 56 ust. 1 i art. 83)

BULGARIA

Artykuł 33 ust. 1 bułgarskiej ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym stosuje się do osób, dla których Bułgaria jest właściwym państwem członkowskim zgodnie z rozdziałem I tytułu III niniejszego rozporządzenia.

REPUBLIKA CZESKA

Do celów określenia, kogo zgodnie z art. 1 lit. i) uznaje się za członka rodziny, termin „małżonek” odnosi się również do zarejestrowanych partnerów, o których mowa w czeskiej ustawie nr 115/2006 Coll. o zarejestrowanych związkach partnerskich.

DANIA

1. a) W celu wyliczenia wysokości emerytury lub renty na podstawie ustawy „lov om social pension” (ustawa o emeryturach i rentach socjalnych) uznaje się, że okresy pracy najemnej lub pracy na własny rachunek ukończone na podstawie ustawodawstwa Danii przez pracownika przygranicznego lub pracownika przybyłego do Danii w celu wykonania pracy o charakterze sezonowym są okresami zamieszkania ukończonymi w Danii przez pozostałego przy życiu współmałżonka, o ile w tych okresach pozostały przy życiu współmałżonek pozostawał w związku małżeńskim z danym pracownikiem i nie nastąpiła separacja od stołu ani łóża ani separacja faktyczna z powodu niezgodności charakterów oraz o ile w tych okresach małżonek zamieszkiwał na terytorium innego państwa członkowskiego. Na użytek niniejszego punktu „praca o charakterze sezonowym” oznacza pracę, która z uwagi na cykl pór roku musi być wykonywana co roku.
- b) W celu wyliczenia wysokości emerytury lub renty na podstawie ustawy lov om social pension (ustawa o emeryturach i rentach socjalnych) uznaje się, że okresy pracy najemnej lub działalności na własny rachunek ukończone na podstawie ustawodawstwa Danii przed dniem 1 stycznia 1984 r. przez osobę, która nie podlega pkt 2 lit. a), są okresami zamieszkania ukończonymi w Danii przez pozostałego przy życiu współmałżonka, o ile w tych okresach pozostały przy życiu współmałżonek pozostawał w związku małżeńskim z daną osobą i nie nastąpiła separacja od stołu ani łóża ani separacja faktyczna z powodu niezgodności charakterów oraz o ile w tych okresach małżonek zamieszkiwał na terytorium innego państwa członkowskiego.
- c) Okresy, które należy uwzględnić w związku z lit. a) i b), nie są brane pod uwagę, jeżeli zbiegają się one z okresami uwzględnionymi w celu obliczenia wysokości świadczenia emerytalno-rentowego należnego zainteresowanemu na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego o ubezpieczeniu obowiązkowym lub z okresami, w których osoba ta otrzymywała świadczenie na podstawie tego ustawodawstwa. Jednakże okresy te są uwzględniane, jeżeli roczna kwota wspomnianego świadczenia jest niższa niż połowa podstawowej kwoty emerytury lub renty socjalnej.
2. a) Niezależnie od przepisów art. 6 niniejszego rozporządzenia osoby, które nie wykonywały pracy zarobkowej w co najmniej jednym z państw członkowskich, są uprawnione do otrzymywania duńskiej emerytury lub renty socjalnej jedynie wtedy, jeżeli stale mieszkają lub uprzednio stale mieszkały w Danii przez co najmniej trzy lata i jeżeli spełniają wymagania wiekowe ustalone w ustawodawstwie Danii. Z zastrzeżeniem przepisów art. 4 niniejszego rozporządzenia art. 7 nie ma zastosowania do duńskiej emerytury lub renty socjalnej, do której takie osoby nabyły prawa.
- b) Powyższe przepisy nie mają zastosowania do praw, jakie do duńskiej emerytury lub renty socjalnej mają członkowie rodziny osób wykonujących obecnie lub uprzednio pracę zarobkową w Danii, a także studenci i członkowie ich rodzin.
3. Tymczasowe świadczenia dla bezrobotnych, którzy zostali objęci ledighedsydelse (systemem pracy elastycznej) (ustawa nr 455 z dnia 10 czerwca 1997 r.), podlegają przepisom tytułu III rozdział 6 niniejszego rozporządzenia. W odniesieniu do bezrobotnych udających się do innego państwa członkowskiego przepisy art. 64 i 65 będą stosowane w przypadku, gdy to państwo członkowskie ma podobne systemy zatrudnienia dla tej samej kategorii osób.

▼ **M1**

4. W przypadku gdy beneficjentowi duńskiej emerytury lub renty socjalnej należy się również renta rodzinna od innego państwa członkowskiego, to do celów stosowania ustawodawstwa duńskiego obydwu świadczenia traktowane są jak świadczenia tego samego rodzaju w rozumieniu art. 53 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem jednak że osoba, której renta rodzinna jest obliczona na podstawie jej okresów ubezpieczenia lub zamieszkania, nabyła także prawo do duńskiej emerytury lub renty socjalnej.

NIEMCY

1. Niezależnie od art. 5 lit. a) rozporządzenia oraz art. 5 ust. 4 pkt 1 Sozialgesetzbuch VI (kodeks socjalny, tom VI), osoba otrzymująca pełną emeryturę na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego może wystąpić o objęcie ubezpieczeniem obowiązkowym w ramach niemieckiego systemu ubezpieczeń emerytalno-rentowych.

▼ **M3**

2. Nie naruszając przepisów art. 5 lit. a) niniejszego rozporządzenia oraz art. 7 Sozialgesetzbuch VI (Kodeks Prawa Socjalnego tom VI), osoba ubezpieczona obowiązkowo w innym państwie członkowskim lub otrzymująca emeryturę na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego może przystąpić do systemu ubezpieczenia dobrowolnego w Niemczech.

▼ **M1**

3. Do celów przyznania świadczeń pieniężnych na mocy SGB V § 47(1), SGB VII §47(1) i Reichsversicherungsordnung § 200(2) ubezpieczonym mieszkającym w innym państwie członkowskim w ramach niemieckich systemów ubezpieczeń oblicza się płacę netto, która jest wykorzystywana do oszacowania świadczeń tak, jakby ubezpieczony mieszkał w Niemczech, chyba że ubezpieczony wystąpi o oszacowanie na podstawie płacy netto, którą faktycznie otrzymuje.
4. Obywatele innych państw członkowskich, których miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu znajduje się poza terytorium Niemiec i którzy spełniają ogólne warunki niemieckiego systemu ubezpieczeń emerytalno-rentowych, mogą wpłacać do niego składki dobrowolne jedynie wówczas, gdy byli dobrowolnie lub obowiązkowo ubezpieczeni we wcześniejszym okresie w niemieckim systemie ubezpieczeń emerytalno-rentowych; powyższe ma również zastosowanie do bezpaństwowców i uchodźców, których miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu znajduje się w innym państwie członkowskim.
5. Okres naliczany ryczałtowo (Pauschale Anrechnungszeit) jest zgodnie z przepisami art. 253 Sozialgesetzbuch VI (kodeks socjalny, tom VI) ustalany wyłącznie w odniesieniu do okresów niemieckich.
6. W przypadku gdy do ponownego obliczenia świadczenia ma zastosowanie niemieckie ustawodawstwo emerytalno-rentowe obowiązujące w dniu 31 grudnia 1991 r., to do uwzględniania niemieckich okresów zastępczych (Ersatzzeiten) zastosowanie ma wyłącznie ustawodawstwo niemieckie.
7. Ustawodawstwo niemieckie dotyczące wypadków przy pracy i chorób zawodowych, za które należy się odszkodowanie na podstawie ustawy o rentach zagranicznych, oraz dotyczące świadczeń za okresy ubezpieczenia, które można zaliczyć na podstawie ustawy o rentach zagranicznych na obszarach wymienionych w art. 1 ust. 2 i 3 ustawy o osobach wysiedlonych i uchodźcach (Bundesvertriebenengesetz) zachowuje zastosowanie w ramach zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia niezależnie od przepisów art. 2 ustawy o rentach zagranicznych (Fremdrentengesetz).
8. Aby obliczyć teoretyczną wysokość świadczenia, o której mowa w art. 52 ust. 1 lit. b) ppkt (i) niniejszego rozporządzenia, w systemach emerytalno-rentowych dotyczących wolnych zawodów, właściwa instytucja przyjmuje – dla każdego roku ubezpieczenia ukończonego na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego – za podstawę średnie należne roczne świadczenie, do którego prawo zainteresowany nabył w okresie podlegania właściwej instytucji przez opłacanie składek.

ESTONIA

Do celów obliczania wysokości świadczeń rodzicielskich okresy zatrudnienia w państwach członkowskich innych niż Estonia uznaje się za oparte na tej samej średniej kwocie podatku socjalnego co kwota płacona w okresach zatrudnienia w Estonii, z którymi to okresami okresy te są sumowane. Jeśli w ciągu danego roku dana osoba była zatrudniona wyłącznie w innych państwach członkowskich, uznaje się, że obliczenie wysokości świadczenia opiera się na średnim podatku socjalnym płaconym w Estonii pomiędzy danym rokiem a urlopem macierzyńskim.

▼ M1

IRLANDIA

1. Niezależnie od art. 21 ust. 2 i art. 62 niniejszego rozporządzenia, aby obliczyć odnośne dochody tygodniowe zaliczalne na poczet ubezpieczenia danej osoby w celu przyznania jej świadczenia chorobowego lub zasiłku dla bezrobotnych na mocy ustawodawstwa irlandzkiego, osobie tej zalicza się kwotę równą średniej płacy tygodniowej pracowników najemnych w danym roku za każdy tydzień przepracowany w charakterze pracownika najemnego na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego w tym okresie.
2. W przypadku gdy zastosowanie ma art. 46 niniejszego rozporządzenia, a w czasie gdy zainteresowany podlega ustawodawstwu innego państwa członkowskiego, wystąpi u niego niezdolność do pracy prowadząca do inwalidztwa, to do celów sekcji 118 ust. 1 lit. a) ujednoliconej ustawy o ochronie socjalnej z 2005 r. Irlandia uwzględni wszystkie okresy, w których ze względu na inwalidztwo wynikające z niezdolności do pracy byłby on uznany za niezdolnego do pracy na mocy ustawodawstwa irlandzkiego.

GRECJA

1. Ustawa nr 1469/84 dotycząca dobrowolnego przystąpienia do systemu ubezpieczenia emerytalno-rentowego dla obywateli greckich i obcokrajowców pochodzenia greckiego ma zastosowanie do obywateli innych państw członkowskich, bezpaństwowców i uchodźców, jeżeli dane osoby, bez względu na ich miejsce zamieszkania lub pobytu, w pewnym okresie były objęte obowiązkowym lub dobrowolnym greckim systemem ubezpieczeń emerytalno-rentowych.
2. Niezależnie od art. 5 lit. a) niniejszego rozporządzenia i art. 34 ustawy 1140/1981, osoba, która otrzymuje rentę z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej na mocy ustawodawstwa innego państwa członkowskiego, może wystąpić o objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem na mocy ustawodawstwa stosowanego przez system ubezpieczeń rolniczych (OGA), w zakresie, w jakim osoba ta prowadzi działalność objętą zakresem tego ustawodawstwa.

HISZPANIA

1. Do celu stosowania art. 52 ust. 1 lit. b) ppkt (i) niniejszego rozporządzenia lata, których pracownikowi brakuje do wieku dobrowolnego lub obowiązkowego przejścia na emeryturę zgodnie z wymogami art. 31 ust. 4 skonsolidowanej wersji ustawy Ley de Clases Pasivas del Estado (ustawa o emeryturach i rentach urzędników państwowych), uwzględniane są jako lata faktycznej służby państwowej tylko wtedy, gdy w momencie nastąpienia zdarzenia dającego prawo do renty inwalidzkiej lub rodzinnej beneficjent objęty był hiszpańskim systemem specjalnym dla urzędników służby cywilnej lub wykonywał działalność, na którą system został rozszerzony, lub wykonywał działalność, która – jeżeli byłaby wykonywana w Hiszpanii — wymagałaby objęcia go specjalnym systemem państwowym dla urzędników służby cywilnej, pracowników sił zbrojnych lub pracowników wymiaru sprawiedliwości.
2. a) Na podstawie art. 56 ust. 1 lit. c) niniejszego rozporządzenia wysokość teoretycznego świadczenia hiszpańskiego jest obliczana na podstawie faktycznych składek ubezpieczonego opłacanych w latach bezpośrednio poprzedzających wpłatę ostatniej składki na rzecz hiszpańskiego systemu zabezpieczenia społecznego. Jeżeli obliczając podstawową kwotę świadczenia, należy uwzględnić okresy ubezpieczenia lub zamieszkania, do których miało zastosowanie ustawodawstwo innych państw członkowskich, to do wspomnianych okresów stosuje się tę podstawę wymiaru składek w Hiszpanii, która jest czasowo najbliższa okresom odniesienia, z uwzględnieniem zmian wskaźnika cen detalicznych.
  - b) Do uzyskanej kwoty świadczenia należy dodać kwotę podwyżek i rewaloryzacji obliczaną za każdy kolejny rok dla świadczeń tego samego rodzaju.
3. Okresy ukończone w innym państwie członkowskim, które muszą być obliczone w systemie specjalnym dla urzędników służby cywilnej, pracowników sił zbrojnych i pracowników wymiaru sprawiedliwości, należy do celów art. 56 niniejszego rozporządzenia traktować w ten sam sposób co czasowo najbliższe okresy objęte ubezpieczeniem w ramach służby cywilnej w Hiszpanii.

▼ M1

4. Kwoty dodatkowe za wiek, o których mowa w drugim przepisie przejściowym ustawy ogólnej o ubezpieczeniach społecznych, dotyczą wszystkich beneficjentów rozporządzenia, którzy mają składki na swoje nazwisko opłacane zgodnie z ustawodawstwem hiszpańskim sprzed dnia 1 stycznia 1967 r.; zgodnie z art. 5 niniejszego rozporządzenia wyklucza się możliwość tego, by okresy ubezpieczenia zaliczone w innym państwie członkowskim przed wspomnianą datą traktować tak samo, jakby składki były opłacane w Hiszpanii, wyłącznie do celów niniejszego rozporządzenia. Datą odniesienia, która zastąpi dzień 1 stycznia 1967 r., będzie na użytek systemu specjalnego dla marynarzy dzień 1 sierpnia 1970 r., a na użytek specjalnego systemu zabezpieczenia społecznego dla górnictwa węglowego – dzień 1 kwietnia 1969 r.

FRANCJA

▼ M3▼ M1

2. W przypadku osób, które otrzymują świadczenia rzeczowe we Francji zgodnie z art. 17, 24 lub 26 niniejszego rozporządzenia i które mieszkają w departamentach Haut-Rhin, Bas-Rhin lub Moselle, świadczenia rzeczowe udzielane w imieniu instytucji innego państwa członkowskiego, które ponosi koszt tych świadczeń, obejmują świadczenia zapewniane zarówno w ramach ogólnego systemu ubezpieczeń na wypadek choroby oraz w ramach lokalnego systemu obowiązkowego dodatkowego ubezpieczenia na wypadek choroby na obszarze Alsace-Moselle.
3. Francuskie ustawodawstwo mające zastosowanie do osoby, która wykonuje lub uprzednio wykonywała pracę najemną lub pracę na własny rachunek, do celu stosowania rozdziału 5 tytuł III niniejszego rozporządzenia obejmuje podstawowy(-e) system(y) emerytalny(-e) oraz uzupełniający(-e) system(y) emerytalny(-e), którym dana osoba podlegała.

CYPR

Do celów stosowania przepisów art. 6, 51 i 61 niniejszego rozporządzenia, w odniesieniu do każdego okresu rozpoczynającego się dnia 6 października 1980 r., lub po tym dniu, każdy tydzień ubezpieczenia na mocy ustawodawstwa Republiki Cypryjskiej jest określany poprzez podzielenie całkowitej płacy podlegającej ubezpieczeniu w danym okresie przez tygodniową kwotę podstawowej płacy podlegającej ubezpieczeniu mającej zastosowanie w danym roku składkowym, pod warunkiem że liczba tygodni określonych w ten sposób nie przekracza liczby tygodni kalendarzowych w danym okresie.

MALTA

Przepisy szczególne dotyczące urzędników służby cywilnej

- a) Wyłącznie do celów stosowania art. 49 i 60 niniejszego rozporządzenia osoby zatrudnione na mocy ustawy o siłach zbrojnych Malty (rozdział 220 ustawodawstwa maltańskiego), ustawy o policji (rozdział 164 ustawodawstwa maltańskiego) i ustawy o więziennictwie (rozdział 260 ustawodawstwa maltańskiego) traktowane są jak urzędnicy służby cywilnej.
- b) Emerytury lub renty wypłacane na mocy wspomnianych powyżej ustaw i na mocy rozporządzenia o emeryturach i rentach (rozdział 93 ustawodawstwa maltańskiego) uznawane są – wyłącznie do celów art. 1 lit. e) rozporządzenia – za „systemy specjalne dla urzędników służby cywilnej”.

NIDERLANDY

1. Ubezpieczenia zdrowotne

- a) W zakresie uprawnienia do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa holenderskiego, osoby uprawnione do świadczeń rzeczowych do celów stosowania tytułu III rozdział 1 i 2 niniejszego rozporządzenia oznaczają:
  - (i) osoby, które na podstawie art. 2 Zorgverzekeringswet (ustawy o ubezpieczeniach zdrowotnych) są zobowiązane do ubezpieczenia się w instytucji świadczącej ubezpieczenia zdrowotne; oraz
  - (ii) osoby będące członkami rodzin personelu wojskowego w czynnej służbie, które mieszkają w innym państwie członkowskim, i osoby, które mają miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim i które na mocy niniejszego rozporządzenia są uprawnione do opieki zdrowotnej na koszt Niderlandów w swoim państwie zamieszkania, o ile osoby te nie zostały uwzględnione w ppkt (i).

▼ M1

- b) Osoby, o których mowa w pkt 1 lit. a) ppkt (i), muszą, zgodnie z przepisami Zorgverzekeringswet (ustawy o ubezpieczeniach zdrowotnych), ubezpieczyć się w instytucji świadczącej ubezpieczenia zdrowotne, natomiast osoby, o których mowa w pkt 1 lit. a) ppkt (ii), muszą zarejestrować się w College voor zorgverzekeringen (Komisji ds. Ubezpieczeń Zdrowotnych).
- c) Przepisy Zorgverzekeringswet (ustawy o ubezpieczeniach zdrowotnych) oraz Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (ustawy ogólnej o szczególnych kosztach medycznych) dotyczące odpowiedzialności za opłacanie składek stosuje się do osób, o których mowa w lit. a), oraz do członków ich rodzin. W odniesieniu do członków rodziny składki są pobierane od osoby, której pierwotnie przysługuje prawo do opieki zdrowotnej, z wyjątkiem członków rodzin personelu wojskowego mieszkających w innym państwie członkowskim, od których składki pobierane są bezpośrednio.
- d) Przepisy Zorgverzekeringswet (ustawy o ubezpieczeniach zdrowotnych) dotyczące opóźnionego ubezpieczenia stosuje się odpowiednio w przypadku opóźnionej rejestracji w College voor zorgverzekeringen (Komisji ds. Ubezpieczeń Zdrowotnych) w odniesieniu do osób, o których mowa w pkt 1 lit. a) ppkt (ii).
- e) Osoby uprawnione do świadczeń rzeczowych na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego innego niż Niderlandy, zamieszkujące lub przebywające czasowo w Niderlandach, są uprawnione do świadczeń rzeczowych zgodnie z polisą oferowaną ubezpieczonym w Niderlandach przez instytucję ich miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu, z uwzględnieniem art. 11 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 19 ust. 1 Zorgverzekeringswet (ustawy o ubezpieczeniach zdrowotnych), a także do świadczeń rzeczowych określonych w Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (ustawy ogólnej o ubezpieczeniu od szczególnych kosztów medycznych).
- f) Do celów stosowania art. 23–30 niniejszego rozporządzenia następujące świadczenia (a także emerytury i renty objęte tytułem III rozdział 4 i 5 niniejszego rozporządzenia) są traktowane jako emerytury i renty należne na mocy ustawodawstwa holenderskiego:
- emerytury i renty przyznane na podstawie ustawy z dnia 6 stycznia 1966 r. o emeryturach i rentach dla urzędników służby cywilnej oraz osób pozostałych przy życiu po ich śmierci (Algemene burgerlijke pensioenwet) (niderlandzka ustawa o emeryturach i rentach dla służby cywilnej),
  - emerytury i renty przyznane na podstawie ustawy z dnia 6 października 1966 r. o emeryturach i rentach dla wojskowych oraz osób pozostałych przy życiu po ich śmierci (Algemene militaire pensioenwet) (ustawa o emeryturach i rentach dla wojskowych),
  - świadczenia z tytułu niezdolności do pracy, przyznane na podstawie ustawy z dnia 7 czerwca 1972 r. o świadczeniach z tytułu niezdolności do pracy dla wojskowych (Wetarbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen) (ustawa o świadczeniach z tytułu niezdolności do pracy dla wojskowych),
  - emerytury i renty przyznane na podstawie ustawy z dnia 15 lutego 1967 r. o emeryturach i rentach dla pracowników NV Nederlandse Spoorwegen (Kolei Holenderskich) i osób pozostałych przy życiu po ich śmierci (Sporwegpensioenwet) (ustawa o rentach i emeryturach kolejowych),
  - emerytury i renty przyznane na podstawie Reglement Dienstvoorwaarden Nederlandse Spoorwegen (rozporządzenia w sprawie warunków zatrudnienia w Kolejach Niderlandzkich),
  - świadczenia przyznawane emerytom, zanim osiągną wiek emerytalny – 65 lat, w ramach systemu emerytalnego, które mają byłym pracownikiem najemnym zapewnić dochód na starość, lub świadczenia zapewniane na wypadek przedwczesnego odejścia z rynku pracy w ramach systemu ustanowionego przez państwo lub na mocy porozumienia branżowego dla osób w wieku co najmniej 55 lat,
  - świadczenia przyznawane wojskowym i urzędnikom służby cywilnej w ramach systemu mającego zastosowanie w przypadku redukcji etatów, przeniesienia na emeryturę i wcześniejszej emerytury.

▼ M6▼ M7

_____

▼ M3

_____

- h) Do celów art. 18 ust. 1 niniejszego rozporządzenia osoby, o których mowa w ust. 1 lit. a) ppkt (ii) niniejszego załącznika, przebywające czasowo w Niderlandach, są uprawnione do świadczeń rzeczowych zgodnie z polisą oferowaną ubezpieczonym w Niderlandach przez instytucję ich miejsca pobytu, z uwzględnieniem art. 11 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 19 ust. 1 Zorgverzekeringswet (ustawy ogólnej o ubezpieczeniach zdrowotnych), a także do świadczeń rzeczowych określonych w Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (ustawie ogólnej o ubezpieczeniu od szczególnych kosztów medycznych).

▼ M1

2. Zastosowanie ustawy Algemene Ouderdomswet (AOW) ► M3 (ustawa ogólna o ubezpieczeniu emerytalnym) ◀

- a) Odliczenia, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy Algemene Ouderdomswet (AOW) ► M3 (ustawa ogólna o ubezpieczeniu emerytalnym) ◀, nie stosuje się do lat kalendarzowych sprzed dnia 1 stycznia 1957 r., w których beneficjent niespełniający warunków pozwalających uznać te lata za okresy ubezpieczenia:

- mieszkał w Niderlandach między 15 a 65 rokiem życia, lub
- mieszkał w innym państwie członkowskim, ale pracował w Niderlandach dla pracodawcy mającego siedzibę w Niderlandach, lub
- pracował w innym państwie członkowskim w okresach uznawanych przez holenderski system zabezpieczenia społecznego jako okresy ubezpieczenia.

W drodze odstępstwa od przepisów art. 7 AOW każdy, kto mieszkał lub pracował w Niderlandach zgodnie z powyższymi warunkami jedynie przed dniem 1 stycznia 1957 r., jest uznawany za uprawnionego do otrzymania świadczenia.

- b) Odliczenia, o którym mowa w art. 13 ust. 1 AOW, nie stosuje się do lat kalendarzowych sprzed 2 sierpnia 1989 r., w których – w wieku od 15 do 65 lat – osoba pozostająca obecnie lub uprzednio w związku małżeńskim nie była ubezpieczona na podstawie ► M3 powyższej ustawy ◀ i mieszkała w państwie członkowskim innym niż Niderlandy, jeżeli te lata kalendarzowe zbiegają się z okresami ubezpieczenia ukończonymi przez współmałżonka tej osoby na podstawie ► M3 powyższej ustawy ◀ lub z latami kalendarzowymi uwzględnianymi na podstawie pkt 2 lit. a) – o ile małżeństwo trwało przez ten okres.

W drodze odstępstwa od przepisów art. 7 AOW uznaje się, że osoba taka ma prawo do otrzymania świadczenia.

- c) Odliczenia, o którym mowa w art. 13 ust. 2 AOW, nie stosuje się do lat kalendarzowych sprzed dnia 1 stycznia 1957 r., w których współmałżonek beneficjenta niespełniający warunków pozwalających uznać te lata okresy ubezpieczenia:

- mieszkał w Niderlandach między 15 a 65 rokiem życia, lub
- mieszkał w innym państwie członkowskim, ale pracował w Niderlandach dla pracodawcy mającego siedzibę w Niderlandach, lub

▼ M1

— pracował w innym państwie członkowskim w okresach uznawanych przez niderlandzki system zabezpieczenia społecznego jako okresy ubezpieczenia.

d) Odliczenia, o którym mowa w art. 13 ust. 1 AOW, nie stosuje się do lat kalendarzowych sprzed 2 sierpnia 1989 r., w których — w wieku od 15 do 65 lat — współmałżonek beneficjenta mieszkający w państwie członkowskim innym niż Niemcy nie był ubezpieczony na podstawie wspomnianej ustawy, jeżeli te lata kalendarzowe zbiegają się z okresami ubezpieczenia ukończonymi przez beneficjenta na podstawie wspomnianej ustawy lub z latami kalendarzowymi uwzględnianymi na mocy pkt 2 lit. a) — o ile małżeństwo trwało przez ten okres.

e) Punkt 2 lit. a), b), c) i d) nie mają zastosowania do okresów zbiegających się z:

— okresami, które można uwzględnić podczas obliczania wysokości uprawnień emerytalnych na podstawie ustawodawstwa o ubezpieczeniu emerytalnym państwa członkowskiego innego niż Niemcy, lub

— okresami, za które zainteresowany pobierał emeryturę na podstawie tego ustawodawstwa.

Okresy ubezpieczenia dobrowolnego w systemie innego państwa członkowskiego nie są uwzględniane do celów niniejszego przepisu.

f) Punkt 2 lit. a), b), c) i d) mają zastosowanie jedynie wtedy, gdy zainteresowany mieszkał w co najmniej jednym państwie członkowskim przez sześć lat od chwili ukończenia 59 roku życia, jedynie dopóty, dopóki zainteresowany mieszka w jednym z tych państw członkowskich.

g) W drodze odstępstwa od rozdziału IV AOW każdy, kto mieszka w państwie członkowskim innym niż Niemcy i czyj współmałżonek objęty jest ubezpieczeniem obowiązkowym w ramach tej ustawy, ma prawo dobrowolnie przystąpić do tego ubezpieczenia na podstawie tej ustawy w okresach, w których współmałżonek podlega ubezpieczeniu obowiązkowemu.

Prawo to nie wygasa, jeżeli obowiązkowe ubezpieczenie współmałżonka ustaje z powodu jego śmierci, a drugi współmałżonek otrzymuje jedynie emeryturę lub rentę na podstawie ustawy Algemene nabestaandenwet ► M3 (ustawa ogólna dotycząca osób pozostałych przy życiu po śmierci żywiciela) ◀.

W każdym przypadku prawo do przystąpienia do ubezpieczenia dobrowolnego wygasa z dniem, w którym dana osoba osiąga wiek 65 lat.

Wysokość składki na ubezpieczenie dobrowolne ustalana jest zgodnie z przepisami określającymi wysokość składek na ubezpieczenie dobrowolne przewidziane w AOW. Jeżeli jednak ubezpieczenie dobrowolne jest kontynuowane jeszcze z okresu ubezpieczenia, o którym mowa w pkt 2 lit. b), to wysokość składki ustalana jest zgodnie z przepisami określającymi wysokość składek na ubezpieczenie obowiązkowe przewidziane w AOW i uznaje się, że podlegający uwzględnieniu dochód był otrzymany w Niemczech.

h) Prawo, o którym mowa w pkt 2 lit. g), nie przysługuje osobom ubezpieczonym na podstawie ustawodawstwa o emeryturach lub rentach rodzinnych, które obowiązują w innym państwie członkowskim.

i) Każdy, kto ma zamiar przystąpić do ubezpieczenia dobrowolnego na mocy pkt 2 lit. g), musi wystąpić z takim wnioskiem do Banku Ubezpieczeń Społecznych (Sociale Verzekeringsbank) najpóźniej rok po spełnieniu warunków przystąpienia.

▼ **M1**3. Zastosowanie ustawy Algemene nabestaandenwet (ANW) ► **M3** (ustawa ogólna dotycząca osób pozostałych przy życiu po śmierci żywiciela) ◄

- a) Jeżeli pozostali przy życiu współmałżonek ma prawo do otrzymywania renty rodzinnej na podstawie Algemene Nabestaandenwet (ANW) (ustawa ogólna dotycząca osób pozostałych przy życiu po śmierci żywiciela) zgodnie z art. 51 ust. 3 niniejszego rozporządzenia, wysokość tej renty oblicza się zgodnie z art. 52 ust. 1 lit. b) niniejszego rozporządzenia.

Do celów stosowania niniejszych przepisów okresy ubezpieczenia sprzed dnia 1 października 1959 r. uznaje się również za okresy ubezpieczenia ukończone na podstawie ustawodawstwa holenderskiego, jeżeli w ich trakcie ubezpieczony po ukończeniu 15 roku życia:

— mieszkał w Niderlandach, lub

— mieszkał w innym państwie członkowskim, ale pracował w Niderlandach dla pracodawcy mającego siedzibę w Niderlandach, lub

— pracował w innym państwie członkowskim w okresach uznawanych przez holenderski system zabezpieczenia społecznego jako okresy ubezpieczenia.

- b) Nie bierze się pod uwagę okresów, które należy uwzględnić w myśl pkt 3 lit. a), zbiegających się z okresami ubezpieczenia obowiązkowego ukończonymi na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego w odniesieniu do rent rodzinnych.

- c) Do celów stosowania art. 52 ust. 1 lit. b) niniejszego rozporządzenia, jedynie okresy ubezpieczenia następujące po 15 roku życia, ukończone na podstawie ustawodawstwa holenderskiego są uwzględniane jako okresy ubezpieczenia.

- d) W drodze odstępstwa od art. 63a ust. 1 ANW osoba, która mieszka w państwie członkowskim innym niż Niderlandy i której współmałżonek objęty jest ubezpieczeniem obowiązkowym przewidzianym w ANW, ma prawo przystąpić do ubezpieczenia dobrowolnego przewidzianego w ► **M3** powyższej ustawie ◄, jeżeli ubezpieczenie to rozpoczęło się przed dniem rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia, ale tylko w okresach, w których współmałżonek podlega ubezpieczeniu obowiązkowemu.

Prawo to wygasa, gdy ustaje obowiązkowe ubezpieczenie współmałżonka przewidziane w ANW, chyba że obowiązkowe ubezpieczenie współmałżonka ustaje z powodu jego śmierci, a drugi współmałżonek otrzymuje jedynie emeryturę lub rentę na podstawie ANW.

W każdym przypadku prawo do przystąpienia do ubezpieczenia dobrowolnego wygasa z dniem, w którym dana osoba osiąga wiek 65 lat.

Wysokość składki na ubezpieczenie dobrowolne ustalana jest zgodnie z przepisami określającymi wysokość składek na ubezpieczenie dobrowolne przewidziane w ANW. Jeżeli jednak ubezpieczenie dobrowolne jest kontynuowane jeszcze z okresu ubezpieczenia, o którym mowa w pkt 2 lit. b), to wysokość składki ustalana jest zgodnie z przepisami określającymi wysokość składek na ubezpieczenie obowiązkowe przewidziane w ANW i uznaje się, że podlegający uwzględnieniu dochód był otrzymany w Niderlandach.

▼ **M1**

4. Zastosowanie ustawodawstwa holenderskiego w zakresie niezdolności do pracy

a) Jeżeli na podstawie art. 51 ust. 3 niniejszego rozporządzenia zainteresowany uprawniony jest do niderlandzkiego świadczenia z tytułu inwalidztwa, to kwota, o której mowa w art. 52 ust. 1 lit. b) niniejszego rozporządzenia i która służy do obliczenia wysokości tego świadczenia, ustalana jest:

(i) jeżeli przed wystąpieniem niezdolności do pracy zainteresowany wykonywał ostatnio pracę najemną w rozumieniu art. 1 lit. a) niniejszego rozporządzenia:

— zgodnie z przepisami ustawy Wet op arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) ► **M3** (ustawa o ubezpieczeniu na wypadek niezdolności do pracy) ◀ – o ile niezdolność do pracy wystąpiła przed dniem 1 stycznia 2004 r., lub

— zgodnie z przepisami ustawy Wet Werk en inkomen naar arbeid-
svermogen (WIA) (ustawa o pracy i dochodzie w zależności od zdolności do pracy) – o ile niezdolność do pracy wystąpiła w lub po dniu 1 stycznia 2004 r.;

(ii) jeżeli przed wystąpieniem niezdolności do pracy zainteresowany pracował ostatnio na własny rachunek w rozumieniu art. 1 lit. b) niniejszego rozporządzenia, to zgodnie z przepisami ustawy Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) ► **M3** (ustawa o świadczeniach z tytułu niepełnosprawności dla osób pracujących na własny rachunek) ◀ – o ile niezdolność do pracy wystąpiła przed dniem 1 sierpnia 2004 r.

b) Obliczając wysokość świadczeń na podstawie WAO, WIA lub WAZ, instytucje niderlandzkie uwzględniają:

— okresy płatnego zatrudnienia i okresy traktowane jako im równorzędne ukończone w Niderlandach przed dniem 1 lipca 1967 r.,

— okresy ubezpieczenia ukończone na podstawie WAO,

— okresy ubezpieczenia ukończone przez zainteresowanego, po ukończeniu przez niego 15 roku życia, na podstawie ustawy Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (AAW) (ustawa ogólna o niezdolności do pracy) – o ile nie zbiegają się one z okresami ubezpieczenia ukończonymi na podstawie WAO,

— okresy ubezpieczenia ukończone na podstawie WAZ,

— okresy ubezpieczenia ukończone na podstawie WIA.

AUSTRIA

1. Do celów nabywania okresów ubezpieczenia emerytalno-rentowego, uczęszczanie do szkoły lub podobnej placówki edukacyjnej w innym państwie członkowskim traktowane jest jako równoważna uczęszczaniu do szkoły lub placówki edukacyjnej zgodnie z art. 227 ust. 1 pkt 1 i art. 228 ust. 1 pkt 3 ustawy Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (ASVG) (ustawa ogólna o zabezpieczeniu społecznym), art. 116 ust. 7 ustawy Gewerbliches Sozialversicherungsgesetz (GSVG) (ustawa federalna o zabezpieczeniu społecznym przedsiębiorców prowadzących działalność handlową) oraz art. 107 ust. 7 ustawy Bauern-Sozialversicherungsgesetz (BSVG) (ustawa o zabezpieczeniu społecznym rolników) – o ile zainteresowany w którymś momencie podlegał ustawodawstwu austriackiemu ze względu na wykonywanie pracy najemnej lub pracy na własny rachunek i opłacone są specjalne składki za nabycie takich okresów edukacji, o których to składkach mowa w art. 227 ust. 3 ASVG, art. 116 ust. 9 GSVG i art. 107 ust. 9 BSVG.

▼ M1

2. Obliczając wysokość świadczenia proporcjonalnego, o którym mowa w art. 52 ust. 1 lit. b) niniejszego rozporządzenia, należy pominąć specjalne doliczenia za składki na ubezpieczenie uzupełniające i świadczenia uzupełniające dla górników przyznawane na podstawie ustawodawstwa austriackiego. W takich przypadkach do wysokości świadczenia proporcjonalnego obliczonego bez uwzględnienia wymienionych składek należy stosownie do okoliczności dodać niezredukowane specjalne doliczenia za składki na ubezpieczenie uzupełniające i świadczenia uzupełniające dla górników.
3. W przypadku gdy zgodnie z art. 6 niniejszego rozporządzenia okresy zastępcze zostały ukończone na podstawie austriackiego systemu ubezpieczenia emerytalno-rentowego, ale nie mogą stanowić podstawy do obliczenia świadczeń zgodnie z art. 238 i 239 ustawy Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (ASVG) (ustawa ogólna o zabezpieczeniu społecznym), art. 122 i 123 ustawy Gewerbliches Sozialversicherungsgesetz (GSVG) (ustawa federalna o zabezpieczeniu społecznym przedsiębiorców prowadzących działalność handlową) oraz art. 113 i 114 ustawy Bauern-Sozialversicherungsgesetz (BSVG) (ustawa o zabezpieczeniu społecznym rolników), to należy posłużyć się podstawą obliczenia dotyczącą okresów opieki nad dziećmi zgodnie z art. 239 ASVG, art. 123 GSVG i art. 114 BSVG.

FINLANDIA

1. Do celów określenia prawa do otrzymywania świadczeń oraz wyliczania kwoty fińskiego świadczenia krajowego zgodnie z art. 52–54 niniejszego rozporządzenia, należy renty i emerytury nabyte na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego traktować tak samo jak renty i świadczenia nabyte na podstawie ustawodawstwa fińskiego.
2. Stosując art. 52 ust. 1 lit. b) ppkt (i) niniejszego rozporządzenia do obliczenia zarobków za okres zaliczony na podstawie fińskiego ustawodawstwa o świadczeniach emerytalno-rentowych uzależnionych od zarobków – jeżeli część okresu odniesienia zaliczonego zainteresowanemu na podstawie fińskiego ustawodawstwa stanowią okresy ubezpieczenia emerytalno-rentowego wynikające z pracy najemnej lub pracy własny rachunek w innym państwie członkowskim – zarobki za zaliczony okres są równe sumie zarobków uzyskanych w tym przedziale okresu odniesienia, który został przepracowany w Finlandii, podzielonej przez liczbę miesięcy przypadających na okresy ubezpieczenia w Finlandii w okresie odniesienia.

SZWECJA

1. W przypadku gdy świadczenie z tytułu urlopu rodzicielskiego jest wypłacane zgodnie z przepisami art. 67 niniejszego rozporządzenia na rzecz członka rodziny, który nie jest zatrudniony, świadczenie to jest wypłacane w kwocie, której wysokość odpowiada podstawowemu lub najniższemu poziomowi.
2. Do celów ustalenia wysokości świadczenia z tytułu urlopu rodzicielskiego zgodnie z rozdziałem 4 ust. 6 Lag (1962:381) om allmän försäkring (ustawa o powszechnym ubezpieczeniu) dla osób, którym przysługuje związane z wykonywaniem pracy świadczenie z tytułu urlopu rodzicielskiego, zastosowanie ma następująca zasada:

W przypadku rodzica, którego dochód uprawniający go do świadczenia z tytułu choroby obliczany jest na podstawie dochodu z pracy zarobkowej wykonywanej w Szwecji, wymóg ubezpieczenia w celu uzyskiwania świadczeń z tytułu choroby powyżej minimalnego poziomu przez okres co najmniej 240 następujących po sobie dni poprzedzających narodziny dziecka uważa się za spełniony, jeżeli we wspomnianym okresie dochód tej osoby z pracy zarobkowej wykonywanej w innym państwie członkowskim odpowiada ubezpieczeniu powyżej poziomu minimalnego.

3. Przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące sumowania okresów ubezpieczenia i okresów zamieszkania nie mają zastosowania do przepisów przejściowych szwedzkiej ustawy o prawie do emerytury gwarantowanej, która przysługuje osobom urodzonym w roku 1937 lub wcześniej i które mieszkały w Szwecji przez określony okres przed złożeniem wniosku o emeryturę (ustawa 2000:798).

▼ M1

4. Do celów ustalenia dochodu, który stanowi podstawę zasiłku chorobowego uzależnionego od hipotetycznego dochodu i zasiłku z tytułu niezdolności do pracy uzależnionego od dochodu, zgodnie z rozdziałem 8 ustawy Lag (1962:381) om allmän försäkring (ustawa o powszechnym ubezpieczeniu) należy stosować następujące zasady:
- a) jeżeli ubezpieczony podlegał w okresie odniesienia również ustawodawstwu co najmniej jednego państwa członkowskiego, ponieważ wykonywał pracę najemną lub pracę na własny rachunek, to uznaje się, że dochód osiągnięty w innych państwach członkowskich jest równorzędny średniemu dochodowi brutto, który ubezpieczony osiągnął w Szwecji w części okresu odniesienia spędzonej w Szwecji, stanowiącemu iloraz zarobków w Szwecji i liczby lat, w których zarobki te były osiągane;
  - b) jeżeli świadczenia są obliczane zgodnie z art. 46 niniejszego rozporządzenia, a zainteresowani nie są ubezpieczeni w Szwecji, to okres odniesienia jest ustalany zgodnie z rozdziałem 8 sekcja 2 i 8 wspomnianej ustawy, tak jakby zainteresowany był ubezpieczony w Szwecji. Jeżeli w tym okresie zainteresowany nie ma dochodu uprawniającego do otrzymywania emerytury zgodnie z ustawą o emeryturach naliczanych na podstawie dochodu (1998:674), to okres odniesienia można liczyć od wcześniejszego momentu, w którym ubezpieczony osiągał dochód z działalności zarobkowej w Szwecji.
5. a) Do celów ustalenia hipotetycznego kapitału emerytalno-rentowego stanowiącego podstawę renty rodzinnej uzależnionej od dochodów (ustawa 2000:461) – jeżeli nie jest spełniony wymóg szwedzkich przepisów o prawie do renty mówiący o przynajmniej trzech z pięciu lat kalendarzowych bezpośrednio poprzedzających śmierć ubezpieczonego (okres odniesienia), należy uwzględnić również okresy ubezpieczenia ukończone w innych państwach członkowskich, tak jakby były one ukończone w Szwecji. Uznaje się, że okresy ubezpieczenia w innych państwach członkowskich mają za podstawę średnią szwedzką podstawę świadczenia. Jeżeli zainteresowany ma w Szwecji tylko jeden rok z podstawą świadczenia, to należy uznać, że każdy okres ubezpieczenia w innym państwie członkowskim daje tę samą kwotę.
- b) Do celów ustalenia hipotetycznych punktów emerytalnych stanowiących podstawę rent wdowich w przypadkach, w których współmałżonek zmarł w dniu 1 stycznia 2003 r. lub później – jeżeli nie jest spełniony wymóg szwedzkich przepisów o punktach emerytalnych mówiący o przynajmniej dwóch z czterech lat kalendarzowych bezpośrednio poprzedzających śmierć ubezpieczonego (okres odniesienia), a okresy ubezpieczenia w okresie odniesienia zostały ukończone w innym państwie członkowskim, należy lata te traktować tak, jakby były oparte na tych samych punktach emerytalnych co rok w Szwecji.

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

1. W przypadku gdy zgodnie z ustawodawstwem Zjednoczonego Królestwa zainteresowany może mieć prawo do emerytury, jeżeli:
- a) składki byłego współmałżonka są uwzględnione tak, jakby stanowiły własne składki zainteresowanego; lub
  - b) obecny lub były współmałżonek zainteresowanego spełnił odnośne warunki dotyczące składek, to – o ile w obu przypadkach obecny lub były współmałżonek wykonuje(-ywał) pracę najemną lub pracę na własny rachunek oraz podlegał ustawodawstwu co najmniej dwóch państw członkowskich – do określenia praw przysługujących w ramach ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa stosuje się przepisy rozdziału 5 tytuł III niniejszego rozporządzenia. W takim przypadku zawarte we wspomnianym rozdziale 5 odniesienia do „okresów ubezpieczenia” należy rozumieć jako odniesienia do okresów ubezpieczenia ukończonych przez:

▼ M1

(i) obecnego lub byłego współmałżonka, jeżeli roszczenie zgłasza:

— mężatka, lub

— osoba, której małżeństwo przestało istnieć z powodów innych niż śmierć współmałżonka; lub

(ii) byłego małżonka, jeżeli wniosek składa:

— wdowiec, który bezpośrednio przed osiągnięciem wieku emerytalnego nie ma prawa do zasiłku dla owdowiałego rodzica, lub

— wdowa, która bezpośrednio przed osiągnięciem wieku emerytalnego nie ma prawa do zasiłku dla owdowiałej matki, zasiłku dla owdowiałego rodzica ani renty wdowiej lub która ma prawo jedynie do renty wdowiej związanej z wiekiem obliczonej zgodnie z art. 52 ust. 1 lit. b) niniejszego rozporządzenia, gdzie „renta wdowia związana z wiekiem” oznacza rentę wdowią wypłacaną po obniżonej stawce zgodnie z sekcją 39 ust. 4 ustawy z 1992 r. o składkach na zabezpieczenie społeczne i świadczeniach z tego zabezpieczenia.

2. Do celów stosowania art. 6 niniejszego rozporządzenia do przepisów regulujących uprawnienia do dodatku pielęgnacyjnego, zasiłku z tytułu opieki i zasiłku dla osoby niepełnosprawnej, okres zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, ukończony na terytorium państwa członkowskiego innego niż Zjednoczone Królestwo, jest uwzględniany w stopniu niezbędnym do spełnienia warunków dotyczących wymaganych okresów obecności w Zjednoczonym Królestwie, przed dniem, w którym po raz pierwszy zaistniało uprawnienie do danego świadczenia.

3. Do celów art. 7 niniejszego rozporządzenia w przypadku świadczeń pieniężnych z tytułu inwalidztwa, emerytur lub rent, rent z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej oraz świadczeń z tytułu śmierci każdy beneficjent na mocy ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa, który przebywa na terytorium innego państwa członkowskiego, jest uznawany podczas tego pobytu za przebywającego na terytorium tego innego państwa członkowskiego.

4. W przypadku gdy zastosowanie ma art. 46 niniejszego rozporządzenia, a w czasie, gdy zainteresowany podlega ustawodawstwu innego państwa członkowskiego, wystąpi u niego niezdolność do pracy prowadząca do inwalidztwa, to do celów sekcji 30 A ust. 5 ustawy z 1992 r. o składkach na zabezpieczenie społeczne i świadczeniach z tego zabezpieczenia Zjednoczone Królestwo uwzględni wszystkie okresy, w których ze względu na wspomnianą niezdolność do pracy zainteresowany otrzymał:

(i) świadczenia pieniężne z tytułu choroby lub zastępujące je wynagrodzenie; lub

(ii) świadczenia w rozumieniu tytuł III rozdział 4 i 5 niniejszego rozporządzenia przyznane na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego ze względu na inwalidztwo wynikające z niezdolności do pracy – tak jakby były one okresami, w których wypłacano świadczenie z tytułu krótkoterminowej niezdolności do pracy zgodnie z sekcją 30A ust. 1–4 ustawy z 1992 r. o składkach na zabezpieczenie społeczne i świadczeniach z tego zabezpieczenia.

Stosując ten przepis, należy uwzględnić jedynie te okresy, w których zainteresowany był niezdolny do pracy w rozumieniu ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa.

▼ M1

5. 1. Do celów ustalenia współczynnika zarobków pozwalającego określić prawo do świadczeń na podstawie ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa za każdy tydzień pracy najemnej, który był przepracowany na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego i który rozpoczął się w odnośnym roku podatkowym w rozumieniu ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa, uznaje się, że zainteresowany płacił składki jako pracownik najemny lub ma zarobki, za które opłacono składki, a podstawa tych składek była równa dwóm trzecim górnemu limitu zarobków w danym roku.
2. Do celów art. 52 ust. 1 lit. b) ppkt (ii) niniejszego rozporządzenia, w przypadku gdy:
  - a) w jakimkolwiek roku podatkowym rozpoczynającym się z dniem 6 kwietnia 1975 r. lub później osoba wykonująca pracę najemną ukończyła okresy ubezpieczenia, zatrudnienia lub zamieszkania wyłącznie w państwie członkowskim innym niż Zjednoczone Królestwo, a w świetle stosowania pkt 5 ust.1 dany rok stanowi rok kwalifikujący się w rozumieniu ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa do celów art. 52 ust. 1 lit. b) ppkt (i) niniejszego rozporządzenia, to uznaje się, że osoba ta była ubezpieczona przez 52 tygodnie tego roku w tym innym państwie członkowskim;
  - b) jakiegokolwiek roku podatkowy rozpoczynający się z dniem 6 kwietnia 1975 r. lub później nie stanowi roku kwalifikującego się w rozumieniu ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa do celów art. 52 ust. 1 lit. b) ppkt (i) niniejszego rozporządzenia, to wszystkie okresy ubezpieczenia, zatrudnienia lub zamieszkania ukończone w tym roku należy pominąć.
3. Do celów przeliczenia współczynnika zarobków na okresy ubezpieczenia, współczynnik zarobków uzyskany w odnośnym roku podatkowym w rozumieniu ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa, należy podzielić przez dolny limit zarobków w danym roku. Wynik należy przedstawić jako liczbę całkowitą, pomijając części ułamkowe. Uznaje się, że tak uzyskana liczba przedstawia liczbę pełnych tygodni ubezpieczenia ukończonych na podstawie ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa w danym roku, ale liczba ta nie może przekraczać liczby tygodni, w których zainteresowany podlegał temu ustawodawstwu w danym roku.